೪. ಚಕ್ಕವಗ್ಗೋ

೧. ಚಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಚಕ್ಕಾನೀತಿ** ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ। **ಚತುಚಕ್ಕಂ ವತ್ತತೀತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿಚಕ್ಕಾನಿ ವತ್ತನ್ತಿ ಘಟಿಯನ್ತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತಿರೂಪದೇಸವಾಸೋತಿ** ಯತ್ಥ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ ಸನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವರೂಪೇ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇ ದೇಸೇ ವಾಸೋ। **ಸಪ್ಪುರಿಸಾವಸ್ಸಯೋತಿ** ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಅವಸ್ಸಯನಂ ಸೇವನಂ ಭಜನಂ, ನ ರಾಜಾನಂ। **ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಮಾ ಠಪನಂ, ಸಚೇ ಪುಬ್ಬೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ತಾನಿ ಪಹಾಯ ಸದ್ಧಾದೀಸು ಪತಿಟ್ಠಾಪನಂ। **ಪುಬ್ಬೇ ಚ ಕತಪುಞ್ಞತಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಉಪಚಿತಕುಸಲತಾ। ಇದಮೇವ ಚೇತ್ಥ ಪಮಾಣಂ। ಯೇನ ಹಿ ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತದೇವ ಕುಸಲಂ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಪತಿರೂಪದೇಸೇ ಉಪನೇತಿ, ಸಪ್ಪುರಿಸೇ ಭಜಾಪೇತಿ, ಸೋ ಏವ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇತಿ। **ಪುಞ್ಞಕತೋತಿ** ಕತಪುಞ್ಞೋ। **ಸುಖಞ್ಚೇತಂಧಿವತ್ತತೀತಿ** ಸುಖಞ್ಚ ಏತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಧಿವತ್ತತಿ, ಅವತ್ಥರತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨. ಸಙ್ಗಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨. ದುತಿಯೇ **ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂನೀತಿ** ಸಙ್ಗಣ್ಹನಕಾರಣಾನಿ। **ದಾನಞ್ಚಾತಿ**ಆದೀಸು ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ದಾನೇನೇವ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಾನಮೇವ ದಾತಬ್ಬಂ। **ಪೇಯ್ಯವಜ್ಜನ್ತಿ** ಪಿಯವಚನಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ "ಅಯಂ ದಾತಬ್ಬಂ ನಾಮ ದೇತಿ, ಏಕೇಕೇನ ಪನ ವಚನೇನ ಸಬ್ಬಂ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ನಾಸೇತಿ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ದಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಚೋ "ಅಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದಾನಂ ನ ದೇತಿ, ಕಥೇನ್ತೋ ಪನ ತೇಲೇನ ವಿಯ ಮಕ್ಖೇತಿ। ಏಸ ದೇತು ವಾ ಮಾ ವಾ, ವಚನಮೇವಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಂ ಅಗ್ಘತೀ"ತಿ ವತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಾನಂ ನ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ, ಪಿಯವಚನಮೇವ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ತಸ್ಸ ಪಿಯವಚನಮೇವ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ಅತ್ಥಚರಿಯಾತಿ** ಅತ್ಥವಡ್ಢನಕಥಾ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ನೇವ ದಾನಂ, ನ ಪಿಯವಚನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ, ಅತ್ತನೋ ಹಿತಕಥಂ ವಡ್ಢಿಕಥಮೇವ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ "ಇದಂ ತೇ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ನ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ, ಏವರೂಪೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥಚರಿಯಕಥಾವ ಕಥೇತಬ್ಬಾ। **ಸಮಾನತ್ತತಾತಿ** ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖಭಾವೋ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ದಾನಾದೀಸು ಏಕಮ್ಪಿ ನ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ , ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಜ್ಜಂ, ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಸಯನಂ, ಏಕತೋ ಭೋಜನನ್ತಿ ಏವಂ ಸಮಾನಸುಖದುಕ್ಖತಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ಗಹಟ್ಠಸ್ಸ ಜಾತಿಯಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸೀಲೇನ ಸದಿಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾಯಂ ಸಮಾನತ್ತತಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಯಥಾರಹನ್ತಿ** ತೇಸು ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಯಥಾನುಚ್ಛವಿಕಂ ಸಮಾನತ್ತತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಥಸ್ಸಾಣೀವ ಯಾಯತೋತಿ** ಯಥಾ ರಥಸ್ಸ ಗಚ್ಛತೋ ಆಣಿ ಸಙ್ಗಹೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸಾ ರಥಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮಿಮೇ ಸಙ್ಗಹಾ ಲೋಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ನ ಮಾತಾ ಪುತ್ತಕಾರಣಾತಿ** ಯದಿ ಮಾತಾ ಏತೇ ಸಙ್ಗಹೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಪುತ್ತಕಾರಣಾ ಮಾನಂ ವಾ ಪೂಜಂ ವಾ ನ ಲಭೇಯ್ಯ। **ಸಙ್ಗಹಾ ಏತೇತಿ** ಉಪಯೋಗವಚನೇ ಪಚ್ಚತ್ತಂ। ಸಙ್ಗಹೇ ಏತೇತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಸಮವೇಕ್ಖನ್ತೀತಿ** ಸಮ್ಮಾ ಪೇಕ್ಖನ್ತಿ। **ಪಾಸಂಸಾ ಚ ಭವನ್ತೀತಿ** ಪಸಂಸನೀಯಾ ಚ ಭವನ್ತಿ।

೩. ಸೀಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩. ತತಿಯೇ **ಸೀಹೋತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಸೀಹಾ - ತಿಣಸೀಹೋ, ಕಾಳಸೀಹೋ, ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ, ಕೇಸರಸೀಹೋತಿ। ತೇಸು **ತಿಣಸೀಹೋ** ಕಪೋತವಣ್ಣಗಾವಿಸದಿಸೋ ತಿಣಭಕ್ಖೋ ಚ ಹೋತಿ। **ಕಾಳಸೀಹೋ** ಕಾಳಗಾವಿಸದಿಸೋ ತಿಣಭಕ್ಖೋಯೇವ। **ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ** ಪಣ್ಡುಪಲಾಸವಣ್ಣಗಾವಿಸದಿಸೋ ಮಂಸಭಕ್ಖೋ। **ಕೇಸರಸೀಹೋ** ಲಾಖಾಪರಿಕಮ್ಮಕತೇನೇವ ಮುಖೇನ ಅಗ್ಗನಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ಚತೂಹಿ ಚ ಪಾದಪರಿಯನ್ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಮತ್ಥಕತೋಪಿಸ್ಸ ಪಟ್ಠಾಯ ಲಾಖಾತೂಲಿಕಾಯ ಕತಾ ವಿಯ

ತಿಸ್ಸೋ ರಾಜಿಯೋ ಪಿಟ್ಠಿಮಜ್ಝೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ದಕ್ಖಿಣಾವತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾ। ಖನ್ಧೇ ಪನಸ್ಸ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಕಮ್ಬಲಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ವಿಯ ಕೇಸರಭಾರೋ ಹೋತಿ, ಅವಸೇಸಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಸುದ್ಧಸಾಲಿಪಿಣ್ಡಸಙ್ಖಚುಣ್ಣಪಿಣ್ಡವಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಸೀಹೇಸು ಅಯಂ ಕೇಸರಸೀಹೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಮಿಗರಾಜಾತಿ ಸಬ್ಬಮಿಗಗಣಸ್ಸ ರಾಜಾ। **ಆಸಯಾತಿ** ವಸನಟ್ಠಾನತೋ, ಸುವಣ್ಣಗುಹತೋ ವಾ ರಜತಮಣಿಫಲಿಕಮನೋಸಿಲಾಗುಹತೋ ವಾ ನಿಕ್ಖಮತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಿಕ್ಖಮಮಾನೋ ಪನೇಸ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ ಅನ್ಧಕಾರಪೀಳಿತೋ ವಾ ಆಲೋಕತ್ಥಾಯ, ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಪೀಳಿತೋ ವಾ ತೇಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಾಯ, ಜಿಘಚ್ಛಾಪೀಳಿತೋ ವಾ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ, ಸಮ್ಭವಪೀಳಿತೋ ವಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಮ್ಮಪಟಿಸೇವನತ್ಥಾಯ। ಇಧ ಪನ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ವಿಜಮ್ಭತೀತಿ ಸುವಣ್ಣತಲೇ ವಾ ರಜತಮಣಿಫಲಿಕಮನೋಸಿಲಾತಲಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ದ್ವೇ ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಸಮಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಪುರತೋ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸರೀರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭಾಗಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಭಾಗಂ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಂ ನಾಮೇತ್ವಾ ಗೀವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಸನಿಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ನಾಸಪುಟಾನಿ ಪೋಥೇತ್ವಾ ಸರೀರಲಗ್ಗಂ ರಜಂ ವಿಧುನನ್ತೋ ವಿಜಮ್ಭತಿ। ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಞ್ಚ ಪನ ತರುಣವಚ್ಛಕೋ ವಿಯ ಅಪರಾಪರಂ ಜವತಿ, ಜವತೋ ಪನಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಂ ಅಲಾತಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ।

ಅನುವಿಲೋಕೇತೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ? ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೇ ಪಪಾತಾವಾಟಾದೀಸು ವಿಸಮಟ್ಠಾನೇಸು ಚರನ್ತಾ ಹತ್ಥಿಗೋಕಣ್ಣಮಹಿಂಸಾದಯೋ ಪಾಣಾ ಪಪಾತೇಪಿ ಆವಾಟೇಪಿ ಪತನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅನುದ್ದಯಾಯ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ। ಕಿಂ ಪನಸ್ಸ ಲುದ್ದಸ್ಸ ಪರಮಂಸಖಾದಿನೋ ಅನುದ್ದಯಾ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ? ಆಮ ಅತ್ಥಿ। ತಥಾ ಹಿ "ಕಿಂ ಮೇ ಬಹೂಹಿ ಘಾತಿತೇಹೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗೋಚರತ್ಥಾಯಾಪಿ ಖುದ್ದಕೇ ಪಾಣೇ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಅನುದ್ದಯಂ ಕರೋತಿ, ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ - "ಮಾಹಂ ಖುದ್ದಕೇ ಪಾಣೇ ವಿಸಮಗತೇ ಸಙ್ಘಾತಂ ಆಪಾದೇಸಿ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೧)।

ಸೀಹನಾದಂ ನದತೀತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತಾವ ಅಭೀತನಾದಂ ನದತಿ। ಏವಞ್ಚ ಪನಸ್ಸ ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ನದನ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದೋ ಸಮನ್ತಾ ತಿಯೋಜನಪದೇಸಂ ಏಕನಿನ್ನಾದಂ ಕರೋತಿ, ತಮಸ್ಸ ನಿನ್ನಾದಂ ಸುತ್ವಾ ತಿಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರಗತಾ ದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದಗಣಾ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। **ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತೀತಿ** ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಥಂ? ಸೋ ಹಿ ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ವಾ ವಾಮತೋ ವಾ ಉಪ್ಪತನ್ತೋ ಉಸಭಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಉದ್ಧಂ ಉಪ್ಪತನ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಅಟ್ಠಪಿ ಉಸಭಟ್ಠಾನಾನಿ ಉಪ್ಪತತಿ, ಸಮೇ ಠಾನೇ ಉಜುಕಂ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತೋ ಸೋಳಸಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ವೀಸತಿಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾನಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ಥಲಾ ವಾ ಪಬ್ಬತಾ ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತೋ ಸಟ್ಠಿಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಸೀತಿಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾನಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ರುಕ್ಖಂ ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ವಾಮತೋ ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ವಾ ಉದ್ಧಂ ವಾ ಉಸಭಮತ್ತಂ ಅಪಕ್ಕಮತಿ। ತತಿಯಂ ಪನ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ತಿಯೋಜನೇ ಠಾನೇ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಿಯೋಜನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಅತ್ತನೋವ ನಾದಸ್ಸ ಅನುನಾದಂ ಸುಣಾತಿ। ಏವಂ ಸೀಘೇನ ಜವೇನ ಪಕ್ಕಮತಿ।

ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ ಪಾಯೇನ। **ಭಯಂ ಸನ್ತಾಸಂ ಸಂವೇಗನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। ಸೀಹಸ್ಸ ಹಿ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಬಹೂ ಭಾಯನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಕಾ ನ ಭಾಯನ್ತಿ। ಕೇ ಪನ ತೇತಿ? ಸಮಸೀಹೋ ಹತ್ಥಾಜಾನೀಯೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ಉಸಭಾಜಾನೀಯೋ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯೋ ಖೀಣಾಸವೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ನ ಭಾಯನ್ತೀತಿ? ಸಮಸೀಹೋ ತಾವ "ಜಾತಿಗೋತ್ತಕುಲಸೂರಭಾವೇಹಿ ಸಮಾನೋಸ್ಮೀ"ತಿ ನ ಭಾಯತಿ, ಹತ್ಥಾಜಾನೀಯಾದಯೋ ಅತ್ತನೋ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಬಲವತಾಯ ನ ಭಾಯನ್ತಿ, ಖೀಣಾಸವೋ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಪಹೀನತ್ತಾ ನ ಭಾಯತಿ।

ಬಿಲಾಸಯಾತಿ ಬಿಲೇ ಸಯನ್ತಾ ಬಿಲವಾಸಿನೋ ಅಹಿನಕುಲಗೋಧಾದಯೋ। **ಉದಕಾಸಯಾತಿ** ಉದಕವಾಸಿನೋ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದಯೋ। **ವನಾಸಯಾತಿ** ವನವಾಸಿನೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಗೋಕಣ್ಣಮಿಗಾದಯೋ। **ಪವಿಸನ್ತೀತಿ** "ಇದಾನಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಪವಿಸನ್ತಿ। **ದಳ್ಹೇಹೀತಿ** ಥಿರೇಹಿ। **ವರತ್ತೇಹೀತಿ** ಚಮ್ಮರಜ್ಜೂಹಿ। **ಮಹಿದ್ಧಿಕೋತಿ**ಆದೀಸು ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಾದೀಹಿ ಉಸಭಮತ್ತಂ, ಉಜುಂ ವೀಸತಿಉಸಭಮತ್ತಾದಿಲಙ್ಘನವಸೇನ ಮಹಿದ್ಧಿಕತಾ, ಸೇಸಮಿಗಾನಂ ಅಧಿಪತಿಭಾವೇನ ಮಹೇಸಕ್ಖತಾ, ಸಮನ್ತಾ ತಿಯೋಜನಟ್ಠಾನೇ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಮಹಾನುಭಾವತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಭಗವಾ ತೇಸು ತೇಸು ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ತಥಾ ತಥಾ ಅತ್ತಾನಂ ಕಥೇಸಿ। "ಸೀಹೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೯೯; ೧೦.೨೧) ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಾವ ಸುತ್ತೇ ಸೀಹಸದಿಸಂ ಅತ್ತಾನಂ ಕಥೇಸಿ। "ಭಿಸಕ್ಕೋ ಸಲ್ಲಕತ್ತೋತಿ ಖೋ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೬೫) ಇಮಸ್ಮಿಂ ವೇಜ್ಜಸದಿಸಂ, "ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೫) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸದಿಸಂ, "ಪುರಿಸೋ ಮಗ್ಗಕುಸಲೋತಿ ಖೋ, ತಿಸ್ಸ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೪) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗದೇಸಕಪುರಿಸಸದಿಸಂ, "ರಾಜಾಹಮಸ್ಮಿ, ಸೇಲಾ"ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೫೯; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೯) ಇಮಸ್ಮಿಂ ರಾಜಸದಿಸಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಸೀಹಸದಿಸಮೇವ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸದಿಸತಾ - ಸೀಹಸ್ಸ ಕಞ್ಚನಗುಹಾದೀಸು ವಸನಕಾಲೋ ವಿಯ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರಸ್ಸ ಅಪರಿಮಿತಕಾಲಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನೇನ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ ವುದ್ಧಿಮನ್ವಾಯ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸದಿಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನಸ್ಸ ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ನಿವಾಸಕಾಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೀಹಸ್ಸ ಕಞ್ಚನಗುಹಾದಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏಕೂನತಿಂಸಸಂವಚ್ಛರೇ ವಿವಟೇನ ದ್ವಾರೇನ ಕಣ್ಡಕಂ ಆರುಯ್ಹ ಛನ್ನಸಹಾಯಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ರಜ್ಜಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನೋಮಾನದೀತೀರೇ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ದಿನ್ನಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡವಗಿರಿಪಬ್ಭಾರೇ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪಠಮಮೇವ ಮಗಧರಟ್ಠಂ ಆಗಮನತ್ಥಾಯ ಯಾವ ರಞ್ಞೋ ಪಟಿಞ್ಞಾದಾನಕಾಲೋ।

ಸೀಹಸ್ಸ ವಿಜಮ್ಭನಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದಿನ್ನಪಟಿಞ್ಞಸ್ಸ ಆಳಾರಕಾಲಾಮಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಸುಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಏಕೂನಪಣ್ಣಾಸಾಯ ಪಿಣ್ಡೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೀಹಸ್ಸ ಸರೀರವಿಧುನನಂ ವಿಯ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸೋತ್ತಿಯೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾಹಿ ಥೋಮಿಯಮಾನಸ್ಸ ಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಬೋಧಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಚುದ್ದಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೇ ಠಾನೇ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತಂಖಣಞ್ಞೇವ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಅನುಲೋಮಪ್ಪಟಿಲೋಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಯಮಕಞಾಣಮನ್ಥನೇನ ಮನ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಪಟಿವಿದ್ಧೇ ತದನುಭಾವೇನ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸೀಹಸ್ಸ ಚತುದಿಸಾವಿಲೋಕನಂ ವಿಯ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುತ್ತಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಾಹಾರಸ್ಸ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾಚನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ ಏಕಾದಸಮೇ ದಿವಸೇ "ಸ್ವೇ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ "ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಆಳಾರುದಕಾನಂ ಕಾಲಕತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಓಲೋಕನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಸೀಹಸ್ಸ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ತಿಯೋಜನಂ ಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ "ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗಮನಕಾಲೋ।

ಸೀಹಸ್ಸ ಸೀಹನಾದಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಅಚಲಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದಸಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತೇನ ದೇವಗಣೇನ ಪರಿವುತಸ್ಸ "ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚ ಪನ ಪದೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ತಥಾಗತಸೀಹಸ್ಸ ಧಮ್ಮಘೋಸೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಸಿ। ಸೀಹಸ್ಸ ಸದ್ದೇನ ಖುದ್ದಕಪಾಣಾನಂ ಸನ್ತಾಸಾಪಜ್ಜನಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದೀಪೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಟ್ಠಿಯಾ ಚ ನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ದೀಘಾಯುಕಾನಂ ದೇವಾನಂ ಞಾಣಸನ್ತಾಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ಸೀಹೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ತಥಾಗತೋ, ಆಸಯಭೂತಾಯ ಕನಕಗುಹಾಯ ನಿಕ್ಖಮನಂ ವಿಯ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೋ, ವಿಜಮ್ಭನಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸಭಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಕಾಲೋ, ದಿಸಾವಿಲೋಕನಂ ವಿಯ ಪರಿಸಾವಿಲೋಕನಂ, ಸೀಹನಾದನದನಂ ವಿಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಕಾಲೋ, ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮನಂ ವಿಯ ಪರವಾದನಿಮ್ಮದ್ದನತ್ಥಾಯ ಗಮನಂ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - ಸೀಹೋ ವಿಯ ತಥಾಗತೋ, ಹಿಮವನ್ತನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಕಞ್ಚನಗುಹಾಯ ನಿಕ್ಖಮನಂ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ನಿಬ್ಬಾನನಿಸ್ಸಿತಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವುಟ್ಠಾನಂ, ವಿಜಮ್ಭನಂ ವಿಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ, ದಿಸಾವಿಲೋಕನಂ ವಿಯ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತವಿಲೋಕನಂ, ಸೀಹನಾದೋ ವಿಯ ಸಮ್ಪತ್ತಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮನಂ ವಿಯ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ವೇನೇಯ್ಯಸತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೂಪಸಙ್ಕಮನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಯದಾತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ತಥಾಗತೋ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ತಥಾಗತೋ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಸತ್ತಲೋಕೇ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ, ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪನ ಪತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ। **ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೨೪ ಆದಯೋ) ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿನಿದ್ದೇಸೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ।

ಇತಿ ಸಕ್ಕಾಯೋತಿ ಅಯಂ ಸಕ್ಕಾಯೋ, ಏತ್ತಕೋ ಸಕ್ಕಾಯೋ, ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಸಕ್ಕಾಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಭಾವತೋ ಸರಸತೋ ಪರಿಯನ್ತತೋ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಪರಿವಟುಮತೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಇತಿ ಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯೋ**ತಿ ಅಯಂ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ನಾಮ। ಏತ್ತಾವತಾ "ಆಹಾರಸಮುದಯಾ ರೂಪಸಮುದಯೋ"ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಅಯಂ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ। ಇಮಿನಾಪಿ "ಆಹಾರನಿರೋಧಾ ರೂಪನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ವಣ್ಣವನ್ತೋತಿ ಸರೀರವಣ್ಣೇನ ವಣ್ಣವನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಪಣ್ಣಾಸಲಕ್ಖಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾ**ತಿ ಇಧ ಕೇ ಠಪೇತಿ? ಅರಿಯಸಾವಕೇ ದೇವೇ। ತೇಸಂ ಹಿ ಖೀಣಾಸವತ್ತಾ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಂವಿಗ್ಗಸ್ಸ ಯೋನಿಸೋ ಪಧಾನೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಪತ್ತತಾಯ ಞಾಣಸಂವೇಗೋಪಿ। ಇತರಾಸಂ ಪನ ದೇವತಾನಂ "ತಾಸೋ ಹೇಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಮ್ಪಿ, ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇ ಞಾಣಭಯಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಭೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಾಲಪನಮತ್ತಮೇತಂ। **ಸಕ್ಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನಾ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ವಟ್ಟದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಞಾಣಭಯಂ ನಾಮ ಓಕ್ಕಮತಿ।

ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕನ್ತಿ** ಪಟಿವೇಧಞಾಣಮ್ಪಿ ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ। **ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ** ನಾಮ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಟ್ಠಿಯಾ ಚ ನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। **ದೇಸನಾಞಾಣಂ** ನಾಮ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಉರೇ ಜಾತಞಾಣಮೇವ। ತೇಸು ಧಮ್ಮದೇಸನಾಞಾಣಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತಂ ಪನೇಸ ಯಾವ ಅಟ್ಠಾರಸಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಞ್ಞಾಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತೇತಿ ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋತಿ** ಸದಿಸಪುಗ್ಗಲರಹಿತೋ। **ಯಸಸ್ಸಿನೋತಿ** ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ತಾದಿನೋತಿ** ಲಾಭಾಲಾಭಾದೀಹಿ ಏಕಸದಿಸಸ್ಸ।

೪. ಪಸಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. ಚತುತ್ಥೇ ಅಗ್ಗೇಸು ಪಸಾದಾ, ಅಗ್ಗಾ ವಾ ಪಸಾದಾತಿ **ಅಗ್ಗಪ್ಪಸಾದಾ। ಯಾವತಾತಿ** ಯತ್ತಕಾ। **ಅಪದಾತಿ** ನಿಪ್ಪದಾ ಅಹಿಮಚ್ಛಾದಯೋ। **ದ್ವಿಪದಾತಿ** ಮನುಸ್ಸಪಕ್ಖಿಆದಯೋ। **ಚತುಪ್ಪದಾತಿ** ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ। **ಬಹುಪ್ಪದಾತಿ** ಸತಪದಿಆದಯೋ। **ನೇವಸಞ್ಞಿನಾಸಞ್ಞಿನೋತಿ** ಭವಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತಾ। **ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀತಿ** ಗುಣೇಹಿ ಅಗ್ಗೋ ಉತ್ತಮೋ ಸೇಟ್ಠೋತಿ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। **ಅಸಙ್ಖತಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ವಿರಾಗೋತಿ**ಆದೀನಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। ತಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾ ವಿರಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ರಾಗಮದಾದಯೋ ಮದಾ ನಿಮ್ಮದಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಾ ಪಿಪಾಸಾ ವಿನಯಂ ಉಪೇನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಆಲಯಾ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ವಟ್ಟಾನಿ ಉಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ, ತಣ್ಹಾ ಖೀಯನ್ತಿ, ವಟ್ಟದುಕ್ಖಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇ ಪರಿಳಾಹಾ ನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

೫. ವಸ್ಸಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಅನುಸ್ಸರಿತಾತಿ** ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಸರಿತಾ, ಅಪರಾಪರಂ ಸರಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಕ್ಖೋತಿ** ಛೇಕೋ। **ತತ್ರುಪಾಯಾಯಾತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಇಮಂ ನಾಮ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಉಪಾಯಭೂತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅನುಮೋದಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬಂ। **ನೇವ ಖೋ ತ್ಯಾಹನ್ತಿ** ನೇವ ಖೋ ತೇ ಅಹಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ ಭಗವಾ ನಾಭಿನನ್ದತಿ, ನಪ್ಪಟಿಕ್ಖಿಪತೀತಿ? ಲೋಕಿಯತ್ತಾ ನಾಭಿನನ್ದತಿ , ಲೋಕಿಯಂ ಅತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ನಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸತಿ। **ಬಹುಸ್ಸ ಜನತಾತಿ** ಬಹು ಅಸ್ಸ ಜನತಾ। ಇದಞ್ಚ ಕರಣತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅರಿಯೇ ಞಾಯೇತಿ** ಸಹವಿಪಸ್ಸನಕೇ ಮಗ್ಗೇ। **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮತಾ ಕುಸಲಧಮ್ಮತಾತಿ**ಪಿ ತಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। **ಯಂ ವಿತಕ್ಕನ್ತಿ** ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ। **ನ ತಂ ವಿತಕ್ಕಂ ವಿತಕ್ಕೇತೀತಿ** ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀಸು ಏಕಮ್ಪಿ ನ ವಿತಕ್ಕೇತಿ। ಇತರಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ವಿತಕ್ಕಪಥೇತಿ** ಏತ್ಥ ವಿತಕ್ಕೋಯೇವ ವಿತಕ್ಕಪಥೋ। **ಅಹಞ್ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ**ಆದೀಸು ಪಠಮನಯೇನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸೀಲಞ್ಚೇವ ಬಾಹುಸಚ್ಚಞ್ಚ ಕಥಿತಂ, ದುತಿಯತತಿಯೇಹಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಿರಿಯವಿತಕ್ಕಾನಿ ಚೇವ ಕಿರಿಯಜ್ಝಾನಾನಿ ಚ, ಚತುತ್ಥೇನ ಖೀಣಾಸವಭಾವೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಮಚ್ಚುಪಾಸಪ್ಪಮೋಚನನ್ತಿ ಮಚ್ಚುಪಾಸಾ ಪಮೋಚನಕಂ ಮಗ್ಗಂ। **ಞಾಯಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಸಹವಿಪಸ್ಸನಕಂ ಮಗ್ಗಂ। **ದಿಸ್ವಾ ಚ ಸುತ್ವಾ ಚಾತಿ** ಞಾಣೇನೇವ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಚ ಸುಣಿತ್ವಾ ಚ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೬. ದೋಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬. ಛಟ್ಠೇ **ಅನ್ತರಾ ಚ ಉಕ್ಕಟ್ಠಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ಸೇತಬ್ಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಉಕ್ಕಟ್ಠಾತಿ** ಉಕ್ಕಾಹಿ ಧಾರೀಯಮಾನಾಹಿ ಮಾಪಿತತ್ತಾ ಏವಂಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ನಗರಂ। **ಸೇತಬ್ಯನ್ತಿ** ಅತೀತೇ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಜಾತನಗರಂ। **ಅನ್ತರಾಸದ್ದೋ** ಪನ ಕಾರಣಖಣಚಿತ್ತವೇಮಜ್ಝವಿವರಾದೀಸು ವತ್ತತಿ। "ತದನ್ತರಂ ಕೋ ಜಾನೇಯ್ಯ ಅಞ್ಞತ್ರ ತಥಾಗತಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೪೪; ೧೦.೭೫) ಚ,

“ಜನಾ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಮನ್ತೇನ್ತಿ, ಮಞ್ಚ ತಞ್ಚ ಕಿಮನ್ತರ”ನ್ತಿ ಚ ಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೨೮) ಕಾರಣೇ। “ಅದ್ದಸಾ ಮಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಞ್ಞತರಾ ಇತ್ಥೀ ವಿಜ್ಜನ್ತರಿಕಾಯ ಭಾಜನಂ ಧೋವನ್ತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೪೯) ಖಣೇ। “ಯಸ್ಸನ್ತರತೋ ನ ಸನ್ತಿ ಕೋಪಾ”ತಿಆದೀಸು (ಉದಾ॰ ೨೦) ಚಿತ್ತೇ। “ಅನ್ತರಾವೋಸಾನಮಾಪಾದೀ”ತಿಆದೀಸು ವೇಮಜ್ಝೇ। “ಅಪಿಚಾಯಂ ತಪೋದಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾನಿರಯಾನಂ ಅನ್ತರಿಕಾಯ ಆಗಚ್ಛತೀ”ತಿಆದೀಸು (ಪಾರಾ॰ ೨೩೧) ವಿವರೇ। ಸ್ವಾಯಮಿಧ ವಿವರೇ ವತ್ತತಿ। ತಸ್ಮಾ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾಯ ಚ ಸೇತಬ್ಯಸ್ಸ ಚ ವಿವರೇತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅನ್ತರಾಸದ್ದೇನ ಪನ ಯುತ್ತತ್ತಾ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಕತಂ। ಈದಿಸೇಸು ಚ ಠಾನೇಸು ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಕಾ “ಅನ್ತರಾ ಗಾಮಞ್ಚ ನದಿಞ್ಚ ಯಾತೀ”ತಿ ಏವಂ ಏಕಮೇವ ಅನ್ತರಾಸದ್ದಂ ಪಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ದುತಿಯಪದೇನಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ, ಅಯೋಜಿಯಮಾನೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಇಧ ಪನ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಏವ ವುತ್ತೋ।

ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಅದ್ಧಾನಸಙ್ಖಾತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ದೀಘಮಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ? ತಂ ದಿವಸಂ ಕಿರ ಭಗವಾ ಇದಂ ಅದ್ದಸ “ಮಯಿ ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನೇ ದೋಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮಮ ಪದಚೇತಿಯಾನಿ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪದಾನುಪದಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಮಮ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ। ಅಥಸ್ಸಾಹಂ ಏಕಂ ಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತೀಣಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ದ್ವಾದಸಪದಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣಂ ದೋಣಗಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ವಣ್ಣಂ ವತ್ವಾ ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಹಾಕಲಹಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಭಾಜೇಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಪಟಿಪನ್ನೋ। **ದೋಣೋಪಿ ಸುದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ** ದೋಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಿ ತಯೋ ವೇದೇ ಪಗುಣೇ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತೇ ಮಾಣವಕೇ ಸಿಪ್ಪಂ ವಾಚೇನ್ತೋ ತಂದಿವಸಂ ಪಾತೋವ ಉಟ್ಠಾಯ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಸತಗ್ಘನಕಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಗ್ಘನಕಂ ಏಕಂಸವರಗತಂ ಕತ್ವಾ ಆಮುತ್ತಯಞ್ಞಸುತ್ತೋ ರತ್ತವಟ್ಟಿಕಾ ಉಪಾಹನಾ ಆರೋಹಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸತಮಾಣವಕಪರಿವಾರೋ ತಮೇವ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಪಾದೇಸೂತಿ ಪಾದೇಹಿ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇಸು। **ಚಕ್ಕಾನೀತಿ** ಲಕ್ಖಣಚಕ್ಕಾನಿ। ಕಿಂ ಪನ ಭಗವತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪದಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ? ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ । ಕಸ್ಮಾ? ಸುಖುಮತ್ತಾ ಮಹಾಬಲತ್ತಾ ಮಹಾಜನಾನುಗ್ಗಹೇನ ಚ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸುಖುಮಚ್ಛವಿತಾಯ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಂ ತೂಲಪಿಚುನೋ ಪತಿಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಪದವಳಞ್ಜೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಯಥಾ ಚ ಬಲವತೋ ವಾತಜವಸಿನ್ಧವಸ್ಸ ಪದುಮಿನಿಪತ್ತೇಪಿ ಅಕ್ಕನ್ತಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಮಹಾಬಲತಾಯ ತಥಾಗತೇನ ಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನಂ ಅಕ್ಕನ್ತಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ತತ್ಥ ಪದವಳಞ್ಜೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಅನುಪದಂ ಮಹಾಜನಕಾಯೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಪದವಳಞ್ಜಂ ದಿಸ್ವಾ ಮದ್ದಿತುಂ ಅವಿಸಹನ್ತಸ್ಸ ಗಮನವಿಚ್ಛೇದೋ ಭವೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ಅಕ್ಕನ್ತಅಕ್ಕನ್ತಟ್ಠಾನೇ ಯೋಪಿ ಪದವಳಞ್ಜೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಸೋ ಅನ್ತರಧಾಯತೇವ। ದೋಣೋ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪಸ್ಸಿ। ಭಗವಾ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಪದಚೇತಿಯಂ ದಸ್ಸೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಆರಬ್ಭ “ಅಸುಕೋ ನಾಮ ಪಸ್ಸತೂ”ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಯ ಅಯಮ್ಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅದ್ದಸ।

ಪಾಸಾದಿಕನ್ತಿ ಪಸಾದಜನಕಂ। ಇತರಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಉತ್ತಮದಮಥಸಮಥಮನುಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಉತ್ತಮದಮಥೋ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ, ಉತ್ತಮಸಮಥೋ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸಮಾಧಿ, ತದುಭಯಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ । **ದನ್ತನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಿಸೇವನಂ। **ಗುತ್ತನ್ತಿ** ಗೋಪಿತಂ। **ಸಂಯತಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ** ರಕ್ಖಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ನಾಗನ್ತಿ** ಛನ್ದಾದೀಹಿ ಅಗಚ್ಛನತೋ, ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಪುನ ಅನಾಗಚ್ಛನತೋ, ಆಗುಂ ಅಕರಣತೋ, ಬಲವನ್ತಟ್ಠೇನಾತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಾಗಂ।

ದೇವೋ ನೋ ಭವಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏತ್ಥ “ದೇವೋ ನೋ ಭವ”ನ್ತಿ ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಪುಚ್ಛಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಅಯಂ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ “ಅನಾಗತೇ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ಏಕೋ ದೇವರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಅನಾಗತವಸೇನ ಪುಚ್ಛಾಸಭಾಗೇನೇವ ಕಥೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಭಗವಾಪಿಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾಸಭಾಗೇನೇವ ಕಥೇನ್ತೋ **ನ ಖೋ ಅಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ದೇವೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಆಹ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಆಸವಾನನ್ತಿ** ಕಾಮಾಸವಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ। **ಪಹೀನಾತಿ** ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾಧಿಗಮೇನೇವ ಪಹೀನಾ।

ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ಲೋಕೇನಾತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇನ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಬುದ್ಧೋ ಇತಿ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ।

ಯೇನಾತಿ ಯೇನ ಆಸವೇನ। **ದೇವೂಪಪತ್ಯಸ್ಸಾತಿ** ದೇವೂಪಪತ್ತಿ ಅಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ ಭವೇಯ್ಯ। **ವಿಹಙ್ಗಮೋತಿ** ಆಕಾಸಚರೋ ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಿಕದೇವೋ। **ವಿದ್ಧಸ್ತಾತಿ** ವಿಧಮಿತಾ। **ವಿನಳೀಕತಾತಿ** ವಿಗತನಳಾ ವಿಗತಬನ್ಧನಾ ಕತಾ। **ವಗ್ಗೂತಿ** ಸುನ್ದರಂ। **ತೋಯೇನ ನುಪಲಿಪ್ಪತೀತಿ** ಉದಕತೋ ರತನಮತ್ತಂ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ಠಿತಂ ಸರಂ ಸೋಭಯಮಾನಂ ಭಮರಗಣಂ ಹಾಸಯಮಾನಂ ತೋಯೇನ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ। **ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋಸ್ಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ತೀಣಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪದಸಹಸ್ಸೇಹಿ ದೋಣಗಜ್ಜಿತಂ ನಾಮ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ, ತಥಾಗತೇ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಜಮ್ಬುದೀಪತಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಹಾಕಲಹಂ ವೂಪಸಮೇತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಭಾಜೇಸೀತಿ।

೭. ಅಪರಿಹಾನಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭. ಸತ್ತಮೇ **ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಸನ್ತಿಕೇಯೇವ ಚರತಿ। **ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋತಿ** ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। **ಏವಂ ವಿಹಾರೀತಿ** ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೋ। **ಆತಾಪೀತಿ** ಆತಾಪೇನ ವೀರಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಯೋಗಕ್ಖೇಮಸ್ಸಾತಿ** ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। **ಪಮಾದೇ ಭಯದಸ್ಸಿವಾತಿ** ಪಮಾದಂ ಭಯತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋ।

೮. ಪತಿಲೀನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋತಿ** "ಇದಮೇವ ದಸ್ಸನಂ ಸಚ್ಚಂ, ಇದಮೇವ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಾಟಿಏಕ್ಕಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಙ್ಖಾತಾನಿ ದಿಟ್ಠಿಸಚ್ಚಾನಿ ಪನುಣ್ಣಾನಿ ನೀಹಟಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ। **ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಅವಯಾತಿ** ಅನೂನಾ, **ಸಟ್ಠಾತಿ** ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ, ಸಮ್ಮಾ ಅವಯಾ ಸಟ್ಠಾ ಏಸನಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ, ಸಮ್ಮಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಸಬ್ಬಏಸನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತಿಲೀನೋತಿ** ನಿಲೀನೋ ಏಕೀಭಾವಂ ಉಪಗತೋ। **ಪುಥುಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನನ್ತಿ** ಬಹೂನಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಸಮಣಾತಿ** ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ, **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಭೋವಾದಿನೋ। **ಪುಥುಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚಾನೀತಿ** ಬಹೂನಿ ಪಾಟೇಕ್ಕಸಚ್ಚಾನಿ। **ನುಣ್ಣಾನೀತಿ** ನೀಹಟಾನಿ। **ಪನುಣ್ಣಾನೀತಿ** ಸುಟ್ಠು ನೀಹಟಾನಿ। **ಚತ್ತಾನೀತಿ** ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾನಿ। **ವನ್ತಾನೀತಿ** ವಮಿತಾನಿ। **ಮುತ್ತಾನೀತಿ** ಛಿನ್ನಬನ್ಧನಾನಿ ಕತಾನಿ। **ಪಹೀನಾನೀತಿ** ಪಜಹಿತಾನಿ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾನೀತಿ** ಯಥಾ ನ ಪುನ ಚಿತ್ತಂ ಆರೋಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಾನಿ। ಸಬ್ಬಾನೇವೇತಾನಿ ಗಹಿತಗಹಣಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಭಾವವೇವಚನಾನಿ।

ಕಾಮೇಸನಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತೀತಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಾ। **ಭವೇಸನಾ** ಪನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀಯತಿ। "ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಸಿಸ್ಸಾಮಿ ಗವೇಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಜ್ಝಾಸಯಸಙ್ಖಾತಾ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾಪಿ** ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ವೂಪಸಮಂ ಗಚ್ಛತಿ। ದಿಟ್ಠಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ ಪನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಟಿಪ್ಪಸಮ್ಭತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ** ಏವಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇನ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ವೂಪಸನ್ತಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನೋತಿ** ಅಸ್ಮೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕೋ ನವವಿಧಮಾನೋ।

ಗಾಥಾಸು **ಕಾಮೇಸನಾ ಭವೇಸನಾತಿ** ಏತಾ ದ್ವೇ ಏಸನಾ, **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾ ಸಹಾತಿ** ತಾಹಿಯೇವ ಸಹ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇಸನಾತಿ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಏತಾ। ಇಧ ಠತ್ವಾ **ಏಸನಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಇತಿ ಸಚ್ಚಪರಾಮಾಸೋ, ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾ ಸಮುಸ್ಸಯಾತಿ** "ಇತಿ ಸಚ್ಚಂ ಇತಿ ಸಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಗಹಣಪರಾಮಾಸೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಾಯೇವ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾ ಚ ಯೇ ಸಮುಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಉಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಸಮುಸ್ಸಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ। ಇಧ ಠತ್ವಾ **ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾ ಸಮೂಹತಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಕಸ್ಸ ಪನ ಏತಾ ಏಸನಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ, ಏತೇ ಚ ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾ

ಸಮೂಹತಾತಿ? **ಸಬ್ಬರಾಗವಿರತ್ತಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯವಿಮುತ್ತಿನೋ**। ಯೋ ಹಿ ಸಬ್ಬರಾಗೇಹಿಪಿ ವಿರತ್ತೋ, ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯೇ ಚ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಪವತ್ತಾಯ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಏತಸ್ಸ ಏಸನಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ, ದಿಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾ ಚ ಸಮೂಹತಾ । **ಸ ವೇ ಸನ್ತೋತಿ** ಸೋ ಏವರೂಪೋ ಕಿಲೇಸಸನ್ತತಾಯ ಸನ್ತೋ। **ಪಸ್ಸದ್ಧೋತಿ** ದ್ವೀಹಿ ಕಾಯಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧೀಹಿ ಪಸ್ಸದ್ಧೋ। **ಅಪರಾಜಿತೋತಿ** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇ ಜಿನಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಕೇನಚಿ ಅಪರಾಜಿತೋ। **ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾತಿ** ಮಾನಸ್ಸ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯೇನ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇಪಿ ಗಾಥಾಸುಪಿ ಖೀಣಾಸವೋವ ಕಥಿತೋತಿ।

೯. ಉಜ್ಜಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯. ನವಮೇ **ಸಙ್ಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ವಧಂ ಮರಣಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ನಿಚ್ಚದಾನನ್ತಿ** ಸಲಾಕಭತ್ತಂ। **ಅನುಕುಲಯಞ್ಞನ್ತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಿತೂಹಿ ಪಿತಾಮಹೇಹಿ ದಿನ್ನತ್ತಾ ಏವಂ ಕುಲಾನುಕುಲವಸೇನ ಯಜಿತಬ್ಬಂ, ದಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸ್ಸಮೇಧನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಅಸ್ಸಮೇತ್ಥ ಮೇಧನ್ತೀತಿ ಅಸ್ಸಮೇಧೋ, ದ್ವೀಹಿ ಪರಿಯಞ್ಞೇಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಏಕವೀಸತಿಯೂಪಸ್ಸ ಠಪೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಞ್ಚ ಪುರಿಸೇ ಚ ಅವಸೇಸಸಬ್ಬವಿಭವದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಯಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪುರಿಸಮೇತ್ಥ ಮೇಧನ್ತೀತಿ **ಪುರಿಸಮೇಧೋ,** ಚತೂಹಿ ಪರಿಯಞ್ಞೇಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಸದ್ಧಿಂ ಭೂಮಿಯಾ ಅಸ್ಸಮೇಧೇ ವುತ್ತವಿಭವದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಯಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಮ್ಮಮೇತ್ಥ ಪಾಸನ್ತೀತಿ **ಸಮ್ಮಾಪಾಸೋ,** ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಸಮ್ಮಂ ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪತಿತೋಕಾಸೇ ವೇದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಂಹಾರಿಮೇಹಿ ಯೂಪಾದೀಹಿ ಸರಸ್ಸತಿನದಿಯಾ ನಿಮುಗ್ಗೋಕಾಸತೋ ಪಭುತಿ ಪಟಿಲೋಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಸಬ್ಬಯಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ವಾಜಮೇತ್ಥ ಪಿವನ್ತೀತಿ **ವಾಜಪೇಯ್ಯಂ,** ಏಕೇನ ಪರಿಯಞ್ಞೇನ ಸತ್ತರಸಹಿ ಪಸೂಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಬೇಲುವಯೂಪಸ್ಸ ಸತ್ತರಸಕದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಯಞ್ಞಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ನತ್ಥಿ ಏತ್ಥ ಅಗ್ಗಳಾತಿ **ನಿರಗ್ಗಳೋ**। ನವಹಿ ಪರಿಯಞ್ಞೇಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಸದ್ಧಿಂ ಭೂಮಿಯಾ ಪುರಿಸೇಹಿ ಚ ಅಸ್ಸಮೇಧೇ ವುತ್ತವಿಭವದಕ್ಖಿಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬಮೇಧಪರಿಯಾಯನಾಮಸ್ಸ ಅಸ್ಸಮೇಧವಿಕಪ್ಪಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಮಹಾರಮ್ಭಾತಿ** ಮಹಾಕಿಚ್ಚಾ ಮಹಾಕರಣೀಯಾ। ಅಪಿಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಸಮಾರಮ್ಭಸ್ಸ ಮಹನ್ತತಾಯಪಿ ಮಹಾರಮ್ಭಾಯೇವ। **ನ ತೇ ಹೋನ್ತಿ ಮಹಪ್ಫಲಾತಿ** ಏತ್ಥ ನಿರವಸೇಸತ್ಥೇ ಸಾವಸೇಸರೂಪನಂ ಕತಂ। ತಸ್ಮಾ ಇಟ್ಠಫಲೇನ ನಿಪ್ಫಲಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಸಮಾರಮ್ಭಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯಂ ಪನ ತತ್ಥ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ದಾನಂ ದಿಯ್ಯತಿ, ತಂ ಇಮಿನಾ ಸಮಾರಮ್ಭೇನ ಉಪಹತತ್ತಾ ಮಹಪ್ಫಲಂ ನ ಹೋತಿ, ಮನ್ದಫಲಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹಞ್ಞರೇತಿ** ಹಞ್ಞನ್ತಿ। **ಯಜನ್ತಿ ಅನುಕುಲಂ ಸದಾತಿ** ಯೇ ಅಞ್ಞೇ ಅನುಕುಲಂ ಯಜನ್ತಿ, ಪುಬ್ಬಪುರಿಸೇಹಿ ಯಿಟ್ಠತ್ತಾ ಪಚ್ಛಿಮಪುರಿಸಾಪಿ ಯಜನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೇಯ್ಯೋ ಹೋತೀತಿ** ವಿಸೇಸೋವ ಹೋತಿ। **ನ ಪಾಪಿಯೋತಿ** ಪಾಪಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಹೋತಿ।

೧೦. ಉದಾಯಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦. ದಸಮೇ **ಅಭಿಸಙ್ಖತನ್ತಿ** ರಾಸಿಕತಂ। **ನಿರಾರಮ್ಭನ್ತಿ** ಪಾಣಸಮಾರಮ್ಭರಹಿತಂ। **ಯಞ್ಞನ್ತಿ** ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ। ತಞ್ಹಿ ಯಜಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಯಞ್ಞನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಾಲೇನಾತಿ** ಯುತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇನ। **ಉಪಸಂಯನ್ತೀತಿ** ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಕುಲಂ ಗತಿನ್ತಿ** ವಟ್ಟಕುಲಞ್ಚೇವ ವಟ್ಟಗತಿಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ। **ಯಞ್ಞಸ್ಸ ಕೋವಿದಾತಿ** ಚತುಭೂಮಕಯಞ್ಞೇ ಕುಸಲಾ। **ಯಞ್ಞೇತಿ** ಪಕತಿದಾನೇ। **ಸದ್ಧೇತಿ** ಮತಕದಾನೇ। **ಹಬ್ಯಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಹುನಿತಬ್ಬಂ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಉಪಕಪ್ಪೇತ್ವಾ। **ಸುಖೇತ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಸೂತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಸಙ್ಘಾತೇ ಸುಖೇತ್ತಮ್ಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸುಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ** ಸುಟ್ಠು ಪತ್ತಂ। **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇಸು ಯಂ ಕತನ್ತಿ** ಯಂ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇಸು ಉಪಕಪ್ಪಿತಂ, ತಂ ಸುಹುತಂ ಸುಯಿಟ್ಠಂ ಸುಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸದ್ಧೋತಿ** ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣಾನಂ ಸದ್ದಹನತಾಯ ಸದ್ಧೋ। **ಮುತ್ತೇನ ಚೇತಸಾತಿ** ವಿಸ್ಸಟ್ಠೇನ ಚಿತ್ತೇನ। ಇಮಿನಾಸ್ಸ ಮುತ್ತಚಾಗಂ ದೀಪೇತೀತಿ।

ಚಕ್ಕವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ರೋಹಿತಸ್ಸವಗ್ಗೋ

೧. ಸಮಾಧಿಭಾವನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಞಾಣದಸ್ಸನಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾಯ। **ದಿವಾಸಞ್ಞಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ದಿವಾತಿ ಏವಂ ಸಞ್ಞಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ। **ಯಥಾ ದಿವಾ ತಥಾ ರತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ದಿವಾ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾ ಮನಸಿ ಕತಾ, ತಥೇವ ತಂ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಪ್ಪಭಾಸ**ನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣೋಭಾಸೇನ ಸಹೋಭಾಸಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಆಲೋಕಸದಿಸಂ ಕತಂ, ಅತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ನ ಏವಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತಬ್ಬೋ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞಾಣಾಲೋಕೋ ಹಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ವಿದಿತಾತಿ ಪಾಕಟಾ ಹುತ್ವಾ। ಕಥಂ ಪನ ವೇದನಾ ವಿದಿತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ವತ್ಥುಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆರಮ್ಮಣಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ತಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹಿತವತ್ಥಾರಮ್ಮಣತಾಯ ತಾ ವೇದನಾ “ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಏವಂ ಠತ್ವಾ ಏವಂ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ ವಿದಿತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಾಮ। **ಸಞ್ಞಾವಿತಕ್ಕೇಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಉದಯಞ್ಚ ವಯಞ್ಚ ಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ಇತಿ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಏವಂ ರೂಪಂ ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ ನ ಇತೋ ಪರಂ ರೂಪಂ ಅತ್ಥೀತಿ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ**ತಿ ಏವಂ ರೂಪಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ। **ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಪನ ಭೇದೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ವೇದನಾದೀಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇದಞ್ಚ ಪನ ಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತ**ನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ಮಯಾ ಏತಂ ಪುಣ್ಣಕಪಞ್ಹೇ “ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿ”ನ್ತಿಆದಿ ಭಾಸಿತಂ, ತಂ ಇದಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಾಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಞಾಣೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಲೋಕಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಲೋಕೇ। **ಪರೋಪರಾನೀ**ತಿ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಉತ್ತಮಾಧಮಾನಿ। **ಇಞ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಚಲಿತಂ। **ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ**ತಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಕತ್ಥಚಿ ಏಕಕ್ಖನ್ಧೇಪಿ ಏಕಾಯತನೇಪಿ ಏಕಧಾತುಯಾಪಿ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇಪಿ ನತ್ಥಿ। **ಸನ್ತೋ**ತಿ ಪಚ್ಚನೀಕಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೇನ ಸನ್ತೋ। **ವಿಧೂಮೋ**ತಿ ಕೋಧಧೂಮೇನ ವಿಗತಧೂಮೋ। ಏವಮೇತ್ಥ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಮಗ್ಗೇಕಗ್ಗತಮ್ಪಿ ಕಥೇತ್ವಾ ಗಾಥಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯೇವ ಕಥಿತಾತಿ।

೨. ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨. ದುತಿಯೇ **ಯೋ ಚ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ, ಜಾನಾತಿ ಅನುಧಮ್ಮತ**ನ್ತಿ ಯೋ ಏತೇಸಂ ಪಞ್ಹಾನಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಜಾನಾತಿ। **ಚತುಪಞ್ಹಸ್ಸ ಕುಸಲೋ, ಆಹು ಭಿಕ್ಖುಂ ತಥಾವಿಧ**ನ್ತಿ ತಥಾವಿಧಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ತೇಸು ಚತೂಸು ಪಞ್ಹೇಸು ಕುಸಲೋತಿ ಏವಂ ವದನ್ತಿ। **ದುರಾಸದೋ ದುಪ್ಪಸಹೋ**ತಿ ಪರೇಹಿ ಘಟ್ಟೇತುಂ ವಾ ಅಭಿಭವಿತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ। **ಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿ ಸತ್ತಸೀದನ್ತರಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ಗಮ್ಭೀರೋ। **ದುಪ್ಪಧಂಸಿಯೋ**ತಿ ದುಮ್ಮೋಚಾಪಯೋ, ಗಹಿತಗ್ಗಹಣಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ಥೇ ಅನತ್ಥೇ ಚಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿಯಞ್ಚ ಅವಡ್ಢಿಯಞ್ಚ। **ಅತ್ಥಾಭಿಸಮಯಾ**ತಿ ಅತ್ಥಸಮಾಗಮೇನ। **ಧೀರೋ ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಪವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಧಿತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಪಣ್ಡಿತೋ ಅಯ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವುಚ್ಚತಿ।

೩-೪. ಕೋಧಗರುಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೪೩-೪೪. ತತಿಯೇ **ಕೋಧಗರು ನ ಸದ್ಧಮ್ಮಗರೂ**ತಿ ಕೋಧಂ ಗಾರವೇನ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ, ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಪನ ಅಗಾರವೇನ ಲಾಮಕಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ವಿರೂಹನ್ತೀತಿ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಸಞ್ಜಾತಮೂಲಾಯ ವಾ ಸದ್ಧಾಯ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ ಅಚಲಾ ಭವನ್ತಿ। ಚತುತ್ಥೇ **ಕೋಧಗರುತಾ**ತಿ ಕೋಧಮ್ಹಿ ಸಗಾರವತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೫. ರೋಹಿತಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಯತ್ಥಾ**ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸ ಏಕೋಕಾಸೇ ಭುಮ್ಮಂ। **ನ ಚವತಿ ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಇದಂ ಅಪರಾಪರಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಗಹಿತಂ। **ಗಮನೇನಾ**ತಿ ಪದಗಮನೇನ। **ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತ**ನ್ತಿ ಸತ್ಥಾ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಞಾತೇಯ್ಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಞಾತಬ್ಬಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ದೇವಪುತ್ತೇನ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ, ಸತ್ಥಾರಾ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಕಥಿತೋ । ಸೋ ಪನ "ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಹೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸತ್ಥು ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸಮೇತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪಹಂಸನ್ತೋ **ಅಚ್ಛರಿಯ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ದಳ್ಹಧಮ್ಮಾತಿ ದಳ್ಹಧನು ಉತ್ತಮಪ್ಪಮಾಣೇನ ಧನುನಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಧನುಗ್ಗಹೋ**ತಿ ಧನುಆಚರಿಯೋ। **ಸಿಕ್ಖಿತೋ**ತಿ ದ್ವಾದಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಧನುಸಿಪ್ಪಂ ಸಿಕ್ಖಿತೋ। **ಕತಹತ್ಥೋ**ತಿ ಉಸಭಪ್ಪಮಾಣೇಪಿ ವಾಲಗ್ಗಂ ವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಭಾವೇನ ಕತಹತ್ಥೋ। **ಕತೂಪಾಸನೋ**ತಿ ಕತಸರಕ್ಖೇಪೋ ದಸ್ಸಿತಸಿಪ್ಪೋ। **ಅಸನೇನಾ**ತಿ ಕಣ್ಡೇನ। **ಅತಿಪಾತೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ। ಯಾವತಾ ಸೋ ತಾಲಚ್ಛಾದಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ತಾವತಾ ಕಾಲೇನ ಏಕಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅತಿಕ್ಕಮಾಮೀತಿ ಅತ್ತನೋ ಜವಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪುರತ್ಥಿಮಾ ಸಮುದ್ದಾ ಪಚ್ಛಿಮೋತಿ ಯಥಾ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ಸಮುದ್ದಾ ಪಚ್ಛಿಮಸಮುದ್ದೋ ದೂರೇ, ಏವಂ ಮೇ ದೂರೇ ಪದವೀತಿಹಾರೋ ಅಹೋಸೀತಿ ವದತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಪಾಚೀನಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ಠಿತೋ ಪಾದಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ, ಪುನ ದುತಿಯಪಾದಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಪರಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ। **ಇಚ್ಛಾಗತ**ನ್ತಿ ಇಚ್ಛಾ ಏವ। **ಅಞ್ಞತ್ರೇವಾ**ತಿ ನಿಪ್ಪಪಞ್ಚತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಕಾಲೇ ಕಿರೇಸ ನಾಗಲತಾದನ್ತಕಟ್ಠಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತೇ ಮುಖಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಉತ್ತರಕುರುಮ್ಹಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕವಾಳಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥ ಮುಹುತ್ತಂ ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ಪುನ ಜವತಿ। **ವಸ್ಸಸತಾಯುಕೋ**ತಿ ತದಾ ದೀಘಾಯುಕಕಾಲೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಪನ ವಸ್ಸಸತಾವಸಿಟ್ಠೇ ಆಯುಮ್ಹಿ ಗಮನಂ ಆರಭಿ। **ವಸ್ಸಸತಜೀವೀ**ತಿ ತಂ ವಸ್ಸಸತಂ ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಜೀವನ್ತೋ। **ಅನ್ತರಾಯೇವ ಕಾಲಙ್ಕತೋ**ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ಅನ್ತರಾವ ಮತೋ। ಸೋ ಪನ ತತ್ಥ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

ಅಪ್ಪತ್ವಾತಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಅನ್ತಕಿರಿಯ**ನ್ತಿ ಪರಿಯನ್ತಕರಣಂ। **ಕಳೇವರೇ**ತಿ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಸಸಞ್ಞಿಮ್ಹಿ ಸಮನಕೇ**ತಿ ಸಸಞ್ಞೇ ಸಚಿತ್ತಕೇ। **ಲೋಕ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ। **ಲೋಕಸಮುದಯ**ನ್ತಿ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ। **ಲೋಕನಿರೋಧ**ನ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ। **ಪಟಿಪದ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಇತಿ "ನಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ತಿಣಕಟ್ಠಾದೀಸು ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಚತುಮಹಾಭೂತಿಕೇ ಕಾಯಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪಞ್ಞಪೇಮೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮಿತಾವೀ**ತಿ ಸಮಿತಪಾಪೋ। **ನಾಸೀಸತೀ**ತಿ ನ ಪತ್ಥೇತಿ। ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

೭. ಸುವಿದೂರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭. ಸತ್ತಮೇ **ಸುವಿದೂರವಿದೂರಾನೀ**ತಿ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅನಾಸನ್ನಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಸುವಿದೂರಾನೇವ ವಿದೂರಾನಿ। **ನಭಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಥವೀ ಚಾ**ತಿ ಆಕಾಸಞ್ಚ ಮಹಾಪಥವೀ ಚ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಥವಿತೋ ಆಕಾಸಂ ನಾಮ ನ ದೂರೇ, ದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತೇಪಿ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಲಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ಪನ "ಸುವಿದೂರವಿದೂರೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವೇರೋಚನೋ**ತಿ ಸೂರಿಯೋ।

ಸತಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೋತಿ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದೋ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೋ। **ಅಸತಞ್ಚ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಭೇದೋ ಅಸ್ಸದ್ಧಮ್ಮೋ।

ಪಭಙ್ಕರೋತಿ ಆಲೋಕಕರೋ। **ಅಬ್ಯಾಯಿಕೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅವಿಗಚ್ಛನಸಭಾವೋ ಹೋತಿ। **ಸತಂ ಸಮಾಗಮೋ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವವಸೇನ ಸಮಾಗಮೋ। **ಯಾವಾಪಿ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಅದ್ಧಾನಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। **ತಥೇವ ಹೋತೀ**ತಿ ತಾದಿಸೋವ ಹೋತಿ, ಪಕತಿಂ ನ ಜಹತಿ। **ಖಿಪ್ಪಂ ಹಿ ವೇತೀ**ತಿ ಸೀಘಂ ವಿಗಚ್ಛತಿ।

೮. ವಿಸಾಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಪಞ್ಚಾಲಪುತ್ತೋ**ತಿ ಪಞ್ಚಾಲಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ। **ಪೋರಿಯಾ ವಾಚಾಯಾ**ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣವಾಚಾಯ। **ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾಯಾ**ತಿ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾಯ। **ಅನೇಲಗಲಾಯಾ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸಾಯ ಚೇವ ಅಗಳಿತಾಯ ಚ ಅಪತಿತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ। **ಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯಾ**ತಿ ವಿವಟ್ಟಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ। **ಅನಿಸ್ಸಿತಾಯಾ**ತಿ ವಟ್ಟಂ ಅನಿಸ್ಸಿತಾಯ। ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಮೇವ ಕತ್ವಾ ಕಥೇತಿ, ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ನ ಕಥೇತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನಾಭಾಸಮಾನನ್ತಿ ನ ಅಕಥೇನ್ತಂ। **ಅಮತಂ ಪದ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಪದಂ। **ಭಾಸಯೇ**ತಿ ಓಭಾಸೇಯ್ಯ। **ಜೋತಯೇ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಪಗ್ಗಣ್ಹೇ ಇಸಿನಂ ಧಜ**ನ್ತಿ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ಇಸೀನಂ ಧಜೋ ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ, ತಮೇವ ಪಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ ಉಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಉಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮದೀಪಕಂ ಸುಭಾಸಿತಂ ಧಜೋ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಸುಭಾಸಿತಧಜಾ**। **ಇಸಯೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಅರಿಯಾ। **ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಇಸಿನಂ ಧಜೋ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ಇಸೀನಂ ಧಜೋ ನಾಮಾತಿ।

೯. ವಿಪಲ್ಲಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯. ನವಮೇ **ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸಾ**ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ವಿಪಲ್ಲತ್ಥಭಾವಾ, ಚತಸ್ಸೋ ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನಿಚ್ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸೋ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ "ನಿಚ್ಚಂ ಇದ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸಞ್ಞಾ, ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅನತ್ತನಿ ಚ ಅತ್ತಾತಿ ಅನತ್ತನಿ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಹತಾ**ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಸಞ್ಞಿನೋವ, ಸಞ್ಞಾಯ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾಪಿ ಹತಾ। **ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾ**ತಿ ತೇ ಸಞ್ಞಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೇನ ಖಿತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ವಿಸಞ್ಞಿನೋ**ತಿ ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇತಂ, ವಿಪರೀತಸಞ್ಞಾಚಿತ್ತದಿಟ್ಠಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇ ಯೋಗಯುತ್ತಾ ಮಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಯೋಗೇ ಯುತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಯೋಗಕ್ಖೇಮಿನೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ। **ಸತ್ತಾ**ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ। **ಬುದ್ಧಾ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಬುದ್ಧಾ। **ಇಮಂ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ। **ಸಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚಲದ್ಧಾ**ತಿ ಸಕಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ। **ಅನಿಚ್ಚತೋ ದಕ್ಖು**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಭಾವೇನ ಅದ್ದಸಂಸು। **ಅಸುಭತದ್ದಸು**ನ್ತಿ ಅಸುಭಂ ಅಸುಭತೋಯೇವ ಅದ್ದಸಂಸು। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸಮಾದಾನಾ**ತಿ ಗಹಿತಸಮ್ಮಾದಸ್ಸನಾ। **ಸಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಂ ಉಪಚ್ಚಗು**ನ್ತಿ ಸಕಲಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ।

೧೦. ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦. ದಸಮೇ **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ**ತಿ ವಿರೋಚಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠಭಾವಕರಣೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ। **ಮಹಿಕಾ**ತಿ ಹಿಮಂ। **ಧೂಮೋ ರಜೋ**ತಿ ಧೂಮೋ ಚ ರಜೋ ಚ। **ರಾಹೂ**ತಿ ಪುರಿಮಾ ತಯೋ ಅಸಮ್ಪತ್ತಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ, ರಾಹು ಪನ ಸಮ್ಪತ್ತಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಸೇನ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನ ತಪನ್ತಿ ನ ಭಾಸನ್ತಿ ನ ವಿರೋಚನ್ತೀ**ತಿ ಗುಣಪ್ಪತಾಪೇನ

ನ ತಪನ್ತಿ, ಗುಣೋಭಾಸೇನ ನ ಭಾಸನ್ತಿ, ಗುಣವಿರೋಚನೇನ ನ ವಿರೋಚನ್ತಿ। **ಸುರಾಮೇರಯಪಾನಾ ಅಪ್ಪಟಿವಿರತಾತಿ** ಪಞ್ಚವಿಧಾಯ ಸುರಾಯ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸ ಮೇರಯಸ್ಸ ಚ ಪಾನತೋ ಅವಿರತಾ।

ಅವಿಜ್ಜಾನಿವುತಾತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವಾರಿತಾ ಪಿಹಿತಾ। **ಪಿಯರೂಪಾಭಿನನ್ದಿನೋತಿ** ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ ಅಭಿನನ್ದಮಾನಾ ತುಸ್ಸಮಾನಾ। **ಸಾದಿಯನ್ತೀತಿ** ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಅವಿದ್ದಸೂತಿ** ಅನ್ಧಬಾಲಾ। **ಸನೇತ್ತಿಕಾತಿ** ತಣ್ಹಾಯೋತ್ತೇನೇವ ಸಯೋತ್ತಾ। **ಕಟಸಿನ್ತಿ** ಅತ್ತಭಾವಂ। **ಘೋರನ್ತಿ** ಕಕ್ಖಳಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇಪಿ ಗಾಥಾಸುಪಿ ವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ।

ರೋಹಿತಸ್ಸವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ಪಠಮಪಣ್ಣಾಸಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೨. ದುತಿಯಪಣ್ಣಾಸಕಂ

(೮) ೧. ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದವಗ್ಗೋ

೧. ಪಠಮಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧. ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಿಸನ್ದಾ, ಪುಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಸಲಾಭಿಸನ್ದಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ತೇ ಪನೇತೇ ಸುಖಂ ಆಹರನ್ತೀತಿ **ಸುಖಸ್ಸಾಹಾರಾ**। ಸುಟ್ಠು ಅಗ್ಗಾನಂ ರೂಪಾದೀನಂ ದಾಯಕಾತಿ **ಸೋವಗ್ಗಿಕಾ**। ಸುಖೋ ನೇಸಂ ವಿಪಾಕೋತಿ **ಸುಖವಿಪಾಕಾ**। ಸಗ್ಗೇ ಉಪಪತ್ತಿ ಸಗ್ಗೋ, ಸಗ್ಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ **ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಕಾ**। **ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ**ತಿ ಚೀವರತ್ಥಾಯ ವತ್ಥಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ತಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋಪಿ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಪಾರುಪನ್ತೋಪಿ ಜಿಣ್ಣಕಾಲೇ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಪಚ್ಚತ್ಥರಿತುಮ್ಪಿ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಂ ಭೂಮತ್ಥರಣಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಭೂಮತ್ಥರಣಸ್ಸ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪಾದಪುಞ್ಛನಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ "ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತಿ। ಯದಾ ಪನ "ಪಾದಪುಞ್ಛನಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಇದ"ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಛಡ್ಡಿತಂ ಹೋತಿ, ತದಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। **ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಧಿಂ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ದಾಯಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಚೇತನಾಯ ಅಪ್ಪಮಾಣತಂ ಕಥೇತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ "ಖೀಣಾಸವೋ ಮೇ ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಅನುಸ್ಸರಣವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಪುಞ್ಞಚೇತನಾ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಾ**ದೀಸು ಪನ ಯೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ತೇನೇವ ಯಾಪೇತಿ, ಅಞ್ಞಂ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಸೋ ಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ತಂಯೇವ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸೇನಾಸನೇ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಚಙ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ಯಾವ ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪಹಾಯ ಅಞ್ಞಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಾವ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏಕೇನ ಪನ ಭೇಸಜ್ಜೇನ ಬ್ಯಾಧಿಮ್ಹಿ ವೂಪಸನ್ತೇ ಯಾವ ಅಞ್ಞಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ ನ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ತಾವದೇವ ಪರಿಭುಞ್ಜಮಾನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಬಹುಭೇರವನ್ತಿ ಬಹೂಹಿ ಭೇರವಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। **ರತನವರಾನ**ನ್ತಿ ಸತ್ತನ್ನಮ್ಪಿ ವರರತನಾನಂ। **ಆಲಯ**ನ್ತಿ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ। **ಪುಥೂ ಸವನ್ತೀ**ತಿ ಬಹುಕಾ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ದಮಾನಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೨. ದುತಿಯಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೨. ದುತಿಯೇ **ಅರಿಯಕನ್ತೇಹೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಫಲಸಮ್ಪಯುತ್ತೇಹಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಅರಿಯಾನಂ ಕನ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಪಿಯಾನಿ ಮನಾಪಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸುತ್ತನ್ತೇ ತಾವ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೨೪ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಮೇವ।

ಗಾಥಾಸು ಪನ **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸದ್ಧಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸೀಲಮ್ಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸೀಲಮೇವ। **ಉಜುಭೂತಞ್ಚ ದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಕಾಯವಙ್ಕಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ಉಜುಭೂತದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। **ಆಹೂ**ತಿ ಕಥಯನ್ತಿ। **ಪಸಾದ**ನ್ತಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘೇಸು ಪಸಾದಂ। **ಧಮ್ಮದಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮದಸ್ಸನಂ।

೩. ಪಠಮಸಂವಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೩. ತತಿಯೇ **ಸಮ್ಬಹುಲಾಪಿ ಖೋ ಗಹಪತೀ ಚ ಗಹಪತಾನಿಯೋ ಚಾ**ತಿ ಬಹುಕಾ ಗಹಪತಯೋ ಚ ಗಹಪತಾನಿಯೋ ಚ ಆವಾಹವಿವಾಹಕರಣತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ತಮೇವ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಂವಾಸಾ**ತಿ ಸಹವಾಸಾ ಏಕತೋವಾಸಾ। **ಛವೋ ಛವಾಯಾ**ತಿ ಗುಣಮರಣೇನ ಮತತ್ತಾ ಛವೋ ಗುಣಮರಣೇನೇವ ಮತಾಯ ಛವಾಯ ಸದ್ಧಿಂ। **ದೇವಿಯಾ ಸದ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಗುಣೇಹಿ ದೇವಿಭೂತಾಯ ಸದ್ಧಿಂ। **ದುಸ್ಸೀಲೋ**ತಿ ನಿಸ್ಸೀಲೋ। **ಪಾಪಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಲಾಮಕಧಮ್ಮೋ। **ಅಕ್ಕೋಸಕಪರಿಭಾಸಕೋ**ತಿ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕ್ಕೋಸಕೋ, ಭಯಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸನ್ತಜ್ಜನೇನ ಪರಿಭಾಸಕೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಕದರಿಯಾತಿ ಥದ್ಧಮಚ್ಛರಿನೋ। **ಜಾನಿಪತಯೋ**ತಿ ಜಯಮ್ಪತಿಕಾ। **ವದಞ್ಞೂ**ತಿ ಯಾಚಕಾನಂ ವಚನಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಜಾನನ್ತಿ। **ಸಞ್ಞತಾ**ತಿ ಸೀಲಸಂಯಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಧಮ್ಮಜೀವಿನೋ**ತಿ ಧಮ್ಮೇ ಠತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀತಿ ಧಮ್ಮಜೀವಿನೋ। **ಅತ್ಥಾಸಂ ಪಚುರಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತಾ ಅತ್ಥಾ ಏತೇಸಂ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ। **ಫಾಸುಕಂ ಉಪಜಾಯತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಜಾಯತಿ। **ಕಾಮಕಾಮಿನೋ**ತಿ ಕಾಮೇ ಕಾಮಯಮಾನಾ।

೪. ದುತಿಯಸಂವಾಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೪. ಚತುತ್ಥೇ ಕಮ್ಮಪಥವಸೇನ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಿತಾ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವ। ಇಮೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಅಗಾರಿಕಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ। ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮೀನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ।

೫-೬. ಸಮಜೀವೀಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೫೫-೫೬. ಪಞ್ಚಮೇ **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ। ತಥಾಗತೋ ಹಿ ತಂ ರಟ್ಠಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಇಮೇಸಂಯೇವ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ ಪಾಪುಣಾತಿ। ನಕುಲಪಿತಾ ಕಿರ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಿತಾ ಅಹೋಸಿ, ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಮಹಾಪಿತಾ, ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಚೂಳಪಿತಾ। ನಕುಲಮಾತಾಪಿ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಾತಾ ಅಹೋಸಿ, ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಮಹಾಮಾತಾ, ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಚೂಳಮಾತಾ। ತೇ ಸತ್ಥು ದಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುತ್ತಸಿನೇಹಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ "ಹನ್ತಾತ, ಹನ್ತಾತಾ"ತಿ ವಚ್ಛಕಂ ದಿಸ್ವಾ ವಚ್ಛಗಿದ್ಧಿನೀ ಗಾವೀ ವಿಯ ವಿರವಮಾನಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಠಮದಸ್ಸನೇನೇವ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಜಾತಾ। ನಿವೇಸನೇ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಆಸನಾನಿ ಸದಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಅತಿಚರಿತಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತಾ। **ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚಾ**ತಿ ಪರಲೋಕೇ ಚ। **ಸಮಸದ್ಧಾ**ತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಸಮಾ ಏಕಸದಿಸಾ। **ಸೀಲಾದೀಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಛಟ್ಠಂ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದೇಸಿತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ತಾದಿಸಮೇವ।

೭. ಸುಪ್ಪವಾಸಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭. ಸತ್ತಮೇ **ಪಜ್ಜನಿಕ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ನಿಗಮಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಕೋಲಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಕೋಲರಾಜಕುಲಾನಂ। **ಆಯುಂ ಖೋ ಪನ ದತ್ವಾ**ತಿ ಆಯುದಾನಂ ದತ್ವಾ। **ಆಯುಸ್ಸ ಭಾಗಿನೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಆಯುಭಾಗಪಟಿಲಾಭಿನೀ ಹೋತಿ, ಆಯುಂ ವಾ ಭಜನಿಕಾ ಹೋತಿ, ಆಯುಪ್ಪಟಿಲಾಭಿನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ರಸಸಾ ಉಪೇತನ್ತಿ ರಸೇನ ಉಪೇತಂ ರಸಸಮ್ಪನ್ನಂ। **ಉಜ್ಜುಗತೇಸೂ**ತಿ ಕಾಯವಙ್ಕಾದಿರಹಿತತ್ತಾ ಉಜುಕಮೇವ ಗತೇಸು ಖೀಣಾಸವೇಸು। **ಚರಣೂಪಪನ್ನೇಸೂ**ತಿ ಪನ್ನರಸಹಿ ಚರಣಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೇಸು। **ಮಹಗ್ಗತೇಸೂ**ತಿ ಮಹತ್ತಂ ಗತೇಸು। ಖೀಣಾಸವಾನಞ್ಞೇವೇತಂ ನಾಮಂ। **ಪುಞ್ಞೇನ ಪುಞ್ಞಂ ಸಂಸನ್ದಮಾನಾ**ತಿ ಪುಞ್ಞೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಞ್ಞಂ ಘಟಯಮಾನಾ। **ಮಹಪ್ಫಲಾ ಲೋಕವಿದೂನ ವಣ್ಣಿತಾ**ತಿ ಏವರೂಪಾ ದಾನಸಙ್ಖಾತಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ತಿವಿಧಲೋಕಂ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಲೋಕವಿದೂನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಣ್ಣಿತಾ, ಬುದ್ಧೇಹಿ ಪಸತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಞ್ಞಮನುಸ್ಸರನ್ತಾ**ತಿ ಯಞ್ಞಂ ದಾನಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಾ। **ವೇದಜಾತಾ**ತಿ ತುಟ್ಠಿಜಾತಾ।

೮. ಸುದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸಞ್ಞತಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಯವಾಚಾಹಿ ಸಂಯತಾನಂ। **ಪರದತ್ತಭೋಜಿನ**ನ್ತಿ ಪರೇಹಿ ದಿನ್ನಮೇವ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಯಾಪೇನ್ತಾನಂ। **ಕಾಲೇನಾ**ತಿ ಯುತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇನ। **ಸಕ್ಕಚ್ಚ ದದಾತೀ**ತಿ ಸಹತ್ಥಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ದದಾತಿ। **ಚತ್ತಾರಿ ಠಾನಾನಿ**

ಅನುಪ್ಪವೇಚ್ಛತೀತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಾರಣಾನಿ ಅನುಪ್ಪವೇಸೇತಿ ದದಾತಿ। **ಯಸವಾ ಹೋತೀತಿ** ಮಹಾಪರಿವಾರೋ ಹೋತಿ। ನವಮಂ ಕೇವಲಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥಿತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ತಾದಿಸಮೇವ।

೧೦. ಗಿಹಿಸಾಮೀಚಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦. ದಸಮೇ **ಗಿಹಿಸಾಮೀಚಿಪಟಿಪದನ್ತಿ** ಗಿಹೀನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ। **ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತೀತಿ** ಅತಿಹರಿತ್ವಾ ದಾತುಕಾಮತಾಯ ಪತಿಉಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ಉಪಗತೋ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚೀವರಂ ದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪಟ್ಠಿತಾತಿ ಉಪಟ್ಠಾಯಕೋ। **ತೇಸಂ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತೋ ಚಾತಿ** ಯೇ ಏವಂ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತೇಸಂ ದಿವಾ ಚ ರತ್ತಿಞ್ಚ ಪರಿಚ್ಚಾಗವಸೇನ ಚ ಅನುಸ್ಸರಣವಸೇನ ಚ ಸದಾ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತಿ। **ಸಗ್ಗಞ್ಚ ಕಮತಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ತಾದಿಸೋ ಚ ಭದ್ದಕಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗಟ್ಠಾನಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। ಇಮೇಸು ಚತೂಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಆಗಾರಿಯಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ। ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮೀನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ।

ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

(೭) ೨. ಪತ್ತಕಮ್ಮವಗ್ಗೋ

೧. ಪತ್ತಕಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೧. ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಅನಿಟ್ಠಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ **ಇಟ್ಠಾ**। ಮನೇ ಕಮನ್ತಿ ಪವಿಸನ್ತೀತಿ **ಕನ್ತಾ**। ಮನಂ ಅಪ್ಪಾಯನ್ತಿ ಪವಡ್ಢೇನ್ತೀತಿ **ಮನಾಪಾ**। **ದುಲ್ಲಭಾತಿ** ಪರಮದುಲ್ಲಭಾ। **ಭೋಗಾತಿ** ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾ ರೂಪಾದಯೋ ವಿಸಯಾ। **ಸಹಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಧಮ್ಮೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತು, ಮಾ ಧಮ್ಮೂಪಘಾತಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಮ್ಮೇನಾತಿ। ಅಥವಾ **ಸಹಧಮ್ಮೇನಾತಿ** ಸಕಾರಣೇನ, ತೇನ ತೇನ ಸೇನಾಪತಿಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಾದಿಕಾರಣೇನ ಸದ್ಧಿಂಯೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಸೋತಿ** ಪರಿವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿ। **ಸಹ ಞಾತೀಭೀತಿ** ಞಾತಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ। **ಸಹ ಉಪಜ್ಝಾಯೇಹೀತಿ** ಸುಖದುಕ್ಖೇಸು ಉಪನಿಜ್ಝಾಯಿತಬ್ಬತ್ತಾ ಉಪಜ್ಝಾಯಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ।

ಅಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತೀತಿ ಅಕಾತಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ। **ಕಿಚ್ಚಂ ಅಪರಾಧೇತೀತಿ** ಕತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಅಕರೋನ್ತೋ ತಂ ಅಪರಾಧೇತಿ ನಾಮ। **ಧಂಸತೀತಿ** ಪತತಿ ಪರಿಹಾಯತಿ। **ಅಭಿಜ್ಝಾವಿಸಮಲೋಭನ್ತಿ** ಅಭಿಜ್ಝಾಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಸಮಲೋಭಂ। **ಪಜಹತೀತಿ** ನುದತಿ ನೀಹರತಿ। **ಮಹಾಪಞ್ಞೋತಿ** ಮಹನ್ತಪಞ್ಞೋ। **ಪುಥುಪಞ್ಞೋತಿ** ಪುಥುಲಪಞ್ಞೋ। **ಆಪಾತದಸೋತಿ** ತಂ ತಂ ಅತ್ಥಂ ಆಪಾತೇತಿ ತಮೇವ ಪಸ್ಸತಿ, ಸುಖುಮಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಜಾತಂ ಆಪಾತಂ ಆಗಚ್ಛತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯಾಧಿಗತೇಹೀತಿ ಉಟ್ಠಾನಸಙ್ಖಾತೇನ ವೀರಿಯೇನ ಅಧಿಗತೇಹಿ। **ಬಾಹಾಬಲಪರಿಚಿತೇಹೀತಿ** ಬಾಹಾಬಲೇನ ಪರಿಚಿತೇಹಿ ವಡ್ಢಿತೇಹಿ। **ಸೇದಾವಕ್ಖಿತ್ತೇಹೀತಿ** ಅವಕ್ಖಿತ್ತಸೇದೇಹಿ, ಸೇದಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ವಾಯಾಮೇನ ಪಯೋಗೇನ ಸಮಧಿಗತೇಹೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಿಕೇಹೀತಿ** ಧಮ್ಮಯುತ್ತೇಹಿ। **ಧಮ್ಮಲದ್ಧೇಹೀತಿ** ದಸಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಧಮ್ಮಂ ಅಕೋಪೇತ್ವಾ ಲದ್ಧೇಹಿ। **ಪತ್ತಕಮ್ಮಾನೀತಿ** ಯುತ್ತಕಮ್ಮಾನಿ ಅನುಚ್ಛವಿಕಕಮ್ಮಾನಿ। **ಸುಖೇತೀತಿ** ಸುಖಿತಂ ಕರೋತಿ। **ಪೀಣೇತೀತಿ** ಪೀಣಿತಂ ಬಲಸಮ್ಪನ್ನಂ ಕರೋತಿ। **ಠಾನಗತಂ ಹೋತೀತಿ** ಕಾರಣಗತಂ ಹೋತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ? ಚತೂಸು ಪತ್ತಕಮ್ಮೇಸು ಏಕಂ ಭೋಗೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ ಭೋಗಜಾತಮೇವ ಠಾನಗತಂ। **ಪತ್ತಗತನ್ತಿ** ಯುತ್ತಪ್ಪತ್ತಟ್ಠಾನಗತಂ। **ಆಯತನಸೋ ಪರಿಭುತ್ತನ್ತಿ** ಕಾರಣೇನೇವ ಪರಿಭುತ್ತಂ ಭೋಗಜಾತಂ ಹೋತಿ।

ಪರಿಯೋಧಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಪಿದಹಿತ್ವಾ ವತ್ತತಿ। ಯಥಾ ಅಗ್ಗಿಆದೀಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾಸು ಆಪದಾಸು, ಏವಂ ಆದಿತ್ತಗೇಹನಿಬ್ಬಾಪನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಧನಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಕತ್ವಾ ತಾಸಂ ಆಪದಾನಂ ಮಗ್ಗಂ ಪಿದಹತಿ ನಿವಾರೇತಿ। **ಸೋತ್ಥಿಂ ಅತ್ತಾನಂ ಕರೋತೀತಿ** ನಿರುಪದ್ದವಂ ಖೇಮಂ ಅತ್ತಾನಂ ಕರೋತಿ। **ಞಾತಿಬಲಿನ್ತಿ** ಞಾತಕಾನಂ ಬಲಿಂ। **ಅತಿಥಿಬಲಿನ್ತಿ** ಆಗನ್ತುಕಾನಂ ಬಲಿಂ। **ಪುಬ್ಬಪೇತಬಲಿನ್ತಿ** ಪರಲೋಕಗತಾನಂ ಞಾತಕಾನಂ ಬಲಿಂ। **ರಾಜಬಲಿನ್ತಿ** ರಞ್ಞೋ ಕತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ರಾಜಬಲಿಂ। **ದೇವತಾಬಲಿನ್ತಿ** ದೇವತಾನಂ ಕತ್ತಬ್ಬಬಲಿಂ। ಸಬ್ಬಮೇತಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಯಥಾನುಚ್ಛವಿಕವಸೇನ ದಾತಬ್ಬದಾನಸ್ಸ ಅಧಿವಚನಂ।

ಖನ್ತಿಸೋರಚ್ಚೇ ನಿವಿಟ್ಠಾತಿ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿಯಞ್ಚ ಸುಸೀಲತಾಯ ಚ ನಿವಿಟ್ಠಾ। **ಏಕಮತ್ತಾನಂ ದಮೇನ್ತೀತಿ** ಏಕಂ ಅತ್ತನೋವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಇನ್ದ್ರಿಯದಮೇನ ದಮೇನ್ತಿ। **ಸಮೇನ್ತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮನೇನ ಸಮೇನ್ತಿ। **ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತೀತಿ** ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇನ್ತಿ। **ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಉಪರೂಪರಿಭೂಮೀಸು ಫಲದಾನವಸೇನ ಉದ್ಧಮಗ್ಗಮಸ್ಸಾತಿ **ಉದ್ಧಗ್ಗಿಕಾ**। ಸಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿತಾತಿ ತತ್ರುಪಪತ್ತಿಜನನತೋ **ಸೋವಗ್ಗಿಕಾ**। ನಿಬ್ಬತ್ತನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಸುಖೋವ ವಿಪಾಕೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸುಖವಿಪಾಕಾ**। ಸುಟ್ಠು ಅಗ್ಗಾನಂ ದಿಬ್ಬವಣ್ಣಾದೀನಂ ದಸನ್ನಂ ವಿಸೇಸಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ **ಸಗ್ಗಸಂವತ್ತನಿಕಾ,** ಏವರೂಪಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಠಿತೋತಿ ಪಞ್ಚಸೀಲಧಮ್ಮೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ। **ಪೇಚ್ಚ ಸಗ್ಗೇ ಪಮೋದತೀತಿ** ಪರಲೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಸಗ್ಗೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತತ್ಥ ಮೋದತಿ। ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ವಾ ಹೋನ್ತು ಅನಾಗಾಮೀ ವಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಲಬ್ಭತೇವಾತಿ।

೧. ಆನಣ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೨. ದುತಿಯೇ **ಅಧಿಗಮನೀಯಾನೀತಿ** ಪತ್ತಬ್ಬಾನಿ। **ಕಾಮಭೋಗಿನಾತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಚ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೇನ। **ಅತ್ಥಿಸುಖಾ**ದೀಸು ಅತ್ಥೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖಂ **ಅತ್ಥಿಸುಖಂ** ನಾಮ। ಭೋಗೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖಂ **ಭೋಗಸುಖಂ** ನಾಮ। ಅನಣೋಸ್ಮೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖಂ **ಆನಣ್ಯಸುಖಂ** ನಾಮ। ನಿದ್ದೋಸೋ ಅನವಜ್ಜೋಸ್ಮೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖಂ **ಅನವಜ್ಜಸುಖಂ** ನಾಮ।

ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ। **ಪಞ್ಞಾ ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ** ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪಸ್ಸತಿ। **ಉಭೋ ಭಾಗೇತಿ** ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ, ಹೇಟ್ಠಿಮಾನಿ ತೀಣಿ ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ, ಅನವಜ್ಜಸುಖಂ ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸನ್ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸಮಾನೋ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನವಜ್ಜಸುಖಸ್ಸೇತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ಸುಖಂ ಅನವಜ್ಜಸುಖಸ್ಸ ಸೋಳಸಿಂ ಕಲಂ ನಾಗ್ಘತೀತಿ।

೩. ಬ್ರಹ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. ತತಿಯಂ ತಿಕನಿಪಾತೇ ವಣ್ಣಿತಮೇವ। **ಸಪುಬ್ಬದೇವತಾನೀತಿ** ಪದಮತ್ತಮೇವ ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸೋತಿ। ಚತುತ್ಥೇ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೫. ರೂಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೫. ಪಞ್ಚಮೇ ರೂಪೇ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ **ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ** ನಾಮ। **ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥವಚನಂ। ಘೋಸೇ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ **ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ** ನಾಮ। ಚೀವರಲೂಖಪತ್ತಲೂಖೇಸು ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ **ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ** ನಾಮ। ಧಮ್ಮೇ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ **ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ** ನಾಮ। ಇತರಾನಿ ತೇಸಂಯೇವ ಅತ್ಥವಚನಾನಿ। ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಚ ತಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ರೂಪಪ್ಪಮಾಣಾ, ಏಕೋ ನ ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ। ಪಞ್ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣಾ, ಏಕೋ ನ ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ। ದಸ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ನವ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣಾ, ಏಕೋ ನ ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ। ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಕತ್ವಾ ಪನ ಏಕೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋವ ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ, ಸೇಸಾ ನ ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ರೂಪೇ ಪಮಾಣಿಂಸೂತಿ ಯೇ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಾ, ತೇ ರೂಪೇ ಪಮಾಣಿಂಸು ನಾಮ, ಪಸೀದಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಘೋಸೇನ ಅನ್ವಗೂತಿ** ಘೋಸೇನ ಅನುಗತಾ, ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸನ್ನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛನ್ದರಾಗವಸೂಪೇತಾತಿ** ಛನ್ದಸ್ಸ ಚ ರಾಗಸ್ಸ ಚ ವಸಂ ಉಪೇತಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ನ ಜಾನಾತೀತಿ** ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇ ತಸ್ಸ ಗುಣಂ ನ ಜಾನಾತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಬಹಿದ್ಧಾಪಿಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಸಮನ್ತಾವರಣೋತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಆವಾರಿತೋ, ಸಮನ್ತಾ ವಾ ಆವರಣಮಸ್ಸಾತಿ ಸಮನ್ತಾವರಣೋ। **ಘೋಸೇನ ವುಯ್ಹತೀತಿ** ಘೋಸೇನ ನಿಯ್ಯತಿ, ನ ಗುಣೇನ। **ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ನ ಜಾನಾತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ** ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇ ಗುಣಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಪನಸ್ಸ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಫಲದಸ್ಸಾವೀತಿ** ತಸ್ಸ ಪರೇಹಿ ಕತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಕ್ಕಾರಫಲಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ವಿನೀವರಣದಸ್ಸಾವೀತಿ** ವಿವಟದಸ್ಸಾವೀ। **ನ ಸೋ ಘೋಸೇನ ವುಯ್ಹತೀತಿ** ಸೋ ಘೋಸೇನ ನ ನೀಯತಿ।

೬. ಸರಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೭. ಛಟ್ಠೇ **ಮೋಹಜಂ ಚಾಪವಿದ್ದಸೂತಿ** ಮೋಹಜಂ ಚಾಪಿ ಅವಿದ್ದಸೂ ಅಪಣ್ಡಿತಾ। **ಸವಿಘಾತ**ನ್ತಿ ಸದುಕ್ಖಂ। **ದುಖುದ್ರಯನ್ತಿ** ಆಯತಿಞ್ಚ ದುಕ್ಖವಡ್ಢಿದಾಯಕಂ। **ಅಚಕ್ಖುಕಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುರಹಿತಾ। **ಯಥಾ ಧಮ್ಮಾ ತಥಾ ಸನ್ತಾ**ತಿ ಯಥಾ ರಾಗಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಠಿತಾ, ತಥಾ ಸಭಾವಾವ ಹುತ್ವಾ। **ನ ತಸ್ಸೇವನ್ತಿ ಮಞ್ಞರೇ**ತಿ ಮಯಂ ಏವಂಸನ್ತಾ ಏವಂಸಭಾವಾತಿ ತಸ್ಸ ನ ಮಞ್ಞರೇ, ನ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇಪಿ ಗಾಥಾಸುಪಿ ವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ।

೭. ಅಹಿರಾಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೭. ಸತ್ತಮೇ **ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಹಿರಾಜಕುಲಾನೀ**ತಿ ಇದಂ ದಟ್ಠವಿಸಾನೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ದಟ್ಠವಿಸಾ, ಸಬ್ಬೇತೇ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಹಿರಾಜಕುಲಾನಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಗತಾವ ಹೋನ್ತಿ। **ಅತ್ತಗುತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಗುತ್ತತ್ಥಾಯ। **ಅತ್ತರಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ। **ಅತ್ತಪರಿತ್ತಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿತ್ತಾಣತ್ಥಾಯ। ಪರಿತ್ತಂ ನಾಮ ಅನುಜಾನಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದಾನಿ ಯಥಾ ತಂ ಪರಿತ್ತಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ವಿರೂಪಕ್ಖೇಹಿ ಮೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿರೂಪಕ್ಖೇಹೀ**ತಿ ವಿರೂಪಕ್ಖನಾಗಕುಲೇಹಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಪಾದಕೇಹೀ**ತಿ ಅಪಾದಕಸತ್ತೇಹಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾ**ತಿ ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನ ಓದಿಸ್ಸಕಮೇತ್ತಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅನೋದಿಸ್ಸಕಮೇತ್ತಂ ಕಥೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಸತ್ತಾ ಪಾಣಾ ಭೂತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಾನೇತಾನಿ ಪುಗ್ಗಲವೇವಚನಾನೇವ। **ಭದ್ರಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತೂ**ತಿ ಭದ್ರಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಪಸ್ಸನ್ತು। **ಮಾ ಕಞ್ಚಿ ಪಾಪಮಾಗಮಾ**ತಿ ಕಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ ಪಾಪಕಂ ಲಾಮಕಂ ಮಾ ಆಗಚ್ಛತು। **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಗುಣಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ನಾಮ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪಮಾಣವನ್ತಾನೀ**ತಿ ಗುಣಪ್ಪಮಾಣೇನ ಯುತ್ತಾನಿ। **ಉಣ್ಣನಾಭೀ**ತಿ ಲೋಮಸನಾಭಿಕೋ ಮಕ್ಕಟಕೋ। **ಸರಬೂ**ತಿ ಘರಗೋಲಿಕಾ। **ಕತಾ ಮೇ ರಕ್ಖಾ, ಕತಾ ಮೇ ಪರಿತ್ತಾ**ತಿ ಮಯಾ ಏತ್ತಕಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ರಕ್ಖಾ ಚ ಪರಿತ್ತಾಣಞ್ಚ ಕತಂ। **ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತು ಭೂತಾನೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮೇ ಕತಪರಿತ್ತಾಣಾ ಸತ್ತಾ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತು, ಮಾ ಮಂ ವಿಹೇಠಯಿಂಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

೮. ದೇವದತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇ ದೇವದತ್ತೇ**ತಿ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಚಿರಪಕ್ಕನ್ತೇ। **ಪರಾಭವಾಯಾ**ತಿ ಅವಡ್ಢಿಯಾ ವಿನಾಸಾಯ। **ಅಸ್ಸತರೀ**ತಿ ವಳವಾಯ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಗದ್ರಭಸ್ಸ ಜಾತಾ। **ಅತ್ತವಧಾಯ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ತಂ ಅಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮ್ಪಯೋಜೇನ್ತಿ, ಸಾ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ವಿಜಾಯಿತುಂ ನಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ಪಾದೇಹಿ ಭೂಮಿಂ ಪಹರನ್ತೀ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಾದೇ ಚತೂಸು ಖಾಣೂಸು ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪೋತಕಂ ನೀಹರನ್ತಿ। ಸಾ ತತ್ಥೇವ ಮರತಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೯. ಪಧಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೯. ನವಮೇ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಂವರತ್ಥಾಯ ಪವೇಸನದ್ವಾರಂ ಪಿದಹನತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಂ **ಸಂವರಪ್ಪಧಾನಂ,** ಪಜಹನತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಂ **ಪಹಾನಪ್ಪಧಾನಂ,** ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬ್ರೂಹನತ್ಥಾಯ ವಡ್ಢನತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಂ **ಭಾವನಾಪ್ಪಧಾನಂ,** ತೇಸಂಯೇವ ಅನುರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಂ **ಅನುರಕ್ಖಣಾಪ್ಪಧಾನಂ।**

೧೦. ಅಧಮ್ಮಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦. ದಸಮೇ **ಅಧಮ್ಮಿಕಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಪೋರಾಣಕರಾಜೂಹಿ ಠಪಿತಂ ದಸಭಾಗಬಲಿಞ್ಚೇವ ಅಪರಾಧಾನುರೂಪಞ್ಚ ದಣ್ಡಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅತಿರೇಕಬಲಿನೋ ಚೇವ ಅತಿರೇಕದಣ್ಡಸ್ಸ ಚ ಗಹಣೇನ ಅಧಮ್ಮಿಕಾ। **ರಾಜಾಯುತ್ತಾ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಜನಪದೇಸು

ಕಿಚ್ಚಸಂವಿಧಾಯಕಾ ಆಯುತ್ತಕಪುರಿಸಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾತಿ** ಅನ್ತೋನಗರವಾಸಿನೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಯೋ। **ನೇಗಮಜಾನಪದಾತಿ** ನಿಗಮವಾಸಿನೋ ಚೇವ ಜನಪದವಾಸಿನೋ ಚ। **ವಿಸಮನ್ತಿ** ವಿಸಮಾ ಹುತ್ವಾ, ಅಸಮಯೇನ ವಾಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಸಮಾತಿ** ನ ಸಮಾ, ಅತಿಥದ್ಧಾ ವಾ ಅತಿಮುದುಕಾ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪಞ್ಞಸಾತಿ** ಮಗ್ಗತೋ ಅಪಗತಾ, ಉಮ್ಮಗ್ಗಗಾಮಿನೋ ಹುತ್ವಾ ವಾಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದೇವತಾ ಪರಿಕುಪಿತಾ ಭವನ್ತೀತಿ** ವಾತೇಸು ಹಿ ವಿಸಮೇಸು ಅಪಞ್ಞಸೇಸು ವಾಯನ್ತೇಸು ರುಕ್ಖಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿಮಾನಾನಿ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ದೇವತಾ ಪರಿಕುಪಿತಾ ಭವನ್ತಿ, ತಾ ದೇವಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ವಸ್ಸಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ದೇವೋ ನ ಸಮ್ಮಾ ಧಾರಂ ಅನುಪ್ಪವೇಚ್ಛತೀತಿ**। **ವಿಸಮಪಾಕಾನಿ ಸಸ್ಸಾನಿ ಭವನ್ತೀತಿ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಗಬ್ಭಿನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಞ್ಜಾತಖೀರಾನಿ, ಏಕಂ ಠಾನಂ ಪಚ್ಚತೀತಿ ಏವಂ ವಿಸಮಂ ಪಾಕಾನಿ ಸಸ್ಸಾನಿ ಭವನ್ತಿ।

ಸಮಂ ನಕ್ಖತ್ತಾನಿ ತಾರಕರೂಪಾನಿ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀತಿ ಯಥಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾ ಕತ್ತಿಕನಕ್ಖತ್ತಮೇವ ಲಭತಿ, ಮಿಗಸಿರಪುಣ್ಣಮಾ ಮಿಗಸಿರನಕ್ಖತ್ತಮೇವಾತಿ ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಮಾಸೇ ಸಾ ಸಾ ಪುಣ್ಣಮಾ ತಂ ತಂ ನಕ್ಖತ್ತಮೇವ ಲಭತಿ, ತಥಾ ಸಮ್ಮಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ। **ಸಮಂ ವಾತಾ ವಾಯನ್ತೀತಿ** ಅವಿಸಮಾ ಹುತ್ವಾ ಸಮಯಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾಯನ್ತಿ, ಛ ಮಾಸೇ ಉತ್ತರಾ ವಾತಾ, ಛ ಮಾಸೇದಕ್ಖಿಣಾತಿ ಏವಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಜನಪದಾನಂ ಅನುರೂಪೇ ಸಮಯೇ ವಾಯನ್ತಿ। **ಸಮಾತಿ** ಸಮಪ್ಪವತ್ತಿನೋ ನಾತಿಥದ್ಧಾ ನಾತಿಮುದೂ। **ಪಞ್ಞಸಾತಿ** ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಮಗ್ಗೇನೇವ ವಾಯನ್ತಿ, ನೋ ಅಮಗ್ಗೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಜಿಮ್ಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಕುಟಿಲಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅತಿತ್ಥಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನೇತ್ತೇ ಜಿಮ್ಹಂ ಗತೇ ಸತೀತಿ** ನಯತೀತಿ ನೇತ್ತಾ। ತಸ್ಮಿಂ ನೇತ್ತೇ ಜಿಮ್ಹಂ ಗತೇ ಕುಟಿಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅತಿತ್ಥಂ ಗಣ್ಹನ್ತೇ ಇತರಾಪಿ ಅತಿತ್ಥಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನೇತೇತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ದುಕ್ಖಂ ಸೇತೀತಿ** ದುಕ್ಖಂ ಸಯತಿ, ದುಕ್ಖಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪತ್ತಕಮ್ಮವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

(೮) ೩. ಅಪಣ್ಣಕವಗ್ಗೋ

೧. ಪಧಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೧. ತತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಪಣ್ಣಕಪ್ಪಟಿಪದನ್ತಿ** ಅವಿರದ್ಧಪ್ಪಟಿಪದಂ। **ಯೋನಿ ಚಸ್ಸ ಆರದ್ಧಾ ಹೋತೀತಿ** ಕಾರಣಞ್ಚಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯಾತಿ** ಅರಹತ್ತತ್ಥಾಯ। ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೩. ಸಪ್ಪುರಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೩. ತತಿಯೇ **ಅವಣ್ಣೋತಿ** ಅಗುಣೋ। **ಪಾತು ಕರೋತೀತಿ** ಕಥೇತಿ, ಪಾಕಟಂ ಕರೋತಿ। **ಪಞ್ಹಾಭಿನೀತೋತಿ** ಪಞ್ಹತ್ಥಾಯ ಅಭಿನೀತೋ। **ಅಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಲಮ್ಬಿತ್ವಾತಿ** ಅಪರಿಹೀನಂ ಅಲಮ್ಬಿತಂ ಕತ್ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಪಾಪಿಚ್ಛತಾಯ ಅತ್ತನೋ ಅವಣ್ಣಂ ಛಾದೇತಿ, ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಲಜ್ಜಿತಾಯ ಅತ್ತನೋ ವಣ್ಣಂ। ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪರಹಿತೋ ಸಂವಾಸೇನ ಅವಜಾನಾತಿ, ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಪನ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಂವಾಸೇನಾಪಿ ನಾವಜಾನಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಭಾವಸಾಧಕಂ ಅಧುನಾಗತವಧುಕೋಪಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಧುಕಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಧುಕಾತಿ** ಸುಣಿಸಾ। **ತಿಬ್ಬನ್ತಿ** ಬಹಲಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

೪-೫. ಅಗ್ಗಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೭೪-೭೫. ಚತುತ್ಥೇ **ಸೀಲಗ್ಗನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಪ್ಪತ್ತಂ ಉತ್ತಮಸೀಲಂ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಪಞ್ಚಮೇ **ರೂಪಗ್ಗನ್ತಿ** ಯಂ ರೂಪಂ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇದಂ ರೂಪಗ್ಗಂ ನಾಮ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಭವಗ್ಗನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಯಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಠಿತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏತಂ ಭವಗ್ಗಂ ನಾಮಾತಿ।

೬. ಕುಸಿನಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೬. ಛಟ್ಠೇ **ಉಪವತ್ತನೇತಿ** ಪಾಚೀನಗತಾಯ ಸಾಲಪನ್ತಿಯಾ ಉತ್ತರೇನ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಠಿತಾಯ ವೇಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ। **ಅನ್ತರೇನ ಯಮಕಸಾಲಾನನ್ತಿ** ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಾಲರುಕ್ಖಾನಂ ಅನ್ತರೇ। **ಕಙ್ಖಾತಿ** ದ್ವೇಳ್ಹಕಂ। **ವಿಮತೀತಿ** ವಿನಿಚ್ಛಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥತಾ। "ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ ನ ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ, ಧಮ್ಮೋ ನು ಖೋ ನ ಧಮ್ಮೋ ನು ಖೋ, ಸಙ್ಘೋ ನು ಖೋ ನ ಸಙ್ಘೋ ನು ಖೋ, ಮಗ್ಗೋ ನು ಖೋ ನ ಮಗ್ಗೋ ನು ಖೋ, ಪಟಿಪದಾ ನು ಖೋ ನ ಪಟಿಪದಾ ನು ಖೋ"ತಿ ಯಸ್ಸ ಸಂಸಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ವೋ ವದಾಮಿ ಪುಚ್ಛಥ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ। **ಸತ್ಥುಗಾರವೇನಪಿ ನ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥಾತಿ** "ಮಯಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಮ್ಹ, ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾಪಿ ನೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಕಾವ। ತೇ ಮಯಂ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಕಙ್ಖಂ ಅಕತ್ವಾ ನ ಅರಹಾಮ ಅಜ್ಜ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಕಾಲೇ ಕಙ್ಖಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಸಚೇ ಏವಂ ಸತ್ಥರಿ ಗಾರವೇನ ನ ಪುಚ್ಛಥ। **ಸಹಾಯಕೋಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಆರೋಚೇತೂತಿ** ತುಮ್ಹಾಕಂ ಯೋ ಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ದಿಟ್ಠೋ ಸಮ್ಭತ್ತೋ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಆರೋಚೇತು, ಅಹಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಭವಥಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏವಂ ಪಸನ್ನೋತಿ** ಏವಂ ಸದ್ದಹಾಮಿ ಅಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಞಾಣಮೇವಾತಿ** ನಿಕ್ಕಙ್ಖಭಾವಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣಞಾಣಂಯೇವ ಏತ್ಥ ತಥಾಗತಸ್ಸ, ನ ಸದ್ಧಾಮತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮೇಸಞ್ಹಿ, ಆನನ್ದಾತಿ** ಇಮೇಸಂ ಅನ್ತೋಸಾಣಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ। **ಯೋ ಪಚ್ಛಿಮಕೋತಿ** ಯೋ ಗುಣವಸೇನ ಪಚ್ಛಿಮಕೋ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

೭. ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭. ಸತ್ತಮೇ **ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾನೀ**ತಿ ಚಿನ್ತೇತುಂ ಅಯುತ್ತಾನಿ। **ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯತ್ತಾಯೇವ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಾನಿ। **ಯಾನಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ**ತಿ ಯಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ। **ಉಮ್ಮಾದಸ್ಸಾ**ತಿ ಉಮ್ಮತ್ತಕಭಾವಸ್ಸ। **ವಿಘಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಬುದ್ಧವಿಸಯೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ವಿಸಯೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಾದೀನಂ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ಪವತ್ತಿ ಚ ಆನುಭಾವೋ ಚ। **ಝಾನವಿಸಯೋ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಝಾನವಿಸಯೋ। **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾದೀನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ವಿಪಾಕೋ। **ಲೋಕಚಿನ್ತಾ**ತಿ "ಕೇನ ನು ಖೋ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಕತಾ, ಕೇನ ಮಹಾಪಥವೀ, ಕೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ, ಕೇನ ಸತ್ತಾ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ, ಕೇನ ಪಬ್ಬತಾ, ಕೇನ ಅಮ್ಬತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಯೋ"ತಿ ಏವರೂಪಾ ಲೋಕಚಿನ್ತಾ।

೮. ದಕ್ಖಿಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ದಕ್ಖಿಣಾವಿಸುದ್ಧಿಯೋ**ತಿ ದಾನಸಙ್ಖಾತಾಯ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ವಿಸುಜ್ಝನಕಾರಣಾನಿ। **ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಮಹಪ್ಫಲಭಾವೇನ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ಮಹಪ್ಫಲಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸುಚಿಧಮ್ಮೋ। **ಪಾಪಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಲಾಮಕಧಮ್ಮೋ। **ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವೇಸ್ಸನ್ತರಮಹಾರಾಜಾ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಜೂಜಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಾರಕೇ ದತ್ವಾ ಮಹಾಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇಸಿ। **ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕಲ್ಯಾಣೀನದೀಮುಖದ್ವಾರವಾಸೀ ಕೇವಟ್ಟೋ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಕಿರ ದೀಘಸುಮತ್ಥೇರಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನೋ "ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಮಂ ದೀಘಸುಮತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಉದ್ಧರತೀ"ತಿ ಆಹ। **ನೇವ ದಾಯಕತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ವಡ್ಢಮಾನವಾಸೀ ಲುದ್ದಕೋ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಕಿರ ಪೇತದಕ್ಖಿಣಂ ದೇನ್ತೋ ಏಕಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸೇವ ತಯೋ ವಾರೇ ಅದಾಸಿ। ತತಿಯವಾರೇ "ಅಮನುಸ್ಸೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಮಂ ವಿಲುಮ್ಪತೀ"ತಿ ವಿರವಿ। ಏಕಸ್ಸ ಸೀಲವತೋ ಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ಪಾಪಿತಕಾಲೇಯೇವಸ್ಸ ಪಾಪುಣಿ। **ದಾಯಕತೋ ಚೇವ ವಿಸುಜ್ಝತಿ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಸದಿಸದಾನಂ ಕಥೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

೯. ವಣಿಜ್ಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. ನವಮೇ **ತಾದಿಸಾ ವಾ**ತಿ ತಂಸದಿಸಾವ ತಂಸರಿಕ್ಖಕಾವ। **ಛೇದಗಾಮಿನೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಛೇದಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯಂ ಪತ್ಥಿತಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ನಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಥಾಜ್ಝಾಸಯಾ ನ ಹೋತಿ। **ಪರಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಪರಜ್ಝಾಸಯಾ ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ಅಧಿಕತರಫಲಾ ಹೋತಿ। **ಸಮಣಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಿತಪಾಪಬಾಹಿತಪಾಪತಾಹಿ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ವದತು, ಭನ್ತೇ, ಪಚ್ಚಯೇನಾ**ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಚೀವರಾದಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ವದೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ಏವಂ ಪವಾರೇತಿ ನಿಮನ್ತೇತಿ। **ಯೇನ ಪವಾರೇತೀ**ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯತ್ತಕೇನ ಪವಾರೇತಿ। **ತಂ ನ ದೇತೀ**ತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಸೋವ ನ ದೇತಿ। **ನ ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ದೇತೀ**ತಿ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ, ಏವಂ ದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಕಂ ದೇತಿ। **ಯಥಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ದೇತೀ**ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಸೋ ಇಚ್ಛತಿ, ತತ್ತಕಮೇವ ದೇತಿ। **ಪರಾಧಿಪ್ಪಾಯಂ ದೇತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಕಂ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ಬಹುಂ ದೇತಿ।

೧೦. ಕಮ್ಬೋಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. ದಸಮೇ **ನೇವ ಸಭಾಯಂ ನಿಸೀದತೀ**ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಕರಣತ್ಥಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಸಭಾಯಂ ನೇವ ನಿಸೀದತಿ । **ನ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಪಯೋಜೇತೀ**ತಿ ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದಿಮಹಾಕಮ್ಮನ್ತಂ ನಪ್ಪಯೋಜೇತಿ। **ನ ಕಮ್ಬೋಜಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಭೋಗೇ ಸಮ್ಭರಣತ್ಥಾಯ ಕಮ್ಬೋಜರಟ್ಠಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವ ಚೇತಂ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ತಿರೋರಟ್ಠಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋಧನೋ**ತಿಆದೀಸು ಕೋಧನತಾಯ ಕೋಧಪರಿಯುಟ್ಠಿತೋ ಅತ್ಥಾನತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಇಸ್ಸುಕಿತಾಯ ಪರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನ ಸಹತಿ, ಮಚ್ಛರಿತಾಯ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಿಪ್ಪಞ್ಞತಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ ಸಂವಿಧಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತಾನಿ ಸಭಾನಿಸೀದನಾದೀನಿ ನ ಕರೋತೀತಿ।

(೯) ४. ಮಚಲವಗ್ಗೋ

೧-೫. ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಸುತ್ತಪಞ್ಚಕವಣ್ಣನಾ

೮೧-೮೫. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ। ಪಞ್ಚಮೇ "ನೀಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ"ತಿಆದಿಕೇನ ತಮೇನ ಯುತ್ತೋತಿ **ತಮೋ**। ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀಹಿ ಪುನ ನಿರಯತಮೂಪಗಮನತೋ **ತಮಪರಾಯಣೋ**। ಇತಿ ಉಭಯೇನಪಿ ಖನ್ಧತಮೋವ ಕಥಿತೋ ಹೋತಿ। "ಅಡ್ಢೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ"ತಿಆದಿಕೇನ ಜೋತಿನಾ ಯುತ್ತತೋ **ಜೋತಿ,** ಆಲೋಕಭೂತೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕಾಯಸುಚರಿತಾದೀಹಿ ಪುನ ಸಗ್ಗುಪ್ಪತ್ತಿಜೋತಿಭಾವೂಪಗಮನತೋ **ಜೋತಿಪರಾಯಣೋ**। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಇತರೇಪಿ ದ್ವೇ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ವೇನಕುಲೇತಿ ವಿಲೀವಕಾರಕುಲೇ। **ನೇಸಾದಕುಲೇ**ತಿ ಮಿಗಲುದ್ದಕಾದೀನಂ ಕುಲೇ। **ರಥಕಾರಕುಲೇ**ತಿ ಚಮ್ಮಕಾರಕುಲೇ। **ಪುಕ್ಕುಸಕುಲೇ**ತಿ ಪುಪ್ಫಛಡ್ಡಕಕುಲೇ। **ಕಸಿರವುತ್ತಿಕೇ**ತಿ ದುಕ್ಖವುತ್ತಿಕೇ। **ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ**ತಿ ಪಂಸುಪಿಸಾಚಕೋ ವಿಯ ಝಾಮಖಾಣುವಣ್ಣೋ। **ದುದ್ದಸಿಕೋ**ತಿ ವಿಜಾತಮಾತುಯಾಪಿ ಅಮನಾಪದಸ್ಸನೋ। **ಓಕೋಟಿಮಕೋ**ತಿ ಲಕುಣ್ಡಕೋ। **ಕಾಣೋ**ತಿ ಏಕಚ್ಛಿಕಾಣೋ ವಾ ಉಭಯಚ್ಛಿಕಾಣೋ ವಾ। **ಕುಣೀ**ತಿ ಏಕಹತ್ಥಕುಣೀ ವಾ ಉಭಯಹತ್ಥಕುಣೀ ವಾ। **ಖಞ್ಜೋ**ತಿ ಏಕಪಾದಖಞ್ಜೋ ವಾ ಉಭಯಪಾದಖಞ್ಜೋ ವಾ। **ಪಕ್ಖಹತೋ**ತಿ ಹತಪಕ್ಖೋ ಪೀಠಸಪ್ಪೀ । **ಪದೀಪೇಯ್ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇಲಕಪಲ್ಲಾದಿನೋ ದೀಪಉಪಕರಣಸ್ಸ। **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಏಕೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಆಲೋಕಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಮಾತು ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿಯೇವ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಅಪಾಯೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೋ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಕಪ್ಪಂ ಸಂಸರತಿ। ಸೋಪಿ ತಮೋತಮಪರಾಯಣೋವ। ಸೋ ಪನ ಕುಹಕಪುಗ್ಗಲೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಕುಹಕಸ್ಸ ಹಿ ಏವರೂಪಾ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ಥ ಚ "ನೀಚೇ ಕುಲೇ"ತಿಆದೀಹಿ ಆಗಮನವಿಪತ್ತಿ ಚೇವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಯವಿಪತ್ತಿ ಚ ದಸ್ಸಿತಾ। "ದಲಿದ್ದೇ"ತಿಆದೀಹಿ ಪವತ್ತಪಚ್ಚಯವಿಪತ್ತಿ, "ಕಸಿರವುತ್ತಿಕೇ"ತಿಆದೀಹಿ ಆಜೀವುಪಾಯವಿಪತ್ತಿ, "ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ"ತಿಆದೀಹಿ ಅತ್ತಭಾವವಿಪತ್ತಿ, "ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ"ತಿಆದೀಹಿ ದುಕ್ಖಕಾರಣಸಮಾಯೋಗೋ, "ನ ಲಾಭೀ"ತಿಆದೀಹಿ ಸುಖಕಾರಣವಿಪತ್ತಿ ಚೇವ ಉಪಭೋಗವಿಪತ್ತಿ ಚ, "ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ ತಮಪರಾಯಣಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣಸಮಾಯೋಗೋ, "ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ"ತಿಆದೀಹಿ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತಮೂಪಗಮೋ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೬. ಓಣತೋಣತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. ಛಟ್ಠೇ **ಓಣತೋಣತೋ**ತಿ ಇದಾನಿ ನೀಚಕೋ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ನೀಚಕೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಓಣತುಣ್ಣತೋ**ತಿ ಇದಾನಿ ನೀಚೋ ಆಯತಿಂ ಉಚ್ಚೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಉಣ್ಣತೋಣತೋ**ತಿ ಇದಾನಿ ಉಚ್ಚೋ ಆಯತಿಂ ನೀಚೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಉಣ್ಣತುಣ್ಣತೋ**ತಿ ಇದಾನಿ ಉಚ್ಚೋ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಉಚ್ಚೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ನೇಸಂ ಪುರಿಮಸುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೭. ಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. ಸತ್ತಮೇ **ಸಮಣಮಚಲೋ**ತಿ ಸಮಣಅಚಲೋ, ಮಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ನಿಚ್ಚಲಸಮಣೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಸತ್ತವಿಧಮ್ಪಿ ಸೇಖಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಸಾಸನೇ ಮೂಲಜಾತಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಅಚಲೋ ನಾಮ। **ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ**ತಿ ಪುಣ್ಡರೀಕಸದಿಸೋ ಸಮಣೋ। ಪುಣ್ಡರೀಕಂ ನಾಮ ಊನಸತಪತ್ತಂ ಸರೋರುಹಂ। ಇಮಿನಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಅಭಾವೇನ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಗುಣತ್ತಾ ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸಮಣಪದುಮೋ**ತಿ ಪದುಮಸದಿಸೋ ಸಮಣೋ। ಪದುಮಂ ನಾಮ ಪರಿಪುಣ್ಣಸತಪತ್ತಂ ಸರೋರುಹಂ। ಇಮಿನಾ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಂ

ಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೋ ಹಿ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾನಂ ಭಾವೇನ ಪರಿಪುಣ್ಣಗುಣತ್ತಾ ಸಮಣಪದುಮೋ ನಾಮ ಹೋತಿ । **ಸಮಣೇಸು ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಏತೇಸು ಸಮಣೇಸು ಸುಖುಮಾಲಸಮಣೋ ಮುದುಚಿತ್ತಸರೀರೋ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದುಕ್ಖರಹಿತೋ ಏಕನ್ತಸುಖೀ। ಏತೇನ ಅತ್ತಾನಞ್ಞೇವ ಅತ್ತಸದಿಸೇ ಚ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಏವಂ ಮಾತಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೇಖೋ**ತಿ ಸತ್ತವಿಧೋಪಿ ಸೇಖೋ। **ಪಾಟಿಪದೋ**ತಿ ಪಟಿಪನ್ನಕೋ। **ಅನುತ್ತರಂ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೋ ವಿಹರತಿ। **ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಮುದ್ಧನಿ ಅವಸಿತ್ತಸ್ಸ, ಕತಾಭಿಸೇಕಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಭಿಸೇಕೋ**ತಿ ಅಭಿಸೇಕಂ ಕಾತುಂ ಯುತ್ತೋ। **ಅನಭಿಸಿತ್ತೋ**ತಿ ನ ತಾವ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ। **ಮಚಲಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತಸ್ಸ ಪುತ್ತಭಾವೇನ ಚೇವ ಪುತ್ತೇಸು ಜೇಟ್ಠಕಭಾವೇನ ಚ ನ ತಾವ ಅಭಿಸಿತ್ತಭಾವೇನ ಚ ಅಭಿಸೇಕಪ್ಪತ್ತಿಅತ್ಥಾಯ ಅಚಲಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಚ್ಚಲಪತ್ತೋ। ಮಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ**ತಿ ನಾಮಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ।

ಯಾಚಿತೋವ ಬಹುಲಂ ಚೀವರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀತಿ "ಇದಂ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿಭುಞ್ಜಥಾ"ತಿ ಏವಂ ದಾಯಕೇಹಿ ಯಾಚಮಾನೇಹೇವ ಉಪನೀತಂ ಚೀವರಂ ಬಹುಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅಯಾಚಿತಂ, ಬಾಕುಲತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಖದಿರವನಮಗ್ಗೇ ಸೀವಲಿತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಸೇನಾಸನಂ ಅಟ್ಠಕನಾಗರಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೭ ಆದಯೋ; ಅ॰ ನಿ॰ ೧೧.೧೬ ಆದಯೋ) ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಂ ಪಿಲಿನ್ದವಚ್ಛತ್ಥೇರೋ ವಿಯ। **ತ್ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಅಸ್ಸ। **ಮನಾಪೇನೇವಾ**ತಿ ಮನಂ ಅಲ್ಲೀಯನಕೇನ। **ಸಮುದಾಚರನ್ತೀ**ತಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ವಾ। **ಉಪಹಾರಂ ಉಪಹರನ್ತೀ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಉಪಹಾರಂ ಉಪಹರನ್ತಿ ಉಪನೀಯನ್ತಿ। **ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾನೀ**ತಿ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಸನ್ನಿಪಾತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। **ಉತುಪರಿಣಾಮಜಾನೀ**ತಿ ಉತುಪರಿಣಾಮತೋ ಅತಿಸೀತಅತಿಉಣ್ಹಉತುತೋ ಜಾತಾನಿ। **ವಿಸಮಪರಿಹಾರಜಾನೀ**ತಿ ಅಚ್ಚಾಸನಅತಿಟ್ಠಾನಾದಿಕಾ ವಿಸಮಪರಿಹಾರತೋ ಜಾತಾನಿ। **ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾನೀ**ತಿ ವಧಬನ್ಧನಾದಿಉಪಕ್ಕಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ। **ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾನೀ**ತಿ ವಿನಾಪಿ ಇಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಕೇವಲಂ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮವಿಪಾಕವಸೇನೇವ ಜಾತಾನಿ। **ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಖೀಣಾಸವಾನಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಕಿರಿಯಜ್ಝಾನಾನೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

೮. ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮. ಅಟ್ಠಮೇ ಸಾಸನೇ ಲದ್ಧಪ್ಪತಿಟ್ಠತ್ತಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋವ **ಸಮಣಮಚಲೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ, ನಾತಿಬಹುಗುಣತ್ತಾ ನ ಬಹುಪತ್ತಂ ವಿಯ ಸರೋರುಹಂ ಸಕದಾಗಾಮೀ **ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ**ತಿ, ತತೋ ಬಹುತರಗುಣತ್ತಾ ಸತಪತ್ತಂ ವಿಯ ಸರೋರುಹಂ ಅನಾಗಾಮೀ **ಸಮಣಪದುಮೋ**ತಿ, ಥದ್ಧಭಾವಕರಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಮುದುಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ ಖೀಣಾಸವೋ **ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ**ತಿ।

೯. ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೯. ನವಮೇ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕೋ**ತಿಆದೀಹಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗವಸೇನ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ವಿಯ ಸತ್ತ ಸೇಖಾ ಗಹಿತಾ। ದುತಿಯವಾರೇ ದಸಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗವಸೇನ ವಾ ಅರಹತ್ತಫಲಞಾಣಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ, ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗವಸೇನ ವಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಖೀಣಾಸವೋ ಕಥಿತೋ, ತತಿಯವಾರೇ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ, ಚತುತ್ಥವಾರೇ ತಥಾಗತೋ ಚ ತಥಾಗತಸದಿಸಖೀಣಾಸವೋ ಚಾತಿ। ಇತಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ಕಥಿತಪುಗ್ಗಲಾನಂ ವಸೇನೇವ ಕಥಿತಂ, ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇವ ಪನೇತ್ಥ ನಾನನ್ತಿ।

೧೦. ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦. ದಸಮೇ ಪಠಮವಾರೇ ಅರಹತ್ತತ್ಥಾಯ ಪಯೋಗಂ ಅನಾರಭಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಸೇಖಪುಗ್ಗಲೋ ಕಥಿತೋ। ದುತಿಯವಾರೇ ಅನುಪ್ಪಾದಿತಜ್ಝಾನೋ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಸೇಖಪುಗ್ಗಲೋ ಕಥಿತೋ। ತತಿಯವಾರೇ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರೀ ಅಟ್ಠವಿಮೋಕ್ಖಲಾಭೀ ಸೇಖಪುಗ್ಗಲೋ ಕಥಿತೋ, ಚತುತ್ಥವಾರೇ ಪರಮಸುಖುಮಾಲಖೀಣಾಸವೋತಿ।

ಮಚಲವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

(೧೦) ೫. ಅಸುರವಗ್ಗೋ

೧. ಅಸುರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೧. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಸುರೋ**ತಿ ಅಸುರಸದಿಸೋ ಬೀಭಚ್ಛೋ। **ದೇವೋ**ತಿ ದೇವಸದಿಸೋ ಗುಣವಸೇನ ಅಭಿರೂಪೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ।

೨. ಪಠಮಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೨. ದುತಿಯೇ **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇ ಅಪ್ಪನಾಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಸ್ಸ। **ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಗ್ಗಾಹಕವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ। ತಞ್ಹಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾತಞ್ಚ, ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತೇಸು ಚ ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಭೂತಂ, ತಸ್ಮಾ "ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ।

೩. ದುತಿಯಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೩. ತತಿಯೇ **ಯೋಗೋ ಕರಣೀಯೋ**ತಿ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತತಾ ಕತ್ತಬ್ಬಾ। **ಛನ್ದೋ**ತಿ ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಛನ್ದೋ। **ವಾಯಾಮೋ**ತಿ ಪಯೋಗೋ। **ಉಸ್ಸಾಹೋ**ತಿ ತತೋ ಅಧಿಮತ್ತತರಂ ವೀರಿಯಂ। **ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ**ತಿ ಪಙ್ಕಲಗ್ಗಸಕಟಉದ್ಧರಣಸದಿಸಂ ಮಹಾವೀರಿಯಂ। **ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ**ತಿ ಅನಿವತ್ತನತಾ।

೪. ತತಿಯಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಖಾರಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ**ತಿಆದೀಸು, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಖಾರಾ ನಾಮ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ಸಮ್ಮಸಿತಬ್ಬಾ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಾ। ತಥಾ ದುಕ್ಖತೋ, ಅನತ್ತತೋತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಪೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ, ಆವುಸೋ, ಚಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸನ್ನಿಸಾದೇತಬ್ಬಂ, ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಏಕೋದಿ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಸಮಾದಹಿತಬ್ಬಂ। ತಥಾ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾದಿವಸೇನಾತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇಮೇಸು ತೀಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾವ ಕಥಿತಾ।

೫. ಛವಾಲಾತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಛವಾಲಾತ**ನ್ತಿ ಸುಸಾನೇ ಅಲಾತಂ। **ಮಜ್ಝೇ ಗೂಥಗತ**ನ್ತಿ ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ಗೂಥಮಕ್ಖಿತಂ। **ನೇವ ಗಾಮೇ ಕಟ್ಠತ್ಥಂ ಫರತೀ**ತಿ ಕೂಟಗೋಪಾನಸಿಥಮ್ಭಸೋಪಾನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಅನುಪನೇಯ್ಯತಾಯ ಗಾಮೇ ನ ಕಟ್ಠತ್ಥಂ ಸಾಧೇತಿ, ಖೇತ್ತಕುಟಿಪಾದಂ ವಾ ಮಞ್ಚಪಾದಂ ವಾ ಕಾತುಂ ಅನುಪನೇಯ್ಯತಾಯ ನ ಅರಞ್ಞೇ ಕಟ್ಠತ್ಥಂ ಸಾಧೇತಿ। ದ್ವೀಸು ಕೋಟೀಸು ಗಯ್ಹಮಾನಂ ಹತ್ಥಂ ಡಹತಿ, ಮಜ್ಝೇ ಗಯ್ಹಮಾನಂ ಗೂಥೇನ ಮಕ್ಖೇತಿ। **ತಥೂಪಮ**ನ್ತಿ ತಂಸರಿಕ್ಖಕಂ। **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತತರೋ**ತಿ ಸುನ್ದರತರೋ। **ಪಣೀತತರೋ**ತಿ ಉತ್ತಮತರೋ। **ಗವಾ ಖೀರ**ನ್ತಿ ಗಾವಿತೋ ಖೀರಂ। **ಖೀರಮ್ಹಾ ದಧೀ**ತಿಆದೀಸು ಪರಂ ಪರಂ ಪುರಿಮತೋ ಪುರಿಮತೋ ಅಗ್ಗಂ, ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೋ ಪನ ತೇಸು ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ಅಗ್ಗಮೇವ । **ಅಗ್ಗೋ**ತಿಆದೀಸು ಗುಣೇಹಿ ಅಗ್ಗೋ ಚೇವ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಮುಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಛವಾಲಾತೂಪಮಾಯ ನ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪುಗ್ಗಲೋ

ಕಥಿತೋ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಪನ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮನ್ತೋ ಗೋಣಸದಿಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಥಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಛಟ್ಠೇ ಸಬ್ಬಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೭. ಖಿಪ್ಪನಿಸನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭. ಸತ್ತಮೇ **ಖಿಪ್ಪನಿಸನ್ತೀ**ತಿ ಖಿಪ್ಪನಿಸಾಮನೋ ಸೀಘಂ ಜಾನಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ। **ಸುತಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ಸುತಪ್ಪಗುಣಾನಂ ತನ್ತಿಧಮ್ಮಾನಂ। **ಅತ್ಥೂಪಪರಿಕ್ಖೀ**ತಿ ಅತ್ಥಂ ಉಪಪರಿಕ್ಖಕೋ। **ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ ಪಾಳಿಞ್ಚ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುರೂಪಧಮ್ಮಭೂತಂ ಸಸೀಲಕಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ನೋ ಚ ಕಲ್ಯಾಣವಾಚೋ**ತಿ ನ ಸುನ್ದರವಚನೋ। **ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಕ್ಕರಣೋ**ತಿ ನ ಸುನ್ದರವಚನಘೋಸೋ ಹೋತಿ। **ಪೋರಿಯಾ**ತಿಆದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನೋ-ಕಾರೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋಯೇವ। ಗುಣಪರಿಪುಣ್ಣಾಯ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾಯ ಅದೋಸಾಯ ಅಗಳಿತಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾಯ ಅತ್ಥಂ ವಿಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೮. ಅತ್ತಹಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮-೯೯. ಅಟ್ಠಮಂ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನಾಪಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ದೇಸನಾಞಾಣವಿಲಾಸೇನಾಪಿ ಕಥಿತಂ, ನವಮಂ ಪಞ್ಚವೇರವಸೇನ।

೧೦. ಪೋತಲಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. ದಸಮೇ **ಕಾಲೇನಾ**ತಿ ಯುತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೇನ। **ಖಮತೀ**ತಿ ರುಚ್ಚತಿ। **ಯದಿದಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಾಲಞ್ಞುತಾ**ತಿ ಯಾ ಏಸಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಾಲಂ ಜಾನನಾ। ತಂ ತಂ ಕಾಲಂ ಞತ್ವಾ ಹಿ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಕಥನಂ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಕಥನಂ ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಪಕತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಸುರವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ದುತಿಯಪಣ್ಣಾಸಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೩. ತತಿಯಪಣ್ಣಾಸಕಂ

(೧೧) ೧. ವಲಾಹಕವಗ್ಗೋ

೧-೨. ವಲಾಹಕಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೧೦೧-೨. ತತಿಯಪಣ್ಣಾಸಕಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ವಲಾಹಕಾ**ತಿ ಮೇಘಾ। **ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಕತ್ತಾ**ತಿ "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕೇವಲಂ ಭಾಸತಿಯೇವ, ನ ಕರೋತಿ। **ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಭಾಸಿತಾ**ತಿ ಅಕಥೇತ್ವಾವ "ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಮಯಾ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೩. ಕುಮ್ಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ತತಿಯೇ **ಕುಮ್ಭಾ**ತಿ ಘಟಾ। **ತುಚ್ಛೋ ಪಿಹಿತೋ**ತಿ ರಿತ್ತಕೋ ಪಿಹಿತಮುಖೋ। **ಪೂರೋ ವಿವಟೋ**ತಿ ಉದಕಪುಣ್ಣೋ ಅಪಾರುತಮುಖೋ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೪. ಉದಕರಹದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಉತ್ತಾನೋ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ**ತಿಆದೀಸು ಪುರಾಣಪಣ್ಣರಸಸಮ್ಭಿನ್ನವಣ್ಣೋ ಕಾಳಉದಕೋ **ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ** ನಾಮ, ಅಚ್ಛವಿಪ್ಪಸನ್ನಮಣಿವಣ್ಣಉದಕೋ **ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ** ನಾಮ।

೫-೬. ಅಮ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫-೬. ಪಞ್ಚಮೇ **ಆಮಂ ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ**ತಿ ಆಮಕಂ ಹುತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಾನಂ ಪಕ್ಕಸದಿಸಂ ಖಾಯತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ। ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೭. ಮೂಸಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. ಸತ್ತಮೇ ಯೋ ಆವಾಟಂ ಖಣತಿ, ನ ಚ ತತ್ಥ ವಸತಿ, ಸೋ **ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ನೋ ವಸಿತಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಖನ್ತಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೮. ಬಲೀಬದ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. ಅಟ್ಠಮೇ ಯೋ ಅತ್ತನೋ ಗೋಗಣಂ ಮದ್ದತಿ, ನ ಪರಗೋಗಣಂ, ಅಯಂ **ಸಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ**ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಉಬ್ಬೇಜೇತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಘಟ್ಟೇತ್ವಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಉಬ್ಬೇಗಪತ್ತಂ ಕರೋತಿ।

೯. ರುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ನವಮೇ **ಫೇಗ್ಗು ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ**ತಿ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಫೇಗ್ಗುರುಕ್ಖೋ ಫೇಗ್ಗುರುಕ್ಖೇಹೇವ ಪರಿವುತೋ। **ಸಾರಪರಿವಾರೋ**ತಿ ಖದಿರಾದೀಹಿ ಸಾರರುಕ್ಖೇಹೇವ ಪರಿವುತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೧೦. ಆಸೀವಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. ದಸಮೇ **ಆಗತವಿಸೋ ನ ಘೋರವಿಸೋ**ತಿ ಯಸ್ಸ ವಿಸಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಘೋರಂ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ಚಿರಕಾಲಂ ನ ಪೀಳೇತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ।

ವಲಾಹಕವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

(೧೨) ೨. ಕೇಸಿವಗ್ಗೋ

೧. ಕೇಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕೇಸೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಅಸ್ಸದಮ್ಮೇ ಸಾರೇತೀತಿ **ಅಸ್ಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ। ಸಣ್ಹೇನಪಿ ವಿನೇತೀ**ತಿಆದೀಸು ತಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಸುಭೋಜನಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಮಧುರಪಾನಂ ಪಾಯೇತ್ವಾ ಮುದುವಚನೇನ ಸಮುದಾಚರಿತ್ವಾ ದಮೇನ್ತೋ ಸಣ್ಹೇನ ದಮೇತಿ ನಾಮ, ಜಾಣುಬನ್ಧನಮುಖಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಚೇವ ಪತೋದವಿಜ್ಝನಕಸಾಭಿಘಾತಫರುಸವಚನೇಹಿ ಚ ದಮೇನ್ತೋ ಫರುಸೇನ ದಮೇತಿ ನಾಮ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ತದುಭಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಣ್ಹಫರುಸೇನ ದಮೇತಿ ನಾಮ।

೨. ಜವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೨. ದುತಿಯೇ **ಅಜ್ಜವೇನಾ**ತಿ ಉಜುಕಭಾವೇನ। **ಜವೇನಾ**ತಿ ಪದವೇಗೇನ। **ಖನ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅಧಿವಾಸನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ। **ಸೋರಚ್ಚೇನಾ**ತಿ ಸುಚಿಭಾವಸೀಲೇನ। ಪುಗ್ಗಲಗುಣಙ್ಗೇಸು **ಜವೇನಾ**ತಿ ಞಾಣಜವೇನ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೩. ಪತೋದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. ತತಿಯೇ **ಪತೋದಚ್ಛಾಯ**ನ್ತಿ ವಿಜ್ಝನತ್ಥಂ ಉಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಪತೋದಸ್ಸ ಛಾಯಂ। **ಸಂವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ‘‘ಜವೋ ಮೇ ಗಹೇತಬ್ಬೋ’’ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। **ಸಂವೇಗಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಸಂವೇಗಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ **ಲೋಮವೇಧವಿದ್ಧೋ**ತಿ ಲೋಮಕೂಪೇ ಪತೋದವೇಧೇನ ವಿದ್ಧಮತ್ತೋ। **ಚಮ್ಮವೇಧವಿದ್ಧೋ**ತಿ ಛವಿಚಮ್ಮಂ ಭಿನ್ದನ್ತೇನ ಪತೋದವೇಧೇನ ವಿದ್ಧೋ। **ಅಟ್ಠಿವೇಧವಿದ್ಧೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಿಂ ಭಿನ್ದನ್ತೇನ ವೇಧೇನ ವಿದ್ಧೋ। **ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ನಾಮಕಾಯೇನ। **ಪರಮಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀ**ತಿ ಪಸ್ಸತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ।

೪. ನಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಟ್ಠಿಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಿಕೋ ಹುತ್ವಾ। **ತಿಣವನಿನ್ನಾದಸದ್ದಾನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ತಿಣವೋ**ತಿ ಡಿಣ್ಡಿಮೋ, **ನಿನ್ನಾದಸದ್ದೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಏಕತೋಮಿಸ್ಸಿತೋ ಮಹಾಸದ್ದೋ। ಡಂಸಾದೀಸು **ಡಂಸಾ**ತಿ ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾ, **ಮಕಸಾ** ಮಕಸಾವ। **ಖಿಪ್ಪಞ್ಞೇವ ಗನ್ತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಸೀಲಸಮಾಧಿಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸೀಘಮೇವ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ।

೫. ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಠಾನಾನೀ**ತಿ ಕಾರಣಾನಿ। **ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ**ತಿ ಅಹಿತಾಯ ಅವಡ್ಢಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಂ ಓಪಾತಕ್ಖಣನಮಚ್ಛಬನ್ಧನಸನ್ಧಿಚ್ಛೇದನಾದಿಭೇದಂ ಸದುಕ್ಖಂ ಸವಿಘಾತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ದುತಿಯಂ ಸಮಜೀವಿಕಾನಂ ಗಿಹೀನಂ ಪುಪ್ಫಚ್ಛಡ್ಡಕಾದಿಕಮ್ಮಂ ಸುಧಾಕೋಟ್ಟನ-ಗೇಹಚ್ಛಾದನಅಸುಚಿಟ್ಠಾನಸಮ್ಮಜ್ಜನಾದಿಕಮ್ಮಞ್ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ತತಿಯಂ ಸುರಾಪಾನಗನ್ಧವಿಲೇಪನಮಾಲಾಪಿಳನ್ಧನಾದಿಕಮ್ಮಞ್ಚೇವ ಅಸ್ಸಾದವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕಮ್ಮಞ್ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಚತುತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಗಮನಕಾಲೇ ಸುದ್ಧವತ್ಥಚ್ಛಾದನ-ಮಾಲಾಗನ್ಧಾದೀನಂ ಆದಾಯ ಗಮನಂ ಚೇತಿಯವನ್ದನಂ ಬೋಧಿವನ್ದನಂ ಮಧುರಧಮ್ಮಕಥಾಸವನಂ ಪಞ್ಚಸೀಲಸಮಾದಾನನ್ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಸೋಮನಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪುರಿಸಥಾಮೇ**ತಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಞಾಣಥಾಮಸ್ಮಿಂ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೬. ಅಪ್ಪಮಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ಛಟ್ಠೇ **ಯತೋ ಖೋ**ತಿ ಯದಾ ಖೋ। **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ದೇಸನಾಮತ್ತಮೇತಂ, ಖೀಣಾಸವೋ ಪನ ನೇವ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಸ್ಸ, ನ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ ಭಾಯತಿ। ಸೋವ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಭಾವಿತಾತಿ ವಚನತೋ ಸೋತಾಪನ್ನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಿಯಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೭. ಆರಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. ಸತ್ತಮೇ **ಅತ್ತರೂಪೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪೇನ ಅನುಚ್ಛವಿಕೇನ, ಹಿತಕಾಮೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಜನೀಯೇಸೂ**ತಿ ರಾಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತೇಸು। **ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಸಭಾವೇಸು, ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ ರಜ್ಜತೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ನ ರಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನ ಚ ಪನ ಸಮಣವಚನಹೇತುಪಿ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಸಮಣಾನಂ ಪರವಾದೀನಂ ವಚನಹೇತುಪಿ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಹಾಯ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧಾಪಿ ಖೀಣಾಸವೋವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

೮-೧೦. ಸಂವೇಜನೀಯಾದಿಸುತ್ತತ್ತಯವಣ್ಣನಾ

೧೧೮-೧೨೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ದಸ್ಸನೀಯಾನೀ**ತಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಾನಿ। **ಸಂವೇಜನೀಯಾನೀ**ತಿ ಸಂವೇಗಜನಕಾನಿ। ನವಮೇ **ಜಾತಿಭಯ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯಂ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ದಸಮೇ **ಅಗ್ಗಿಭಯ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯಂ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಕೇಸಿವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

(೧೩) ३. ಭಯವಗ್ಗೋ

೧. ಅತ್ತಾನುವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೧. ತತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯ**ನ್ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಅನುವದನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯಂ। **ಪರಾನುವಾದಭಯ**ನ್ತಿ ಪರಸ್ಸ ಅನುವಾದತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯಂ। **ದಣ್ಡಭಯ**ನ್ತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯಂ। **ದುಗ್ಗತಿಭಯ**ನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅಪಾಯೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯಂ। **ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯಂ ತಾವ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಹಿರೀ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ಸಾಸ್ಸ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರಂ ಜನೇತಿ, ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರೋ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಪರಾನುವಾದಭಯಂ ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಬಹಿದ್ಧಾ ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ತದಸ್ಸ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರಂ ಜನೇತಿ, ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರೋ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಹಿರೀ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ, ಸಾಸ್ಸ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರಂ ಜನೇತಿ, ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರೋ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ।

೨. ಊಮಿಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. ದುತಿಯೇ **ಉದಕೋರೋಹನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಉದಕಂ ಓತರನ್ತಸ್ಸ। **ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಸುಸುಕಾಭಯ**ನ್ತಿ ಚಣ್ಡಮಚ್ಛಭಯಂ। **ಮುಖಾವರಣಂ ಮಞ್ಞೇ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ಮುಖಪಿದಹನಂ ವಿಯ ಕರೋನ್ತಿ। **ಓದರಿಕತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹೋದರತಾಯ ಮಹಗ್ಘಸಭಾವಸ್ಸ। **ಅರಕ್ಖಿತೇನೇವ ಕಾಯೇನಾ**ತಿಆದೀಸು ಕಾಯದ್ವಾರೇ ತಿವಿಧಸ್ಸ ಸಂವರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಅರಕ್ಖಿತೇನ ಕಾಯೇನ। ವಚೀದ್ವಾರೇ ಚತುಬ್ಬಿಧಸ್ಸ ಸಂವರಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ **ಅರಕ್ಖಿತಾಯ ವಾಚಾಯ**।

३. ಪಠಮನಾನಾಕರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨३. ತತಿಯೇ **ತದಸ್ಸಾದೇತೀ**ತಿ ತಂ ಝಾನಂ ಸುಖಸ್ಸಾದೇನ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ। **ನಿಕಾಮೇತೀ**ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ। **ವಿತ್ತಿಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ತುಟ್ಠಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ತದಧಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಮುತ್ತೋ, ತಂ ವಾ ಅಧಿಮುತ್ತೋ। **ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರೀ**ತಿ ತೇನ ಝಾನೇನ ಬಹುಲಂ ವಿಹರನ್ತೋ। **ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಸಹಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಪ್ಪೋ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಅತ್ಥಿ ಹೀನಂ, ಅತ್ಥಿ ಮಜ್ಝಿಮಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಣೀತಂ। ತತ್ಥ ಹೀನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕಪ್ಪಸ್ಸ ತತಿಯೋ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಉಪಡ್ಢಕಪ್ಪೋ, ಪಣೀತೇನ ಕಪ್ಪೋ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ನಿರಯಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ನಿರಯಗಮನೀಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಅಪರಾಪರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಅನನ್ತರಮೇವ। **ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಭವೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ರೂಪಭವೇ ಠತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ನ ಹೇಟ್ಠಾ ಓತರತಿ। **ಯದಿದಂ ಗತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಸತೀ**ತಿ ಯಂ ಇದಂ ಗತಿಯಾ ಚ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಸತಿ ಸೇಖಸ್ಸ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಹೇಟ್ಠಾ ಅನೋತರಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ರೂಪಭವೇ ಉಪರಿ ದುತಿಯತತಿಯಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ, ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪನ ನಿರಯಾದಿಗಮನಂ, ಇದಂ ನಾನಾಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಾತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ತಿವಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಪಣೀತಭಾವನೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಅಟ್ಠಕಪ್ಪಾ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ, ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಚತ್ತಾರೋ, ಹೀನೇನ ದ್ವೇ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ಕಪ್ಪಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಯಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಂ "ಕಪ್ಪೋ, ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಾ"ತಿ, ತಮ್ಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಕಪ್ಪೋತಿ ಚ ಗುಣಸ್ಸಪಿ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ ದ್ವೇ

ಕಪ್ಪಾ ಚತ್ತಾರೋ ಕಪ್ಪಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯೋ ಪಠಮಂ ವುತ್ತೋ ಕಪ್ಪೋ, ಸೋ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಗಣೇತ್ವಾ ಏಕೇನ ಗುಣೇನ ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಾ ಹೋನ್ತಿ, ದುತಿಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ, ಪುನ ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕಪ್ಪಾತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಗುಣಿತಾ ಏಕೇನ ಗುಣೇನ ಅಟ್ಠ ಹೋನ್ತಿ, ದುತಿಯೇನ ಸೋಳಸ, ತತಿಯೇನ ದ್ವತ್ತಿಂಸ, ಚತುತ್ಥೇನ ಚತುಸಟ್ಠೀತಿ। ಏವಮಿಧ ಪಣೀತಜ್ಝಾನವಸೇನ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಕಪ್ಪಾ ಗಹಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಪಞ್ಚ ಕಪ್ಪಸತಾನೀ**ತಿ ಇದಂ ಪಣೀತಸ್ಸೇವ ಉಪಪತ್ತಿಜ್ಝಾನಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ವೇಹಪ್ಫಲೇಸು ವಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಭೂಮಿಆದೀಸು ವಿಯ ತಿಣ್ಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾನಂ ಅಭಾವತೋ ಏತ್ತಕಮೇವ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ।

೪. ದುತಿಯನಾನಾಕರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೪. ಚತುತ್ಥೇ ರೂಪಮೇವ **ರೂಪಗತಂ**। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನಿಚ್ಚತೋ**ತಿಆದೀಸು ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ **ಅನಿಚ್ಚತೋ,** ಆಬಾಧಟ್ಠೇನ **ರೋಗತೋ,** ಅನ್ತೋ ಪದುಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಗಣ್ಡತೋ,** ಅನುಪವಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ಸಲ್ಲತೋ,** ಸದುಕ್ಖಟ್ಠೇನ **ಅಘತೋ,** ಸಮ್ಪೀಳನಟ್ಠೇನ **ಆಬಾಧತೋ,** ಅವಿಧೇಯ್ಯಟ್ಠೇನ **ಪರತೋ,** ಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಪಲೋಕತೋ,** ನಿಸ್ಸತ್ತಟ್ಠೇನ **ಸುಞ್ಞತೋ,** ಅವಸವತ್ತನಟ್ಠೇನ **ಅನತ್ತತೋ।** ಏತ್ಥ ಚ "ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪಲೋಕತೋ"ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ, "ಸುಞ್ಞತೋ ಅನತ್ತತೋ"ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ, ಸೇಸೇಹಿ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಞಾಣೇನ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। **ಸುದ್ಧಾವಾಸಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಠಿತೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಉಪಪಜ್ಜತಿ।

೫-೬. ಮೇತ್ತಾಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೧೨೫-೧೨೬. ಪಞ್ಚಮೇ ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನ ಮೇತ್ತಾ, ದುತಿಯಾದಿವಸೇನ ಕರುಣಾದಯೋ ದಸ್ಸಿತಾ। ಛಟ್ಠಂ ಚತುತ್ಥೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭. ಪಠಮತಥಾಗತಅಚ್ಛರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೭. ಸತ್ತಮೇ **ಪಾತುಭಾವಾ**ತಿ ಪಾತುಭಾವೇನ। **ಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಓಕ್ಕನ್ತೇ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ಹೋತಿ, ನ ಓಕ್ಕಮಮಾನೇ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ**ತಿ ವುಡ್ಢಿಪ್ಪಮಾಣೋ, ವಿಪುಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಳಾರೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ದೇವಾನಂ ದೇವಾನುಭಾವ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದೇವಾನಂ ಅಯಮಾನುಭಾವೋ - ನಿವತ್ಥವತ್ಥಸ್ಸ ಪಭಾ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಫರತಿ, ತಥಾ ಸರೀರಸ್ಸ, ತಥಾ ವಿಮಾನಸ್ಸ, ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲೋಕನ್ತರಿಕಾ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಂ ಅನ್ತರಾ ಏಕೇಕೋ ಲೋಕನ್ತರಿಕೋ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಸಕಟಚಕ್ಕಾನಂ ಪತ್ತಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಪಿತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಓಕಾಸೋ ವಿಯ। ಸೋ ಪನ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೋ ಪರಿಮಾಣತೋ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಹೋತಿ। **ಅಘಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚವಿವಟಾ। **ಅಸಂವುತಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ। **ಅನ್ಧಕಾರಾ**ತಿ ತಮಭೂತಾ। **ಅನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣತಿಮಿಸಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತತ್ಥ ಕಿರ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ಜಾಯತಿ। **ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕಾನ**ನ್ತಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಕಿರ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕಾ। ಏಕೇಕಾಯ ದಿಸಾಯ ನವ ನವ ಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, **ಏವಂಮಹಾನುಭಾವಾ। ಆಭಾ ನಾನುಭೋನ್ತೀ**ತಿ ಪಭಾ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಸ್ಸ ವೇಮಜ್ಝೇನ ಚರನ್ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಲೋಕನ್ತರನಿರಯಾ। ತಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ಆಭಾ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ।

ಯೇಪಿ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾತಿ ಯೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕನ್ತರಮಹಾನಿರಯೇ ಸತ್ತಾ ಉಪಪನ್ನಾ। ಕಿಂ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ? ಭಾರಿಯಂ ದಾರುಣಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಚ ಉಪರಿ ಅಪರಾಧಂ, ಅಞ್ಞಞ್ಚ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪಾಣವಧಾದಿಸಾಹಸಿಕಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಅಭಯಚೋರನಾಗಚೋರಾದಯೋ ವಿಯ। ತೇಸಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ತಿಗಾವುತಿಕೋ ಹೋತಿ, ವಗ್ಗುಲೀನಂ ವಿಯ ದೀಘನಖಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ರುಕ್ಖೇ ವಗ್ಗುಲಿಯೋ ವಿಯ ನಖೇಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಪಾದೇ ಲಗ್ಗನ್ತಿ। ಯದಾ ಸಂಸಪ್ಪನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ "ಭಕ್ಖೋ ನೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತತ್ಥ ಬ್ಯಾವಟಾ ವಿಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಲೋಕಸನ್ಧಾರಕಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ, ವಾತೇ ಪಹರನ್ತೇಪಿ ಮಧುಕಫಲಾನಿ ವಿಯ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ, ಪತಿತಮತ್ತಾವ ಅಚ್ಚನ್ತಖಾರೇ ಉದಕೇ ಪಿಟ್ಠಪಿಣ್ಡಿ ವಿಯ ವಿಲೀಯನ್ತಿ। **ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕಿರ ಭೋ ಸನ್ತಿ ಸತ್ತಾತಿ** ಭೋ ಯಥಾ ಮಯಂ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಾಮ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕಿರ ಸತ್ತಾ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನತ್ಥಾಯ ಇಧೂಪಪನ್ನಾತಿ ತಂದಿವಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಓಭಾಸೋ ಏಕಯಾಗುಪಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಯಾವತಾ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ಪಬುದ್ಧೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಭಾವೇತಿ , ತತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಹೋತಿ। ದೀಘಭಾಣಕಾ ಪನ "ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಾತಮತ್ತಮೇವ ವಿಜ್ಜುಓಭಾಸೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ ಕಿಂ ಇದನ್ತಿ ಭಣನ್ತಾನಂಯೇವ ಅನ್ತರಧಾಯತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ।

೮. ದುತಿಯತಥಾಗತಅಚ್ಛರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೮. ಅಟ್ಠಮೇ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅಲ್ಲೀಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಆಲಯೋತಿ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ, ಸಕಲಮೇವ ವಾ ವಟ್ಟಂ। ಆರಮನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆರಾಮೋ, ಆಲಯೋ ಆರಾಮೋ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ಆಲಯಾರಾಮಾ**। ಆಲಯೇ ರತಾತಿ **ಆಲಯರತಾ** । ಆಲಯೇ ಸಮ್ಮುದಿತಾತಿ **ಆಲಯಸಮ್ಮುದಿತಾ**। **ಅನಾಲಯೇ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಆಲಯಪಟಿಪಕ್ಖೇ ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಿತೇ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ। **ಸುಸ್ಸೂಸತೀತಿ** ಸೋತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। **ಸೋತಂ ಓದಹತೀತಿ** ಸೋತಂ ಠಪೇತಿ। **ಅಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತೀತಿ** ಆಜಾನನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತಿ। **ಮಾನೋತಿ** ಮಞ್ಞನಾ, ಮಞ್ಞಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ವಾ ಸಕಲಂ ವಟ್ಟಮೇವ। **ಮಾನವಿನಯೇ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಮಾನವಿನಯಧಮ್ಮೇ। ಉಪಸಮಪಟಿಪಕ್ಖೋ **ಅನುಪಸಮೋ,** ಅನುಪಸನ್ತಟ್ಠೇನ ವಾ ವಟ್ಟಮೇವ ಅನುಪಸಮೋ ನಾಮ। **ಓಪಸಮಿಕೇತಿ** ಉಪಸಮಕರೇ ವಿವಟ್ಟೂಪನಿಸ್ಸಿತೇ। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಗತಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾಗತಾ**। ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧತ್ತಾ ಅಣ್ಡಂ ವಿಯ ಭೂತಾತಿ **ಅಣ್ಡಭೂತಾ**। ಸಮನ್ತತೋ ಓನದ್ಧಾತಿ **ಪರಿಯೋನದ್ಧಾ**। **ಅವಿಜ್ಜಾವಿನಯೇತಿ** ಅವಿಜ್ಜಾವಿನಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಹತ್ತಂ, ತಂನಿಸ್ಸಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವಟ್ಟಂ, ಚತೂಸು ವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ।

೯. ಆನನ್ದಅಚ್ಛರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. ನವಮೇ **ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾ ಆನನ್ದಂ ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ** ಯೇ ಭಗವನ್ತಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾ ಥೇರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ, ಯೇ ವಾ "ಆಯಸ್ಮಾ ಕಿರಾನನ್ದೋ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕೋ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸಙ್ಘಸೋಭನೋ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಗುಣೇ ಸುತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ "ಭಿಕ್ಖುಪರಿಸಾ ಆನನ್ದಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಅತ್ತಮನಾತಿ** "ಸವನೇನ ನೋ ದಸ್ಸನಂ ಸಮೇತೀ"ತಿ ಸಕಮನಾ ತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** "ಕಚ್ಚಿ, ಆವುಸೋ, ಖಮನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯಾಪನೀಯಂ, ಕಚ್ಚಿ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಕಮ್ಮಂ ಕರೋಥ, ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯವತ್ತಂ ಪೂರೇಥಾ"ತಿ ಏವರೂಪಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಧಮ್ಮಂ। ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುನೀಸು "ಕಚ್ಚಿ, ಭಗಿನಿಯೋ, ಅಟ್ಠ ಗರುಧಮ್ಮೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಥಾ"ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ನಾನಾಕರಣಂ ಹೋತಿ। ಉಪಾಸಕೇಸು "ಸ್ವಾಗತಂ, ಉಪಾಸಕ, ನ ತೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಸೀಸಂ ವಾ ಅಙ್ಗಂ ವಾ ರುಜ್ಜತಿ, ಅರೋಗಾ ತೇ ಪುತ್ತಭಾತರೋ"ತಿ ನ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ, ಏವಂ ಪನ ಕರೋತಿ - "ಕಥಂ, ಉಪಾಸಕಾ, ತೀಣಿ ಸರಣಾನಿ ಪಞ್ಚ ಸೀಲಾನಿ ರಕ್ಖಥ, ಮಾಸಸ್ಸ ಅಟ್ಠ ಉಪೋಸಥೇ ಕರೋಥ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಉಪಟ್ಠಾನವತ್ತಂ ಪೂರೇಥ, ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಪಟಿಜಗ್ಗಥಾ"ತಿ। ಉಪಾಸಿಕಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೦. ಚಕ್ಕವತ್ತಿಅಚ್ಛರಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. ದಸಮೇ **ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾ**ತಿ ಅಭಿಸಿತ್ತಾ ಅನಭಿಸಿತ್ತಾ ಚ ಖತ್ತಿಯಾ । ತೇ ಹಿ ಕಿರ "ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ನಾಮ ಅಭಿರೂಪೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಹೋತಿ, ಆಕಾಸೇನ ವಿಚರನ್ತೋ ರಜ್ಜಂ ಅನುಸಾಸತಿ, ಧಮ್ಮಿಕೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ"ತಿ ತಸ್ಸ ಗುಣಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಸವನೇನ ದಸ್ಸನಮ್ಹಿ ಸಮೇನ್ತೇ ಅತ್ತಮನಾ **ಹೋನ್ತಿ। ಭಾಸತೀ**ತಿ "ಕಥಂ, ತಾತಾ, ರಾಜಧಮ್ಮಂ ಪೂರೇಥ, ಪವೇಣಿಂ ರಕ್ಖಥಾ"ತಿ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು ಪನ "ಕಥಞ್ಚ, ಆಚರಿಯಾ, ಮನ್ತೇ ವಾಚೇಥ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ಮನ್ತೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ದಕ್ಖಿಣಂ ವಾ ವತ್ಥಾನಿ ವಾ ಸೀಲಂ ವಾ ಲಭಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ। ಗಹಪತೀಸು "ಕಥಂ, ತಾತಾ, ನ ವೋ ರಾಜಕುಲತೋ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಪೀಳಾ ಅತ್ಥಿ, ಸಮ್ಮಾ ದೇವೋ ಧಾರಂ ಅನುಪ್ಪವೇಚ್ಛತಿ, ಸಸ್ಸಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತಿ। ಸಮಣೇಸು "ಕಥಂ, ಭನ್ತೇ, ಕಚ್ಚಿ ಪಬ್ಬಜಿತಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಸುಲಭಾ, ಸಮಣಧಮ್ಮೇ ನಪ್ಪಮಜ್ಜಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋತೀತಿ।

ಭಯವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

(೧೪) ೪. ಪುಗ್ಗಲವಗ್ಗೋ

೧. ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೧. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಉಪಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಿಯಾನೀ**ತಿ ಯೇಹಿ ಅನನ್ತರಾ ಉಪಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಲಭತಿ। **ಭವಪಟಿಲಾಭಿಯಾನೀ**ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಪಚ್ಚಯಾನಿ। **ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಇದಂ ಅಪ್ಪಹೀನಸಂಯೋಜನೇಸು ಅರಿಯೇಸು ಉತ್ತಮಕೋಟಿಯಾ ಗಹಿತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ಅನ್ತರಾ ಉಪಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಯಂ ಪನ ಸೋ ತತ್ಥ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಕುಸಲತ್ತಾ "ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ" ತೇವ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾಸ್ಸ "ಉಪಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ, ಭವಪಟಿಲಾಭಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಓರಮ್ಭಾಗಿಯೇಸು ಚ ಅಪ್ಪಹೀನಂ ಉಪಾದಾಯ ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಅವಿಸೇಸೇನ "ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೨. ಪಟಿಭಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. ದುತಿಯೇ **ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ**ತಿ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಯುತ್ತಮೇವ ಕಥೇತಿ, ಸೀಘಂ ಪನ ನ ಕಥೇತಿ, ಸಣಿಕಮೇವ ಕಥೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೩. ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. ತತಿಯೇ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಇಮಿನಾ ಸುತ್ತೇನ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ -

> "ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಹ ಉದಾಹಟವೇಲಾಯ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ**। ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ**। ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇಯ್ಯೋ, ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕರೋತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ನೇಯ್ಯೋ**। ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪದಪರಮೋ, ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಭಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಧಾರಯತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಾಚಯತೋ ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ **ಪದಪರಮೋ**"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೪೮-೧೫೧)।

೪. ಉಟ್ಠಾನಫಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. ಚತುತ್ಥೇ ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯೇನೇವ ದಿವಸಂ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸನ್ದಫಲಮತ್ತಂ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಲಭಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ತಂ ಪನ ಉಟ್ಠಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಕಿಞ್ಚಿ ಪುಞ್ಞಫಲಂ ನಪ್ಪಟಿಲಭತಿ , ಅಯಂ **ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ನ ಕಮ್ಮಫಲೂಪಜೀವೀ** ನಾಮ। ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇ ಪನ ದೇವೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ದೇವಾ ಉಟ್ಠಾನವೀರಿಯೇನ ವಿನಾ ಪುಞ್ಞಫಲಸ್ಸೇವ ಉಪಜೀವನತೋ **ಕಮ್ಮಫಲೂಪಜೀವಿನೋ ನ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವಿನೋ** ನಾಮ। ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಯೋ **ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವಿನೋ ಚ ಕಮ್ಮಫಲೂಪಜೀವಿನೋ ಚ**। ನೇರಯಿಕಸತ್ತಾ **ನೇವ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವಿನೋ ನ ಕಮ್ಮಫಲೂಪಜೀವಿನೋ**। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪುಞ್ಞಫಲಮೇವ ಕಮ್ಮಫಲನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ತಞ್ಚ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ।

೫. ಸಾವಜ್ಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೫. ಪಞ್ಚಮೇ ಪಠಮೋ ಅನ್ಧಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ, ದುತಿಯೋ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಕುಸಲಕಾರಕೋ ಲೋಕಿಯಪುಥುಜ್ಜನೋ, ತತಿಯೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿನೋಪಿ ಏತೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। ಚತುತ್ಥೋ ಖೀಣಾಸವೋ। ಸೋ ಹಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಅನವಜ್ಜೋ।

೬-೭. ಸೀಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೬-೧೩೭. ಛಟ್ಠೇ ಪಠಮೋ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನೋ, ದುತಿಯೋ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಚ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಚ, ತತಿಯೋ ಅನಾಗಾಮೀ। ಸೋ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತಙ್ಖಣಿಕಮ್ಪಿ ಉಪಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಕಂ ಝಾನಂ ಪಟಿಲಭತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋಪಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರೀಯೇವ। ಚತುತ್ಥೋ ಖೀಣಾಸವೋಯೇವ । ಸೋ ಹಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸೀಲಾದಿಪಚ್ಚನೀಕಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ ನಾಮ। ಸತ್ತಮೇಪಿ ಛಟ್ಠೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೮. ನಿಕಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ನಿಕಟ್ಠಕಾಯೋ**ತಿ ನಿಗ್ಗತಕಾಯೋ। **ಅನಿಕಟ್ಠಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಅನುಪವಿಟ್ಠಚಿತ್ತೋ। ಕಾಯೇನೇವ ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಚಿತ್ತೇನ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನ್ತೋಪಿ ಗಾಮಮೇವ ಪವಿಟ್ಠೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೯. ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೯. ನವಮೇ **ಅಸಹಿತ**ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇನ ಅಸಂಯುತ್ತಂ। **ನ ಕುಸಲಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ನ ಛೇಕಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಹಿತಾಸಹಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ವಾ ಅನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ವಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೦. ವಾದೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. ದಸಮೇ **ಅತ್ಥತೋ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನೋ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ**ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಪನಸ್ಸ ಪವತ್ತತಿ ನ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ।

ಪುಗ್ಗಲವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

(೧೫) ೫. ಆಭಾವಗ್ಗೋ

೧. ಆಭಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೧. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಆಭಾಸನವಸೇನ ಚನ್ದೋವ **ಚನ್ದಾಭಾ**। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೨-೫. ಪಭಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೨-೧೪೫. ದುತಿಯಾದೀಸುಪಿ ಪಭಾಸನವಸೇನ ಚನ್ದೋವ **ಚನ್ದಪ್ಪಭಾ**। ಆಲೋಕನವಸೇನ ಚನ್ದೋವ **ಚನ್ದಾಲೋಕೋ**। ಓಭಾಸನವಸೇನ ಚನ್ದೋವ **ಚನ್ದೋಭಾಸೋ**। ಪಜ್ಜೋತನವಸೇನ ಚನ್ದೋವ **ಚನ್ದಪಜ್ಜೋತೋ**ತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೬. ಪಠಮಕಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ಛಟ್ಠೇ **ಕಾಲಾ**ತಿ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತಕಾಲಾ। **ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಪ್ಪಯುತ್ತಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ। **ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾ**ತಿ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಸಂಸನ್ದನಕಥಾ।

೭. ದುತಿಯಕಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. ಸತ್ತಮೇ **ಕಾಲಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತಾನಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಏತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇ ಭಾವಿಯನ್ತಿ ಚೇವ ಅನುಪರಿವತ್ತಿಯನ್ತಿ ಚ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

೯-೧೦. ಸುಚರಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೪೯-೧೫೦. ನವಮೇ **ಸಣ್ಹಾ ವಾಚಾ**ತಿ ಮುದುಕವಾಚಾ। **ಮನ್ತಭಾಸಾ**ತಿ ಮನ್ತಸಙ್ಖಾತಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಥಿತಕಥಾ। ದಸಮೇ **ಸೀಲಸಾರೋ**ತಿ ಸಾರಸಮ್ಪಾಪಕಂ ಸೀಲಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಆಭಾವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ತತಿಯಪಣ್ಣಾಸಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೪. ಚತುತ್ಥಪಣ್ಣಾಸಕಂ

(೧೬) ೧. ಇನ್ದ್ರಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಇನ್ದ್ರಿಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಸದ್ಧಾಧುರೇನ ಇನ್ದಟ್ಠಂ ಕರೋತೀತಿ **ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ**। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ದುತಿಯೇ ಅಸ್ಸದ್ಧಿಯೇ ಅಕಮ್ಪನಟ್ಠೇನ **ಸದ್ಧಾಬಲಂ**। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತಿಯೇ **ಅನವಜ್ಜಬಲ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದೋಸಬಲಂ। **ಸಙ್ಗಹಬಲ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನಬಲಂ। ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಾನಿ ಉತ್ತಾನಾನೇವ।

೬. ಕಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೬. ಛಟ್ಠೇ **ಸಂವಟ್ಟ**ತೀತಿ ಏತ್ಥ **ತಯೋ ಸಂವಟ್ಟಾ** ಆಪೋಸಂವಟ್ಟೋ, ತೇಜೋಸಂವಟ್ಟೋ, ವಾಯೋಸಂವಟ್ಟೋತಿ। **ತಿಸ್ಸೋ ಸಂವಟ್ಟಸೀಮಾ** ಆಭಸ್ಸರಾ, ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ, ವೇಹಪ್ಫಲಾತಿ। ಯದಾ ಕಪ್ಪೋ ತೇಜೇನ ಸಂವಟ್ಟತಿ, ಆಭಸ್ಸರತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಯ್ಹತಿ। ಯದಾ ಆಪೇನ ಸಂವಟ್ಟತಿ, ಸುಭಕಿಣ್ಹತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಉದಕೇನ ವಿಲೀಯತಿ। ಯದಾ ವಾತೇನ ಸಂವಟ್ಟತಿ, ವೇಹಪ್ಫಲತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ವಾತೇನ ವಿದ್ಧಂಸತಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನ ಸದಾಪಿ ಏಕಂ ಬುದ್ಧಕ್ಖೇತ್ತಂ ವಿನಸ್ಸತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೪೦೩-೪೦೪ ಆದಯೋ) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೭. ರೋಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೭. ಸತ್ತಮೇ **ವಿಘಾತವಾ**ತಿ ಮಹಿಚ್ಛಾಪಚ್ಚಯೇನ ವಿಘಾತೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ**ತಿ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ತೀಹಿ ಸನ್ತೋಸೇಹಿ ಅಸನ್ತುಟ್ಠೋ। **ಅನವಞ್ಞಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯಾ**ತಿ ಪರೇಹಿ ಅನವಜಾನನಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಪ್ಪಟಿಲಾಭಾಯಾ**ತಿ ಸುಸಜ್ಜಿತಚತುಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸ್ಸ ಚೇವ ವಣ್ಣಭಣನಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಿಲೋಕಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। **ಸಙ್ಖಾಯ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮತೀ**ತಿ "ಇತಿ ಮಂ ಏತೇ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಜಾನನತ್ಥಾಯ ಕುಲಾನಿ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೮. ಪರಿಹಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಗಮ್ಭೀರೇಸೂ**ತಿ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರೇಸು। **ಠಾನಾಠಾನೇಸೂ**ತಿ ಕಾರಣಾಕಾರಣೇಸು। **ನ ಕಮತೀ**ತಿ ನಾವಗಾಹತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ। **ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂ**ತಿ ಏತ್ಥ ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಞ್ಞಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಸಮ್ಮಸನಪ್ಪಟಿವೇಧಪಞ್ಞಾಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

೯. ಭಿಕ್ಖುನೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೯. ನವಮೇ **ಏಹಿ ತ್ವ**ನ್ತಿ ಥೇರೇ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತಾ ತಂ ಪಹಿಣಿತುಂ ಏವಮಾಹ। **ಸಸೀಸಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ**ತಿ ಸಹ ಸೀಸೇನ ಕಾಯಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ। **ಮಞ್ಚಕೇ ನಿಪಜ್ಜೀ**ತಿ ವೇಗೇನ ಮಞ್ಚಕಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಪಜ್ಜಿ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾಕಾರಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಲೋಭಪ್ಪಹಾನತ್ಥಾಯ ಸಣ್ಹೇನೇವ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇತುಂ ಏತಂ ಅವೋಚ। **ಆಹಾರಸಮ್ಭೂತೋ**ತಿ ಆಹಾರೇನ ಸಮ್ಭೂತೋ ಆಹಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಡ್ಢಿತೋ। **ಆಹಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಹಾರಂ ಪಜಹತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಂ ಏವಂ ಯೋನಿಸೋ ಸೇವಮಾನೋ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾತಂ ಆಹಾರಂ ಪಜಹತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ಪನ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ನಿಕನ್ತಿತಣ್ಹಾ ಪಜಹಿತಬ್ಬಾ।

ತಣ್ಹಂ ಪಜಹತೀತಿ ಇದಾನಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನತಣ್ಹಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕಂ ಪುಬ್ಬತಣ್ಹಂ ಪಜಹತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನತಣ್ಹಾ ಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಾತಿ? ಅಕುಸಲಾ। ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾತಿ? ಸೇವಿತಬ್ಬಾ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢತಿ ನಾಕಡ್ಢತೀತಿ? ನಾಕಡ್ಢತಿ। ಏತಿಸ್ಸಾಪಿ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಸೇವಿತಬ್ಬತಣ್ಹಾಯ ನಿಕನ್ತಿ ಪಜಹಿತಬ್ಬಾಯೇವ। **ಸೋ ಹಿ ನಾಮ ಆಯಸ್ಮಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ, ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನಾಹನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಕಿಮಙ್ಗಂ ಪನಾತಿ** ಕಾರಣಪರಿವಿತಕ್ಕನಮೇತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ನ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮಿ। ಸೋಪಿ ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ಪುತ್ತೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸೇವ ಪುತ್ತೋ, ಮಯ್ಹಮ್ಪೇತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ। **ಮಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿ** ಇದಂ ಏವಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸೇವಿತಬ್ಬಮಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ। **ಮಾನಂ ಪಜಹತೀತಿ** ವಟ್ಟಮೂಲಕಂ ಪುಬ್ಬಮಾನಂ ಪಜಹತಿ। ಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪನೇಸ ತಂ ಪಜಹತಿ, ಸೋಪಿ ತಣ್ಹಾ ವಿಯ ಅಕುಸಲೋ ಚೇವ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಚ, ನೋ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢತಿ। ನಿಕನ್ತಿ ಪನ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಪಜಹಿತಬ್ಬಾವ।

ಸೇತುಘಾತೋ ವುತ್ತೋ ಭಗವತಾತಿ ಪದಘಾತೋ ಪಚ್ಚಯಘಾತೋ ಬುದ್ಧೇನ ಭಗವತಾ ಕಥಿತೋ। ಇತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಥೇರೇ ದೇಸನಂ ವಿನಿವಟ್ಟೇನ್ತೇ ತಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಥೇರಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಛನ್ದರಾಗೋ ಅಪಗಞ್ಛಿ। ಸಾಪಿ ಥೇರಂ ಖಮಾಪೇತುಂ ಅಚ್ಚಯಂ ದೇಸೇಸಿ, ಥೇರೋಪಿಸ್ಸಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿ। ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಥ ಖೋ ಸಾ ಭಿಕ್ಖುನೀತಿ**ಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೦. ಸುಗತವಿನಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. ದಸಮೇ **ದುಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ** ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಗಹಿತಂ। **ಪರಿಯಾಪುಣನ್ತೀತಿ** ವಳಞ್ಜೇನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ। **ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪದಮೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ದುಟ್ಠು ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಸ್ಸ। **ಅತ್ಥೋಪಿ ದುನ್ನಯೋ ಹೋತೀತಿ** ಅಟ್ಠಕಥಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ। **ಛಿನ್ನಮೂಲಕೋತಿ** ಮೂಲಭೂತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಛಿನ್ನಮೂಲಕೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೋತಿ** ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ। **ಬಾಹುಲಿಕಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಬಾಹುಲ್ಲಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಾ। **ಸಾಥಲಿಕಾತಿ** ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಸಿಥಿಲಗ್ಗಹಣೇನ ಗಣ್ಹನಕಾ। **ಓಕ್ಕಮನೇ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾತಿ** ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನಿ ಅವಗಮನತೋ ಓಕ್ಕಮನನ್ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪವಿವೇಕೇತಿ** ತಿವಿಧೇ ವಿವೇಕೇ। **ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರಾತಿ** ನಿಬ್ಬೀರಿಯಾ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇನ್ದ್ರಿಯವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

(೧೭) ೨. ಪಟಿಪದಾವಗ್ಗೋ

೧. ಸಂಖಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ಪಟಿಪದಾ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ**। ಅಸೀಘಪ್ಪವತ್ತಿತಾಯ ಗರುಭಾವೇನ ದನ್ಧಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ **ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ**। ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೨. ವಿತ್ಥಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೨. ದುತಿಯೇ **ಅಭಿಕ್ಖಣನ್ತಿ** ಅಭಿಣ್ಹಂ। **ಆನನ್ತರಿಯನ್ತಿ** ಅನನ್ತರವಿಪಾಕದಾಯಕಂ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಂ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾಯಾತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲತ್ಥಾಯ। **ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಚಮಕಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। **ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ** ಹಿ ಏತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾವ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿವಸೇನ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಇಮಾಸಂ ಪನ ಪಟಿಪದಾನಂ ಅಯಂ ಆವಿಭಾವಕಥಾ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಪುಬ್ಬೇ ಅಕತಾಭಿನಿವೇಸೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇ ಕಿಲಮತಿ, ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇ ಕಿಲಮತಿ, ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇ ಕಿಲಮತಿ, ತೀಸು ಅದ್ಧಾಸು ಕಿಲಮತಿ, ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗೇ ಕಿಲಮತಿ। ಏವಂ ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಕಿಲಮನ್ತೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪತ್ವಾಪಿ ಉದಯಬ್ಬಯಾನುಪಸ್ಸನೇ, ಭಙ್ಗಾನುಪಸ್ಸನೇ, ಭಯತುಪಟ್ಠಾನೇ, ಆದೀನವಾನುಪಸ್ಸನೇ, ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನೇ, ಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಞಾಣೇ, ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾಞಾಣೇ, ಅನುಲೋಮಞಾಣೇ, ಗೋತ್ರಭುಞಾಣೇತಿ ಇಮೇಸು ನವಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಸುಪಿ ಕಿಲಮಿತ್ವಾವ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತಸ್ಸ ಸೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಏವಂ ದುಕ್ಖೇನ ಗರುಭಾವೇನ ಸಚ್ಛಿಕತತ್ತಾ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದೋ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞೋ ನಾಮ ಜಾತೋ। ಯೋ ಪನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಞ್ಚಸು ಞಾಣೇಸು ಕಿಲಮನ್ತೋ ಅಪರಭಾಗೇ ನವಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಸು ಅಕಿಲಮಿತ್ವಾವ ಮಗ್ಗಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸೋ ಮಗ್ಗೋ ಏವಂ ದುಕ್ಖೇನ ಅಗರುಭಾವೇನ ಸಚ್ಛಿಕತತ್ತಾ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದೋ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ ನಾಮ ಜಾತೋ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಇತರಾಪಿ ದ್ವೇ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಗೋಣಪರಿಯೇಸಕಉಪಮಾಹಿ ಚೇತಾ ವಿಭಾವೇತಬ್ಬಾ - ಏಕಸ್ಸ ಹಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚತ್ತಾರೋ ಗೋಣಾ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಅಟವಿಂ ಪವಿಟ್ಠಾ। ಸೋ ಸಕಣ್ಟಕೇ ಸಗಹನೇ ವನೇ ತೇ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಗಹನಮಗ್ಗೇನೇವ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಹನಟ್ಠಾನೇಯೇವ ನಿಲೀನೇ ಗೋಣೇಪಿ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಅದ್ದಸ। ಏಕೋ ಕಿಚ್ಛೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಠಿತೇ ಖಿಪ್ಪಮೇವ ಅದ್ದಸ। ಅಪರೋ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಮಗ್ಗೇನ ಸುಖೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಹನಟ್ಠಾನೇ ನಿಲೀನೇ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಅದ್ದಸ। ಅಪರೋ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಮಗ್ಗೇನೇವ ಸುಖೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ಠಿತೇಯೇವ ಖಿಪ್ಪಂ ಅದ್ದಸ। ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಗೋಣಾ ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಗೋಣಪರಿಯೇಸಕೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಗಹನಮಗ್ಗೇನ ಕಿಚ್ಛೇನ ಕಸಿರೇನ ಗಮನಂ ವಿಯ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪಞ್ಚಸು ಞಾಣೇಸು ಕಿಲಮತೋ ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾ। ಗಹನಟ್ಠಾನೇ ನಿಲೀನಾನಂ ಕಿಚ್ಛೇನೇವ ದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಅಪರಭಾಗೇ ನವಸು ಞಾಣೇಸು ಕಿಲಮನ್ತಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ದಸ್ಸನಂ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸೇಸಉಪಮಾಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ।

೩. ಅಸುಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೩. ತತಿಯೇ **ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸೀ ಕಾಯೇ ವಿಹರತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕರಜಕಾಯೇ "ಯಥಾ ಏತಂ, ತಥಾ ಇದ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಬಹಿದ್ಧಾ ದಿಟ್ಠಾನಂ ದಸನ್ನಂ ಅಸುಭಾನಂ ಉಪಸಂಹರಣವಸೇನ ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ, ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಂ ಅಸುಭತೋ ಪಟಿಕೂಲತೋ ಞಾಣೇನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀತಿ** ನವನ್ನಂ ಪಾಟಿಕುಲ್ಯಾನಂ ವಸೇನ

ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ। **ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಅನಭಿರತಿಸಞ್ಞೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ತೇಧಾತುಕೇ ಲೋಕಸನ್ನಿವಾಸೇ ಅನಭಿರತಾಯ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಸಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತೋ। **ಮರಣಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಮರಣಂ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸೂಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇ ಸುಟ್ಠು ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ। **ಸೇಖಬಲಾನೀ**ತಿ ಸಿಕ್ಖನಕಾನಂ ಬಲಾನಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿವಸೇನ ಉತ್ತಾನಮೇವ। "ಅಸುಭಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿಆದೀನಿ ಪನ ದುಕ್ಖಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಸುಖಾಯ। ಅಸುಭಾದೀನಿ ಹಿ ಪಟಿಕೂಲಾರಮ್ಮಣಾನಿ, ತೇಸು ಪನ ಪಕತಿಯಾವ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಲ್ಲೀಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಭಾವೇನ್ತೋ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಪಣೀತಸುಖಾನಿ , ತಸ್ಮಾ ತಾನಿ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸುಖಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಸಾಧಾರಣಾ ಉಪಮಾ - ಸಙ್ಗಾಮಾವಚರಪುರಿಸೋ ಹಿ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಾವುಧಾನಿ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ, ಸೋ ಅನ್ತರಾ ವಿಸ್ಸಮಿತುಕಾಮೋ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಮತಿ ಚೇವ ಪಾನಭೋಜನಾದೀನಿ ಚ ಪಟಿಸೇವತಿ। ತತೋ ಪುನ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಙ್ಗಾಮೋ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗಾಮೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚನಿಸ್ಸಯಬಲಾನಿ, ಸಙ್ಗಾಮಪವಿಸನಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಪಞ್ಚಾವುಧಸನ್ನಾಹೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಚಮಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪವಿಸನಕಾಲೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಕರಣಕಾಲೋ, ವಿಸ್ಸಮಿತುಕಾಮಸ್ಸ ಫಲಕಕೋಟ್ಠಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಮನಪಾನಭೋಜನಾನಿ ಪಟಿಸೇವನಕಾಲೋ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ನಿರಸ್ಸಾದಕ್ಖಣೇ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಹಂಸನಕಾಲೋ, ವಿಸ್ಸಮಿತ್ವಾ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚ ಪುನ ಸಙ್ಗಾಮಸ್ಸ ಪವಿಸನಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚಹಿ ಬಲೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಹಂಸೇತ್ವಾ ಪುನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಗ್ಗಹಣಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಬಲಾನಿ ಚೇವ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಚ ಮಿಸ್ಸಕಾನೇವ ಕಥಿತಾನೀತಿ।

೪. ಪಠಮಖಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಅಕ್ಖಮಾ**ತಿ ಅನಧಿವಾಸಿಕಪಟಿಪದಾ। **ಖಮಾ**ತಿ ಅಧಿವಾಸಿಕಪಟಿಪದಾ। **ದಮಾ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯದಮನಪಟಿಪದಾ। **ಸಮಾ**ತಿ ಅಕುಸಲವಿತಕ್ಕಾನಂ ವೂಪಸಮನಪಟಿಪದಾ। **ರೋಸನ್ತಂ ಪಟಿರೋಸತೀ**ತಿ ಘಟ್ಟೇನ್ತಂ ಪಟಿಘಟ್ಟೇತಿ। **ಭಣ್ಡನ್ತಂ ಪಟಿಭಣ್ಡತೀ**ತಿ ಪಹರನ್ತಂ ಪಟಿಪಹರತಿ। ಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೭. ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೭. ಸತ್ತಮೇ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ಸುಖಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ ಅಹೇಸುಂ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ದುಕ್ಖಪಟಿಪದೋ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ - "ಯಾಯಂ ಪಟಿಪದಾ ದುಕ್ಖಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ, ಇಮಂ ಮೇ ಪಟಿಪದಂ ಆಗಮ್ಮ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತ"ನ್ತಿ।

೮. ಸಾರಿಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೮. ಅಟ್ಠಮೇ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ತಯೋ ಮಗ್ಗಾ ಸುಖಪಟಿಪದಾ ದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಾ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಸುಖಪಟಿಪದೋ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞೋ। ತಸ್ಮಾ "ಯಾಯಂ ಪಟಿಪದಾ ಸುಖಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ"ತಿ ಆಹ। ಇಮೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಮಿಸ್ಸಿಕಾವ ಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೯. ಸಸಙ್ಖಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. ನವಮೇ ಪಠಮದುತಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಾ ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ತೇಸು ಏಕೋ ವಿಪಸ್ಸನಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಬಲವತ್ತಾ ಇಧೇವ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಏಕೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ದುಬ್ಬಲತಾಯ ಇಧ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ತದೇವ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಪ್ಪಯೋಗೇನ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ತತಿಯಚತುತ್ಥಾ ಸಮಥಯಾನಿಕಾ। ತೇಸಂ ಏಕೋ ಅಸಙ್ಖಾರೇನ ಅಪ್ಪಯೋಗೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಬಲವತ್ತಾ ಇಧೇವ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತಿ, ಏಕೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ದುಬ್ಬಲತ್ತಾ ಇಧ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ತದೇವ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಅಸಙ್ಖಾರೇನ ಅಪ್ಪಯೋಗೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಖೇಪೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೦. ಯುಗನದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೦. ದಸಮೇ **ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮ**ನ್ತಿ ಸಮಥಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಪುರೇಚಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ। **ಮಗ್ಗೋ ಸಞ್ಜಾಯತೀ**ತಿ ಪಠಮೋ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಸೋ ತಂ ಮಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆಸೇವನಾದೀನಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ದುತಿಯಮಗ್ಗಾದಯೋ ಪನ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ತಮೇವ ಆಸೇವತಿ ಭಾವೇತಿ ಬಹುಲೀಕರೋತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಪುರೇಚಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಥಂ ಭಾವೇತಿ, ಪಕತಿಯಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಾಭೀ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಠತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಯುಗನದ್ಧಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಯುಗನದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಭಾವೇತಿ। ತತ್ಥ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಅಯಂ ಪನ ಯಾವತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಾವತಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ। ಯಾವತಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ, ತಾವತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಕಥಂ? ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪುನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ। ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ…ಪೇ॰… ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ। ಏವಮಯಂ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಯುಗನದ್ಧಂ ಭಾವೇತಿ ನಾಮ।

ಧಮ್ಮುದ್ಧಚ್ಚವಿಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇಸು ದಸವಿಪಸ್ಸನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಸಙ್ಖಾತೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ವಿಗ್ಗಹಿತಂ, ಸುಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋ, ಆವುಸೋ, ಸಮಯೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸಪ್ಪಾಯಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಕಾಲೋ ಕಥಿತೋ। **ಯಂ ತಂ ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವೀಥಿಂ ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ। **ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಸನ್ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವೀಥಿಂ ಪಚ್ಚೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾತೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ। **ಸನ್ನಿಸೀದತೀ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಸಮ್ಮಾ ನಿಸೀದತಿ। **ಏಕೋದಿ ಹೋತೀ**ತಿ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ। **ಸಮಾಧಿಯತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಆಧಿಯತಿ ಸುಟ್ಠಪಿತಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ।

ಪಟಿಪದಾವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

(೧೮) ૩. ಸಞ್ಚೇತನಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೧. ತತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕಾಯೇ**ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರೇ, ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತೂ**ತಿಆದೀಸು ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾ ನಾಮ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಚೇತನಾ ಪಕಪ್ಪನಾ। ಸಾ ಅಟ್ಠ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲವಸೇನ ಅಟ್ಠವಿಧಾ, ಅಕುಸಲವಸೇನ ದ್ವಾದಸವಿಧಾತಿ ವೀಸತಿವಿಧಾ। ತಥಾ ವಚೀಸಞ್ಚೇತನಾ, ತಥಾ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ನವ ಮಹಗ್ಗತಚೇತನಾಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತೂ**ತಿ ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಪಚ್ಚಯಾ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕುಸಲಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇ ಸುಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ದ್ವಾದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ ದುಕ್ಖಂ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾವಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಕಾರಣೇನೇವ। ಸಚೇ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಛಾದಯಮಾನಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಚೇತನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಮೂಲಭೂತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಸಾಮಂ ವಾತಿಆದೀಸು ಪರೇಹಿ ಅನಾಣತ್ತೋ ಸಯಮೇವ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೋ ಸಾಮಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಪರೇ ಸಮಾದಪೇತ್ವಾ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಕಾರೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಪರೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಕುಸಲಂ ಕುಸಲನ್ತಿ ಅಕುಸಲಂ ಅಕುಸಲನ್ತಿ ಕುಸಲವಿಪಾಕಂ ಕುಸಲವಿಪಾಕೋತಿ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕಂ ಅಕುಸಲವಿಪಾಕೋತಿ ಜಾನನ್ತೋ ಕಾಯದ್ವಾರೇ ವೀಸತಿವಿಧಂ ಕಾಯಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಅಯಂ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಏವಂ ಅಜಾನನ್ತೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಅಯಂ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ನಾಮ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ ಅಸಮ್ಪಜಾನಕಮ್ಮಂ ಏವಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ದಹರದಾರಕಾ "ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಕತಂ ಕರೋಮಾ"ತಿ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದನ್ತಿ, ಪುಪ್ಫಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ವನ್ದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಕುಸಲನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತಂ ಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಮಿಗಪಕ್ಖಿಆದಯೋ ತಿರಚ್ಛಾನಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಿ, ಸಙ್ಘಂ ವನ್ದನ್ತಿ, ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಜಾನನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತಾನಮ್ಪಿ ತಂ ಕುಸಲಮೇವ ಹೋತಿ। ದಹರದಾರಕಾ ಪನ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಹತ್ಥಪಾದೇಹಿ ಪಹರನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ತಲಸತ್ತಿಕಂ ಉಗ್ಗಿರನ್ತಿ, ದಣ್ಡಂ ಖಿಪನ್ತಿ, ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ । ಗಾವಿಯೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ, ಸುನಖಾ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ, ಡಂಸನ್ತಿ, ಸೀಹಬ್ಯಗ್ಘಾದಯೋ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ, ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಜಾನನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ತೀಸುಪಿ ದ್ವಾರೇಸು ಆಯೂಹನಚೇತನಾ ಸಮೋಧಾನೇತಬ್ಬಾ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಸಯಂಕತಮೂಲಿಕಾ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾ, ಆಣತ್ತಿಮೂಲಿಕಾ ವೀಸತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನಮೂಲಿಕಾ ವೀಸತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನಮೂಲಿಕಾ ವೀಸತೀತಿ ಅಸೀತಿ ಚೇತನಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಥಾ ವಚೀದ್ವಾರೇ। ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪನ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ವಿಕಪ್ಪೇ ಏಕೂನತಿಂಸ ಕತ್ವಾ ಸತಞ್ಚ ಸೋಳಸ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ದ್ವೇ ಸತಾನಿ ಛಸತ್ತತಿ ಚ ಚೇತನಾ। ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋತೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ವೇದಯಿತಾಕಾರೋ ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಜಾನನಾಕಾರೋ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಚಿತ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ, ಕಾಯೋ ಉಪಾದಾರೂಪಂ, ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಚತ್ತಾರಿ ಭೂತಾನೀತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ನಾಮ।

ಇಮೇಸು, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಸು ಅವಿಜ್ಜಾ ಅನುಪತಿತಾತಿ ಇಮೇಸು ವುತ್ತಪ್ಪಭೇದೇಸು ಚೇತನಾಧಮ್ಮೇಸು ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಹಜಾತವಸೇನ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಚ ಅನುಪತಿತಾ। ಏವಂ ವಟ್ಟಞ್ಚೇವ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಇದಾನಿ ಥುತಿಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಅವಿಜ್ಜಾಯತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ**ತಿ ಅಸೇಸವಿರಾಗೇನ ಚೇವ ಅಸೇಸನಿರೋಧೇನ ಚ। **ಸೋ ಕಾಯೋ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಾಯೇನ ಕರಣಕಮ್ಮಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಂ ಬೋಧಿಯಙ್ಗಣಸಮ್ಮಜ್ಜನಂ ಅಭಿಕ್ಕಮನಂ ಪಟಿಕ್ಕಮನಂ ವತ್ತಾನುವತ್ತಕರಣನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ। ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪನಸ್ಸ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸೋ ಕಾಯೋ ನ ಹೋತಿ, ಯಂ ಪಚ್ಚಯಾಸ್ಸ ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ। ಕಾಯದ್ವಾರಪ್ಪವತ್ತಾ ಹಿ ಚೇತನಾ ಇಧ ಕಾಯೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಖೇತ್ತ**ನ್ತಿಆದೀನಿಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। ತಞ್ಹಿ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ವಿರುಹನಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಖೇತ್ತಂ, ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ವತ್ಥು, ಕಾರಣಟ್ಠೇನ ಆಯತನಂ, ಅಧಿಕರಣಟ್ಠೇನ ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಇತಿ ಸತ್ಥಾ ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನ ತೀಹಿ ದ್ವಾರೇಹಿ ಆಯೂಹಿತಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಚ್ಚನಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅತ್ತಭಾವಪ್ಪಟಿಲಾಭಾ**ತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಅತ್ತಭಾವಾ। **ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾ ಕಮತೀ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಪಕಪ್ಪಿತಚೇತನಾ ವಹತಿ ಪವತ್ತತಿ।

ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತು ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಮ್ಹಾ ಕಾಯಾ ಚುತಿ ಹೋತೀತಿಆದೀಸು ಖಿಡ್ಡಾಪದೋಸಿಕಾ ದೇವಾ **ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತು** ಚವನ್ತಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ನನ್ದನವನಚಿತ್ತಲತಾವನಫಾರುಸಕವನಾದೀಸು ದಿಬ್ಬರತಿಸಮಪ್ಪಿತಾನಂ ಕೀಳನ್ತಾನಂ ಪಾನಭೋಜನೇ ಸತಿ ಸಮ್ಮುಸ್ಸತಿ, ತೇ ಆಹಾರುಪಚ್ಛೇದೇನ ಆತಪೇ ಖಿತ್ತಮಾಲಾ ವಿಯ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ। ಮನೋಪದೋಸಿಕಾ ದೇವಾ **ಪರಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತು** ಚವನ್ತಿ, ಏತೇ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ। ತೇಸು ಕಿರ ಏಕೋ ದೇವಪುತ್ತೋ "ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಪರಿವಾರೋ ರಥೇನ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಅಥಞ್ಞೋ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೋ ತಂ ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ "ಕಿಂ, ಭೋ, ಅಯಂ ಕಪಣೋ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಂ ವಿಯ ಏತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪೀತಿಯಾ ಉದ್ಧುಮಾತೋ ವಿಯ ಗಜ್ಜಮಾನೋ ವಿಯ ಚ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಕುಜ್ಝತಿ। ಪುರತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ತಂ ಕುದ್ಧಂ ದಿಸ್ವಾ ಕುದ್ಧಾ ನಾಮ ಸುವಿಜಾನಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಕುದ್ಧಭಾವಮಸ್ಸ ಞತ್ವಾ "ತ್ವಂ ಕುದ್ಧೋ ಮಯ್ಹಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಅಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಮಯಾ ದಾನಸೀಲಾದೀನಂ ವಸೇನ ಲದ್ಧಾ, ನ ತುಯ್ಹಂ ವಸೇನಾ"ತಿ ಪಟಿಕುಜ್ಝತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕುದ್ಧೇ ಇತರೋ ಅಕುದ್ಧೋ ರಕ್ಖತಿ, ಉಭೋಸು ಪನ ಕುದ್ಧೇಸು ಏಕಸ್ಸ ಕೋಧೋ ಇತರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಕೋಧೋ ಇತರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಉಭೋ ಕನ್ದನ್ತಾನಂಯೇವ ಓರೋಧಾನಂ ಚವನ್ತಿ। ಮನುಸ್ಸಾ **ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾ ಚ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾ ಚ ಹೇತು** ಚವನ್ತಿ, ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಚ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಚ ಹೇತುಭೂತಾಯ ಚವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಹತ್ಥೇಹಿಪಿ ದಣ್ಡೇಹಿಪಿ ಪಹರನ್ತಿ, ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾದೀಹಿಪಿ ಬನ್ಧನ್ತಿ, ಅಸಿನಾಪಿ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ವಿಸಮ್ಪಿ ಖಾದನ್ತಿ, ಪಪಾತೇಪಿ ಪತನ್ತಿ, ಉದಕಮ್ಪಿ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಅಗ್ಗಿಮ್ಪಿ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಪರೇಪಿ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ಮಾರೇನ್ತಿ। ಏವಂ ತೇಸು ಅತ್ತಸಞ್ಚೇತನಾಪಿ ಪರಸಞ್ಚೇತನಾಪಿ ಕಮತಿ।

ಕತಮೇ ತೇನ ದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ಕತಮೇ ನಾಮ ತೇ ದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಕತಮೇ ದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಥೇರೋ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ಅತ್ತನಾ ಕಥೇತುಂ ನಪ್ಪಹೋತೀತಿ? ಪಹೋತಿ, ಇದಂ ಪನ ಪದಂ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ಬುದ್ಧವಿಸಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಥೇರೋ ನ ಕಥೇಸಿ। **ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ**ತಿ ತೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ಅಯಂ ಪನ ಪಞ್ಹೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಾಮಾವಚರೇಪಿ ರೂಪಾವಚರೇಪಿ ಲಬ್ಭತಿ, ಭವಗ್ಗೇನ ಪನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಥಿತೋ ನಿಪ್ಪದೇಸೇನ ಕಥಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಭಗವತಾ ಏವಂ ಕಥಿತೋ।

ಆಗನ್ತಾರೋ ಇತ್ಥತ್ತನ್ತಿ ಇತ್ಥಭಾವಂ ಕಾಮಾವಚರಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಭಾವಮೇವ ಆಗನ್ತಾರೋ, ನೇವ ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಕಾ ನ ಉಪರೂಪಪತ್ತಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನಾಗನ್ತಾರೋ ಇತ್ಥತ್ತ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಅನಾಗನ್ತಾರೋ, ಹೇಟ್ಠೂಪಪತ್ತಿಕಾ ನ ಹೋನ್ತಿ,

ತತ್ರೂಪಪತ್ತಿಕಾ ವಾ ಉಪರೂಪಪತ್ತಿಕಾ ವಾ ತತ್ಥೇವ ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿನೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಹೇಟ್ಠಿಮಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಉಪರೂಪಪತ್ತಿಕಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಭವಗ್ಗೇ ಪನೇತಂ ನತ್ಥಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

೨. ವಿಭತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೨. ದುತಿಯೇ **ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಅತ್ಥೇಸು ಪಭೇದಗತಂ ಞಾಣಂ। **ಓಧಿಸೋತಿ** ಕಾರಣಸೋ। **ಬ್ಯಞ್ಜನಸೋತಿ** ಅಕ್ಖರಸೋ। **ಅನೇಕಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಅನೇಕೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ। **ಆಚಿಕ್ಖಾಮೀತಿ** ಕಥೇಮಿ। **ದೇಸೇಮೀತಿ** ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಮಿ। **ಪಞ್ಞಾಪೇಮೀತಿ** ಜಾನಾಪೇಮಿ। **ಪಟ್ಠಪೇಮೀತಿ** ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಕಥೇಮಿ। **ವಿವರಾಮೀತಿ** ವಿವಟಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಮಿ। **ವಿಭಜಾಮೀತಿ** ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಕಥೇಮಿ। **ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮೀತಿ** ಗಮ್ಭೀರಂ ಉತ್ತಾನಕಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಮಿ। **ಸೋ ಮಂ ಪಞ್ಹೇನಾತಿ** ಸೋ ಮಂ ಪಞ್ಹೇನ ಉಪಗಚ್ಛತು। **ಅಹಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನಾತಿ** ಅಹಮಸ್ಸ ಪಞ್ಹಕಥನೇನ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧೇಸ್ಸಾಮಿ। **ಯೋ ನೋ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಕುಸಲೋತಿ** ಯೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಧಿಗತಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಕುಸಲೋ ಸತ್ಥಾ, ಸೋ ಏಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋ। ಯದಿ ಮಯಾ ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ನ ಸಚ್ಛಿಕತಾ, "ಸಚ್ಛಿಕರೋಹಿ ತಾವ ಸಾರಿಪುತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಮಂ ಪಟಿಬಾಹಿಸ್ಸತೀತಿ ಸತ್ಥು ಪುರತೋ ನಿಸಿನ್ನಕೋವ ಸೀಹನಾದಂ ನದತಿ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಾಸು ಚ ಪನ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಸು ತಿಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಲೋಕಿಯಾ, ಅತ್ಥಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾತಿ।

೩. ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೩. ತತಿಯೇ **ಫಸ್ಸಾಯತನಾನನ್ತಿ** ಫಸ್ಸಾಕರಾನಂ, ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ಥಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚೀತಿ** ಏತೇಸು ಅಸೇಸತೋ ನಿರುದ್ಧೇಸು ತತೋ ಪರಂ ಕೋಚಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋಪಿ ಕಿಲೇಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ನತ್ಥಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚೀತಿ** ಇಧಾಪಿ "ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋಪಿ ಕಿಲೇಸೋ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮೇ ಪನ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಪಞ್ಹೇ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಥೇರೋ ಪುಚ್ಛಿತಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಟಿಬಾಹನ್ತೋ **ಮಾ ಹೇವನ್ತಿ** ಆಹ। ಏತ್ಥ **ಹಿ**ಇತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ಏವಂ ಮಾ ಭಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತೂಪಲದ್ಧಿವಸೇನೇವ "ಅತ್ಥಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಸ್ಸತಾದಿಆಕಾರೇನ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಿಂ ಪನೇಸ ಅತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಕೋತಿ? ನ ಅತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಕೋ। ಏವಂಲದ್ಧಿಕೋ ಪನ ತತ್ಥೇಕೋ ಭಿಕ್ಖು ನಿಸಿನ್ನೋ, ಸೋ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಸ ಲದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪನತ್ಥಂ ಏವಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಯೇಪಿ ಚ ಅನಾಗತೇ ಏವಂಲದ್ಧಿಕಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತೇಸಂ "ಬುದ್ಧಕಾಲೇಪೇಸೋ ಪಞ್ಹೋ ಮಹಾಸಾವಕೇಹಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋ"ತಿ ವಚನೋಕಾಸುಪಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛತಿಯೇವ।

ಅಪ್ಪಪಞ್ಚಂ ಪಪಞ್ಚೇತೀತಿ ನ ಪಪಞ್ಚೇತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇ ಪಪಞ್ಚಂ ಕರೋತಿ, ಅನಾಚರಿತಬ್ಬಂ ಮಗ್ಗಂ ಚರತಿ। **ತಾವತಾ ಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಗತೀತಿ** ಯತ್ತಕಾ ಛನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ಗತಿ, ತತ್ತಕಾವ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಮಾನಪ್ಪಭೇದಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚಸ್ಸ ಗತಿ। **ಛನ್ನಂ, ಆವುಸೋ, ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಪಪಞ್ಚನಿರೋಧೋ ಪಪಞ್ಚವೂಪಸಮೋತಿ** ಏತೇಸು ಛಸು ಆಯತನೇಸು ಸಬ್ಬಸೋ ನಿರುದ್ಧೇಸು ಪಪಞ್ಚಾಪಿ ನಿರುದ್ಧಾವ ಹೋನ್ತಿ, ವೂಪಸನ್ತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆರುಪ್ಪೇ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನದೇವತಾನಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಞ್ಚ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಿ ನಿರುದ್ಧಾನಿ, ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಪನ ಅನಿರುದ್ಧತ್ತಾ ತಯೋಪಿ ಪಪಞ್ಚಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾವ। ಅಪಿಚ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವವಸೇನೇವ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋತಿ। ಚತುತ್ಥೇ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೫. ಉಪವಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೫-೧೭೬. ಪಞ್ಚಮೇ **ವಿಜ್ಜಾಯನ್ತಕರೋ ಹೋತೀತಿ** ವಿಜ್ಜಾಯ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ಸಕಲಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪರಿವಟುಮಂ ಕತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಉಪಾದಾನೋತಿ** ಸಗಹಣೋವ ಹುತ್ವಾ। **ಅನ್ತಕರೋ ಅಭವಿಸ್ಸಾತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತೋ ಅಭವಿಸ್ಸ। **ಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಪನ್ನರಸಧಮ್ಮಭೇದೇನ ಚರಣೇನ

ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನಂ ಪಸ್ಸಂ ಅನ್ತಕರೋ ಹೋತೀತಿ** ಯಥಾಸಭಾವಂ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ಪಞ್ಹಂ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಛಟ್ಠಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಏಕಕನಿಪಾತವಣ್ಣನಾಯಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭. ರಾಹುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೭. ಸತ್ತಮೇ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾತಿ** ಕೇಸಾದೀಸು ವೀಸತಿಯಾ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಥದ್ಧಾಕಾರಲಕ್ಖಣಾ ಪಥವೀಧಾತು। **ಬಾಹಿರಾತಿ** ಬಹಿದ್ಧಾ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧೇಸು ಪಾಸಾಣಪಬ್ಬತಾದೀಸು ಥದ್ಧಾಕಾರಲಕ್ಖಣಾ ಪಥವೀಧಾತು । ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಸೇಸಾಪಿ ಧಾತುಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ನೇತಂ ಮಮ, ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ, ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾತಿ** ಇದಂ ತಯಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ** ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ। **ದಿಸ್ವಾತಿ** ಸಹವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ। **ಅಚ್ಛೇಚ್ಛಿ ತಣ್ಹನ್ತಿ** ಮಗ್ಗವಜ್ಝತಣ್ಹಂ ಸಮೂಲಕಂ ಛಿನ್ದಿ। **ವಿವತ್ತಯಿ ಸಂಯೋಜನನ್ತಿ** ದಸವಿಧಮ್ಪಿ ಸಂಯೋಜನಂ ವಿವತ್ತಯಿ ಉಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಜಹಿ। **ಸಮ್ಮಾ ಮಾನಾಭಿಸಮಯಾತಿ** ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ ನವವಿಧಸ್ಸ ಮಾನಸ್ಸ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯಾ। **ಅನ್ತಮಕಾಸಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪರಿವಟುಮಂ ಅಕಾಸಿ, ಕತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಸಂಯುತ್ತಮಹಾನಿಕಾಯೇ ರಾಹುಲೋವಾದೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೯೧ ಆದಯೋ) ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ, ಚೂಳರಾಹುಲೋವಾದೇಪಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೪೧೬ ಆದಯೋ) ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ, ಅಮ್ಬಲಟ್ಠಿಕರಾಹುಲೋವಾದೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೦೭ ಆದಯೋ) ದಹರಸ್ಸೇವ ಸತೋ ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀ ಕಥಿತಾ, ಮಹಾರಾಹುಲೋವಾದೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೧೩ ಆದಯೋ) ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಙ್ಗುತ್ತರಮಹಾನಿಕಾಯೇ ಅಯಂ ಚತುಕೋಟಿಕಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ ಕಥಿತಾತಿ।

೮. ಜಮ್ಬಾಲೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಸನ್ತಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿನ್ತಿ** ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ। **ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧನ್ತಿ** ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ನಿರೋಧಂ, ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿ** ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ನ ಪಾಟಿಕಙ್ಖೋತಿ** ನ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬೋ। **ಲೇಪಗತೇನಾತಿ** ಲೇಪಮಕ್ಖಿತೇನ।

ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನತ್ಥೇ ನದೀಪಾರಂ ಗನ್ತುಕಾಮಪುರಿಸೋಪಮ್ಮಂ ಆಹರಿತಬ್ಬಂ - ಏಕೋ ಕಿರ ಪುರಿಸೋ ಚಣ್ಡಸೋತಾಯ ವಾಳಮಚ್ಛಾಕುಲಾಯ ನದಿಯಾ ಪಾರಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ "ಓರಿಮಂ ತೀರಂ ಸಾಸಙ್ಕಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಂ, ಪಾರಿಮಂ ತೀರಂ ಖೇಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಯಂ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಕತ್ವಾ ಪಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತೇ ಅಟ್ಠ ಕಕುಧರುಕ್ಖೇ ದಿಸ್ವಾ "ಸಕ್ಕಾ ಇಮಾಯ ರುಕ್ಖಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಗನ್ತು"ನ್ತಿ ಮನಸಿಕತ್ವಾ "ಕಕುಧರುಕ್ಖಾ ನಾಮ ಮಟ್ಠಸಾಖಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಾಖಾಯ ಹತ್ಥಾ ನ ಸಣ್ಠಹೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ನಿಗ್ರೋಧಪಿಲಕ್ಖರುಕ್ಖಾದೀನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಲಾಖಾಯ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥೇನ ಏಕಂ ಸಾಖಂ ಗಣ್ಹಿ। ಹತ್ಥೋ ತತ್ಥೇವ ಲಗಿ। ಪುನ ವಾಮಹತ್ಥೇನ ದಕ್ಖಿಣಪಾದೇನ ವಾಮಪಾದೇನಾತಿ ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಹತ್ಥಪಾದಾ ತತ್ಥೇವ ಲಗಿಂಸು। ಸೋ ಅಧೋಸಿರೋ ಲಮ್ಬಮಾನೋ ಉಪರಿನದಿಯಂ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಪುಣ್ಣಾಯ ನದಿಯಾ ಸೋತೇ ನಿಮುಗ್ಗೋ ಕುಮ್ಭೀಲಾದೀನಂ ಭಕ್ಖೋ ಅಹೋಸಿ।

ತತ್ಥ ನದೀಸೋತಂ ವಿಯ ಸಂಸಾರಸೋತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಸೋತಸ್ಸ ಪಾರಂ ಗನ್ತುಕಾಮಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಓರಿಮತೀರಂ ವಿಯ ಸಕ್ಕಾಯೋ, ಪಾರಿಮತೀರಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಿತಾ ಅಟ್ಠ ಕಕುಧರುಕ್ಖಾ ವಿಯ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ಲೇಪಮಕ್ಖಿತೇನ ಹತ್ಥೇನ ಸಾಖಾಗಹಣಂ ವಿಯ ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕೇ ಅಸೋಧೇತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನಂ, ಚತೂಹಿ ಹತ್ಥಪಾದೇಹಿ ಸಾಖಾಯ ಬದ್ಧಸ್ಸ ಓಲಮ್ಬನಂ ವಿಯ ಪರಮಜ್ಝಾನೇ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಲಗ್ಗಕಾಲೋ, ಉಪರಿಸೋತೇ ವುಟ್ಠಿ ವಿಯ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಕಿಲೇಸಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲೋ, ನದಿಯಾ ಪುಣ್ಣಾಯ ಸೋತೇ ನಿಮುಗ್ಗಸ್ಸ

ಕುಮ್ಭೀಲಾದೀನಂ ಭಕ್ಖಭೂತಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಂಸಾರಸೋತೇ ನಿಮುಗ್ಗಸ್ಸ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ದುಕ್ಖಾನುಭವನಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸುದ್ಧೇನ ಹತ್ಥೇನಾತಿ ಸುಧೋತೇನ ಪರಿಸುದ್ಧಹತ್ಥೇನ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೇ ತಾದಿಸಮೇವ ಓಪಮ್ಮಂ ಕಾತಬ್ಬಂ - ತಥೇವ ಹಿ ಪಾರಂ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ "ಕಕುಧರುಕ್ಖಾ ನಾಮ ಮಟ್ಠಸಾಖಾ, ಕಿಲಿಟ್ಠಹತ್ಥೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥೋ ಪರಿಗಲೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಹತ್ಥಪಾದೇ ಸುಧೋತೇ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ಸಾಖಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪಠಮಂ ರುಕ್ಖಂ ಆರುಳ್ಹೋ। ತತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ದುತಿಯಂ…ಪೇ॰… ತತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಮಂ, ಅಟ್ಠಮರುಕ್ಖತೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಪಾರಿಮತೀರೇ ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ ಗತೋ।

ತತ್ಥ "ಇಮೇಹಿ ರುಕ್ಖೇಹಿ ಪಾರಿಮತೀರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಿನ್ತಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಯೋಗಿನೋ "ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತಿತಕಾಲೋ, ಸುದ್ಧೇನ ಹತ್ಥೇನ ಸಾಖಾಗಹಣಂ ವಿಯ ಝಾನವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ಪಾರಿಪನ್ಥಿಕಧಮ್ಮೇ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪಜ್ಜನಂ। ತತ್ಥ ಪಠಮರುಕ್ಖಾರೋಹಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಕಾಲೋ, ಪಠಮರುಕ್ಖತೋ ಓರುಯ್ಹ ದುತಿಯಂ ಆರುಳ್ಹಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಠಮಜ್ಝಾನೇ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಅಬದ್ಧಸ್ಸ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸಮಾಪನ್ನಕಾಲೋ…ಪೇ॰… ಸತ್ತಮರುಕ್ಖತೋ ಓರುಯ್ಹ ಅಟ್ಠಮಂ ಆರುಳ್ಹಕಾಲೋ ವಿಯ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಅಬದ್ಧಸ್ಸ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪನ್ನಕಾಲೋ। ಅಟ್ಠಮರುಕ್ಖತೋ ಓರುಯ್ಹ ಪಾರಿಮತೀರಂ ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ ಗತಕಾಲೋ ವಿಯ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೇ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಅಬದ್ಧಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅವಿಜ್ಜಾಪ್ಪಭೇದಂ ಮನಸಿ ಕರೋತೀತಿ ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಭೂತಾಯ ಗಣಬಹಲಮಹಾಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದಸಙ್ಖಾತಂ ಅರಹತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। **ನ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿ** ಆರಮ್ಮಣವಸೇನೇವ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। **ಜಮ್ಬಾಲೀತಿ** ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಮಹಾಉದಕಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತೋ ಮಹಾಆವಾಟೋ। **ಅನೇಕವಸ್ಸಗಣಿಕಾತಿ** ಗಾಮಸ್ಸ ವಾ ನಗರಸ್ಸ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲೇಯೇವ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ ಅನೇಕಾನಿ ವಸ್ಸಗಣಾನಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ಅನೇಕವಸ್ಸಗಣಿಕಾ। **ಆಯಮುಖಾನೀತಿ** ಚತಸ್ಸೋ ಪವಿಸನಕನ್ದರಾ। **ಅಪಾಯಮುಖಾನೀತಿ** ಅಪವಾಹನಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ। **ನ ಆಳಿಪ್ಪಭೇದೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖೋತಿ** ನ ಪಾಳಿಪ್ಪಭೇದೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ನ ಹಿ ತತೋ ಉದಕಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಾಳಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಚವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪಾಪುಣಾತಿ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನತ್ಥಸ್ಸ ವಿಭಾವನತ್ಥಂ ಉಯ್ಯಾನಗವೇಸಕಓಪಮ್ಮಂ ಆಹರಿತಬ್ಬಂ। ಏಕೋ ಕಿರ ನಗರವಾಸಿಕೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗವೇಸನ್ತೋ ನಗರತೋ ನಾತಿದೂರೇ ನಚ್ಚಾಸನ್ನೇ ಮಹನ್ತಂ ಜಮ್ಬಾಲಿಂ ಅದ್ದಸ। ಸೋ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ರಮಣೀಯಂ ಉಯ್ಯಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಕುದ್ದಾಲಂ ಆದಾಯ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಕನ್ದರಾನಿ ಪಿಧಾಯ ಅಪವಾಹನಚ್ಛಿದ್ದಾನಿ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ದೇವೋ ನ ಸಮ್ಮಾ ವಸ್ಸಿ, ಅವಸೇಸಉದಕಂ ಅಪವಾಹನಚ್ಛಿದ್ದೇನ ಪರಿಸ್ಸವಿತ್ವಾ ಗತಂ। ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಪಿಲೋತಿಕಾದೀನಿ ತತ್ಥೇವ ಪೂತಿಕಾನಿ ಜಾತಾನಿ, ಪಾಣಕಾ ಸಣ್ಠಿತಾ, ಸಮನ್ತಾ ಅನುಪಗಮನೀಯಾ ಜಾತಾ। ಉಪಗತಾನಮ್ಪಿ ನಾಸಾಪುಟೇ ಪಿಧಾಯ ಪಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ । ಸೋ ಕತಿಪಾಹೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಟಿಕ್ಕಮ್ಮ ಠಿತೋ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ನ ಸಕ್ಕಾ ಉಪಗನ್ತು"ನ್ತಿ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ತತ್ಥ ನಗರವಾಸೀ ಕುಲಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಉಯ್ಯಾನಂ ಗವೇಸನ್ತೇನ ಗಾಮದ್ವಾರೇ ಜಮ್ಬಾಲಿಯಾ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಕಾಯೋ, ಆಯಮುಖಾನಂ ಪಿಹಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೋದಕಸ್ಸ ಅಲದ್ಧಕಾಲೋ, ಅಪಾಯಮುಖಾನಂ ವಿವಟಕಾಲೋ ವಿಯ ಛದ್ವಾರಿಕಸಂವರಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಲೋ, ದೇವಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ಅವುಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಪ್ಪಾಯಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಲದ್ಧಕಾಲೋ, ಅವಸೇಸಉದಕಸ್ಸ ಅಪಾಯಮುಖೇಹಿ ಪರಿಸ್ಸವಿತ್ವಾ ಗತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ

ಗುಣಾನಂ ಪರಿಹೀನಕಾಲೋ, ಉದಕಸ್ಸ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಾಳಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಚವರಂ ಆದಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಕಾಲೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಪಾಳಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸರಾಸಿಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಕಾಲೋ, ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಪಿಲೋತಿಕಾದೀನಂ ತತ್ಥೇವ ಪೂತಿಭಾವೋ ವಿಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ರಾಗಾದಿಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪರಿಪೂರಿತಕಾಲೋ, ತಸ್ಸ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದಿಸ್ವಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಿನೋ ಗತಕಾಲೋ ವಿಯ ವಟ್ಟಸಮಙ್ಗಿಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಟ್ಟೇ ಅಭಿರತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಆಳಿಪ್ಪಭೇದೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖೋತಿ ಪಾಳಿಪ್ಪಭೇದೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ತತೋ ಹಿ ಉದಕಂ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಾಳಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಚವರಂ ಆದಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಧಾಪಿ ತದೇವ ಓಪಮ್ಮಂ ಆಹರಿತಬ್ಬಂ। ತತ್ಥ ಆಯಮುಖಾನಂ ವಿವಟಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಪ್ಪಾಯಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸ್ಸ ಲದ್ಧಕಾಲೋ, ಅಪಾಯಮುಖಾನಂ ಪಿಹಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಕಾಲೋ, ದೇವಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾ ವುಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಪ್ಪಾಯಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಲದ್ಧಕಾಲೋ, ಉದಕಸ್ಸ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಾಳಿಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಚವರಂ ಆದಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಕುಸಲರಾಸಿಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕತಕಾಲೋ, ಆಯಮುಖೇಹಿ ಪವಿಟ್ಠೇನ ಉದಕೇನ ಸರಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಕಾಲೋ, ಸಮನ್ತತೋ ವತಿಂ ಕತ್ವಾ ರುಕ್ಖೇ ರೋಪೇತ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನಮಜ್ಝೇ ಪಾಸಾದಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ನಾಟಕಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸುಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತಸ್ಸ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ದೇಸನಾ ಪನ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಿಕಾ ಕಥಿತಾತಿ।

೯. ನಿಬ್ಬಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೯. ನವಮೇ **ಹಾನಭಾಗಿಯಾ ಸಞ್ಞಾ**ತಿಆದೀಸು "ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಲಾಭಿಂ ಕಾಮಸಹಗತಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ, ಹಾನಭಾಗಿನೀ ಪಞ್ಞಾ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೭೯೯) ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ನ ಜಾನನ್ತಿ।

೧೦. ಮಹಾಪದೇಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೦. ದಸಮೇ **ಭೋಗನಗರೇ ವಿಹರತೀ**ತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸಮಯೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ತಂ ನಗರಂ ಪತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। **ಆನನ್ದಚೇತಿಯೇ**ತಿ ಆನನ್ದಯಕ್ಖಸ್ಸ ಭವನಟ್ಠಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತವಿಹಾರೇ। **ಮಹಾಪದೇಸೇ**ತಿ ಮಹಾಓಕಾಸೇ ಮಹಾಅಪದೇಸೇ ವಾ, ಬುದ್ಧಾದಯೋ ಮಹನ್ತೇ ಮಹನ್ತೇ ಅಪದಿಸಿತ್ವಾ ವುತ್ತಾನಿ ಮಹಾಕಾರಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೇವ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೇಹಿ ಸಾಧುಕಾರಂ ದತ್ವಾ ಪುಬ್ಬೇವ ನ ಸೋತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಕತೇ ಹಿ ಪಚ್ಛಾ "ಇದಂ ನ ಸಮೇತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋಪಿ "ಕಿಂ ಪುಬ್ಬೇವ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ಇದಾನಿ ನ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಲದ್ಧಿಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ನಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ "ಕಿಂ ಏಸ ಬಾಲೋ ವದತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇವ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಹಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಮ್ಪಿ ನ ವಕ್ಖತಿ। ತೇನಾಹ - **ಅನಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತ್ವಾ**ತಿ। **ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀ**ತಿ ಪದಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ। **ಸಾಧುಕಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಾಳಿ ವುತ್ತಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅನುಸನ್ಧಿ ಕಥಿತಾ , ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪುಬ್ಬಾಪರಂ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ ಸುಟ್ಠು ಗಹೇತ್ವಾ। **ಸುತ್ತೇ ಓತಾರೇತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಸುತ್ತೇ ಓತರಿತಬ್ಬಾನಿ। **ವಿನಯೇ ಸನ್ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ವಿನಯೇ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಸುತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿನಯೋ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾಹ - "ಕತ್ಥ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಸುತ್ತವಿಭಙ್ಗೇ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೫೭) **ವಿನಯೋ**ತಿ ಖನ್ಧಕೋ। ಯಥಾಹ - "ವಿನಯಾತಿಸಾರೇ"ತಿ। ಏವಂ ವಿನಯಪಿಟಕಮ್ಪಿ ನ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗಾ ಪನ

ಸುತ್ತಂ, ಖನ್ಧಕಪರಿವಾರಾ ವಿನಯೋತಿ ಏವಂ ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ। ಅಥ ವಾ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ಸುತ್ತಂ, ವಿನಯಪಿಟಕಂ ವಿನಯೋತಿ ಏವಂ ದ್ವೇಯೇವ ಪಿಟಕಾನಿ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತಿ। ಸುತ್ತನ್ತಾಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಾನಿ ವಾ ಸುತ್ತಂ, ವಿನಯಪಿಟಕಂ ವಿನಯೋತಿ ಏವಮ್ಪಿ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ನ ತಾವ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತಿ। ಅಸುತ್ತನಾಮಕಞ್ಹಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಜಾತಕಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ ನಿದ್ದೇಸೋ ಸುತ್ತನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮಪದಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ವಿಮಾನವತ್ಥು ಪೇತವತ್ಥು ಥೇರಗಾಥಾ ಥೇರೀಗಾಥಾ ಅಪದಾನನ್ತಿ।

ಸುದಿನ್ನತ್ಥೇರೋ ಪನ "ಅಸುತ್ತನಾಮಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ "ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ ಸುತ್ತಂ, ವಿನಯೋ ಪನ ಕಾರಣ"ನ್ತಿ ಆಹ। ತತೋ ತಂ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇದಂ ಸುತ್ತಮಾಹರಿ -

> "ಯೇ ಖೋ ತ್ವಂ, ಗೋತಮಿ, ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸರಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವಿರಾಗಾಯ, ಸಂಯೋಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವಿಸಂಯೋಗಾಯ, ಸಉಪಾದಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಅನುಪಾದಾನಾಯ, ಮಹಿಚ್ಛತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ, ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ, ಕೋಸಜ್ಜಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ, ಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಪವಿವೇಕಾಯ, ಆಚಯಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಅಪಚಯಾಯ। ಏಕಂಸೇನ, ಗೋತಮಿ, ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ 'ನೇಸೋ ಧಮ್ಮೋ ನೇಸೋ ವಿನಯೋ ನೇತಂ ಸತ್ಥು ಸಾಸನ'ನ್ತಿ।
>
> "ಯೇ ಚ ಖೋ ತ್ವಂ, ಗೋತಮಿ, ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ವಿರಾಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸರಾಗಾಯ, ವಿಸಂಯೋಗಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸಂಯೋಗಾಯ। ಅನುಪಾದಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸಉಪಾದಾನಾಯ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಮಹಿಚ್ಛತಾಯ, ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ, ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಕೋಸಜ್ಜಾಯ, ಪವಿವೇಕಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಸಙ್ಗಣಿಕಾಯ, ಅಪಚಯಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ ನೋ ಆಚಯಾಯ। ಏಕಂಸೇನ, ಗೋತಮಿ , ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ 'ಏಸೋ ಧಮ್ಮೋ ಏಸೋ ವಿನಯೋ ಏತಂ ಸತ್ಥು ಸಾಸನ'"ನ್ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೪೦೬; ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೫೩)।

ತಸ್ಮಾ **ಸುತ್ತೇ**ತಿ ತೇಪಿಟಕಬುದ್ಧವಚನೇ ಓತಾರೇತಬ್ಬಾನಿ। **ವಿನಯೇ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ರಾಗಾದಿವಿನಯಕಾರಣೇ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾನೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚೇವ ಸುತ್ತೇ ಓತರನ್ತೀ**ತಿ ಸುತ್ತಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ಛಲ್ಲಿಂ ಉಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗುಳ್ಹವೇಸ್ಸನ್ತರ-ಗುಳ್ಹಉಮ್ಮಗ್ಗ-ಗುಳ್ಹವಿನಯವೇದಲ್ಲಪಿಟಕಾನಂ ಅಞ್ಞತರತೋ ಆಗತಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಆಗತಾನಿ ಹಿ ರಾಗಾದಿವಿನಯೇ ಚ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನಾನಿ ಛಡ್ಡೇತಬ್ಬಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಇತಿ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛಡ್ಡೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುತ್ಥಂ ಮಹಾಪದೇಸಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾಥಾ**ತಿ ಇಮಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತುತ್ಥಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನೋಕಾಸಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾಥಾತಿ।

ಸಞ್ಚೇತನಿಯವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

(೧೯) ೪. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ

೧. ಯೋಧಾಜೀವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೧. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಠಾನಕುಸಲೋ**ತಿ ಯೇನ ಠಾನೇನ ಠಿತೋ ಅವಿರಾಧೇತ್ವಾ ವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಕುಸಲೋ। ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨. ಪಾಟಿಭೋಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೨. ದುತಿಯೇ **ನತ್ಥಿ ಕೋಚಿ ಪಾಟಿಭೋಗೋ**ತಿ ಅಹಂ ತೇ ಪಾಟಿಭೋಗೋತಿ ಏವಂ ಪಾಟಿಭೋಗೋ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। **ಜರಾಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಜರಾಸಭಾವಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೩. ಸುತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೩. ತತಿಯೇ **ನತ್ಥಿ ತತೋ ದೋಸೋ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ದೋಸೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೪. ಅಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. ಚತುತ್ಥೇ ಕಿಚ್ಛಾಜೀವಿತಕಾರಣಟ್ಠೇನ ರೋಗೋವ **ರೋಗಾತಙ್ಕೋ** ನಾಮ। **ಫುಟ್ಠಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇನ ರೋಗಾತಙ್ಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ। **ಉರತ್ತಾಳಿಂ ಕನ್ದತೀ**ತಿ ಉರಂ ತಾಳೇತ್ವಾ ರೋದತಿ। **ಅಕತಕಲ್ಯಾಣೋ**ತಿಆದೀಸು ಕಲ್ಯಾಣಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ , ತಂ ಅಕತಂ ಏತೇನಾತಿ ಅಕತಕಲ್ಯಾಣೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಮೇವ ಹಿ ಕೋಸಲ್ಲಸಮ್ಭೂತತ್ತಾ **ಕುಸಲಂ,** ಭೀತಸ್ಸ ಪರಿತ್ತಾಯಕತ್ತಾ **ಭೀರುತ್ತಾಣ**ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕತಪಾಪೋ**ತಿಆದೀಸು ಪಾಪಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲಾಮಕಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। **ಲುದ್ದ**ನ್ತಿ ಕಕ್ಖಳಕಮ್ಮಂ। **ಕಿಬ್ಬಿಸ**ನ್ತಿ ಸಮಲಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಮ್ಮಂ। **ಕಙ್ಖೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘಗುಣೇಸು ಚೇವ ಸಿಕ್ಖಾಯ ಚ ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಚ ಅಪರನ್ತೇ ಚ ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಚಾತಿ ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಕಙ್ಖಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೀ**ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಾಸನಸದ್ಧಮ್ಮೇ ನ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ, ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ನಿಟ್ಠಂ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೫. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಚ್ಚಾನೀ**ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ತಥಾನಿ। **ಸೋ ತೇನ ನ ಸಮಣೋತಿ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಸೋ ಖೀಣಾಸವೋ ತೇನ ಸಚ್ಚೇನ "ಅಹಂ ಸಮಣೋ"ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠೀಹಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಯದೇವ ತತ್ಥ ಸಚ್ಚಂ, ತದಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಯಂ ತತ್ಥ "ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣಾ ಅವಜ್ಝಾ"ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಚ್ಚಂ ತಥಂ ಅವಿಪರೀತಂ। ಇಮಿನಾ ವಚೀಸಚ್ಚಂ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ತದಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ತಂ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಅನುದ್ದಯಾಯ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುದ್ದಯತ್ಥಾಯ ಚ ಅನುಕಮ್ಪತ್ಥಾಯ ಚ ಯಾ ಪಟಿಪದಾ, ತಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪಟಿಪದಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಸಬ್ಬೇ ಕಾಮಾತಿ ಸಬ್ಬೇ ವತ್ಥುಕಾಮಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಇತಿ ವದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಚ್ಚಮಾಹಾ**ತಿ ಏವಮ್ಪಿ ವದನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಚ್ಚಮೇವ ಆಹ। **ಸಬ್ಬೇ ಭವಾ**ತಿ ಕಾಮಭವಾದಯೋ ತಯೋಪಿ। **ನಾಹಂ ಕ್ವಚನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಚತುಕ್ಕೋಟಿಕಸುಞ್ಞತಾ ಕಥಿತಾ। ಅಯಞ್ಹಿ "ನಾಹಂ ಕ್ವಚನೀ"ತಿ ಕ್ವಚಿ ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, **ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚನತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ

ಅತ್ತಾನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಪರಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಭಾತಿಟ್ಠಾನೇ ಭಾತರಂ, ಸಹಾಯಟ್ಠಾನೇ ಸಹಾಯಂ, ಪರಿಕ್ಖಾರಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಮಞ್ಞಿತ್ವಾ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚ ಮಮ ಕ್ವಚನೀತಿ** ಏತ್ಥ ಮಮಸದ್ದಂ ತಾವ ಠಪೇತ್ವಾ "ನ ಚ ಕ್ವಚನಿ ಪರಸ್ಸ ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಕ್ವಚಿ ನ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ "ಮಮಸದ್ದಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಮಮ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚನಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಸೋ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾ ಮಮ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಅತ್ಥೀತಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಅತ್ತನೋ ಭಾತಿಟ್ಠಾನೇ ಭಾತರಂ, ಸಹಾಯಟ್ಠಾನೇ ಸಹಾಯಂ, ಪರಿಕ್ಖಾರಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರನ್ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಠಾನೇ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಇಮಿನಾ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇನ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಮಯಂ ಯಸ್ಮಾ ನೇವ ಕತ್ಥಚಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ತಂ ಪರಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ಪಸ್ಸತೀತಿ। **ಇತಿ ವದಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ** ಏವಂ ಚತುಕ್ಕೋಟಿಕಂ ಸುಞ್ಞತಂ ವದನ್ತೋಪಿ ಖೀಣಾಸವಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ತಸ್ಸಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಸಚ್ಚಮೇವ ಆಹ, ನ ಮುಸಾತಿ ಸಬ್ಬೇಸುಪಿ ವಾರೇಸು ಮಞ್ಞನಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾಯೇವ ನ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಚ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂಯೇವ ಪಟಿಪದನ್ತಿ** ಕಿಞ್ಚನಭಾವವಿರಹಿತಂ ನಿಪ್ಪಲಿಬೋಧಂ ನಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಿತೋ।

ಇಮಾನಿ ಖೋ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಚತ್ತಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಚ್ಚಾನಿ ಮಯಾ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದಿತಾನೀತಿ ಯಾನಿ ತುಮ್ಹೇ ಭೋವಾದಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ವದೇಥ, ತೇಹಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಮಯಾ ಇಮಾನಿ ಬಾಹಿತಪಾಪಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಚತೂಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಸೋಳಸವಿಧೇನ ಕಿಚ್ಚೇನ ಜಾನಿತ್ವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಪವೇದಿತಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ ಜೋತಿತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತೂಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ವಚೀಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ।

೬. ಉಮ್ಮಗ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೬. ಛಟ್ಠೇ **ಪರಿಕಸ್ಸತೀತಿ** ಆಕಡ್ಢಿಯತಿ। **ಉಮ್ಮಗ್ಗೋತಿ** ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಂ, ಪಞ್ಞಾಗಮನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಞಾ ಏವ ವಾ ಉಮ್ಮುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಉಮ್ಮಗ್ಗೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸಾವ ಪಟಿಭಾನಟ್ಠೇನ **ಪಟಿಭಾನಂ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಯೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂಯೇವೇತ್ಥ ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಅತ್ಥಞ್ಚ ಪಾಳಿಞ್ಚ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ** ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಧಮ್ಮಂ ಸಹ ಸೀಲೇನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋತಿ** ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝನಕಪಞ್ಞೋ। **ಇದಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಠಪೇತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ಸೇಸಂ ತೇಭೂಮಕಕ್ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಸುತಂ ಹೋತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ। **ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ** ವಟ್ಟಮೂಲಕತಣ್ಹಾ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಸುತಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಚತುತ್ಥಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೭. ವಸ್ಸಕಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೭. ಸತ್ತಮೇ **ತೋದೇಯ್ಯಸ್ಸಾತಿ** ತುದಿಗಾಮವಾಸಿಕಸ್ಸ। **ಪರಿಸತೀತಿ** ಸನ್ನಿಪತಿತಾಯ ಪರಿಸಾಯ। **ಪರೂಪಾರಮ್ಭಂ ವತ್ತೇನ್ತೀತಿ** ಪರಗರಹಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ। **ಬಾಲೋ ಅಯಂ ರಾಜಾತಿ**ಆದಿ ಯಂ ತೇ ಉಪಾರಮ್ಭಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಣೇ ರಾಮಪುತ್ತೇತಿ** ಉದಕೇ ರಾಮಪುತ್ತೇ। **ಅಭಿಪ್ಪಸನ್ನೋತಿ** ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಸನ್ನೋ। **ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರನ್ತಿ** ಉತ್ತಮನಿಪಾತಕಿರಿಯಂ ನೀಚವುತ್ತಿಂ। **ಪರಿಹಾರಕಾತಿ** ಪರಿಚಾರಕಾ। **ಯಮಕೋತಿ**ಆದೀನಿ ತೇಸಂ ನಾಮಾನಿ। ತೇಸು ಹಿ ಏಕೋ ಯಮಕೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ಉಗ್ಗೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ನಾವಿನ್ದಕೀ ನಾಮ, ಏಕೋ ಗನ್ಧಬ್ಬೋ ನಾಮ, ಏಕೋ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸೋ ನಾಮ। **ತ್ಯಾಸ್ಸುದನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಅಸ್ಸುದನ್ತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ, ತೇ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸತಿ ನಿಸಿನ್ನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ನೇತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಅನುನೇತಿ ಜಾನಾಪೇತಿ। **ಕರಣೀಯಾಧಿಕರಣೀಯೇಸೂತಿ** ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಚ

ಅತಿರೇಕಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚೇಸು ಚ। **ವಚನೀಯಾಧಿವಚನೀಯೇಸೂ**ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇಸು ಚ ಅತಿರೇಕವತ್ತಬ್ಬೇಸು ಚ। **ಅಲಮತ್ಥದಸತರೇಹೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೇ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಅಲಮತ್ಥದಸಾ, ತೇ ಅತಿಸಿತ್ವಾ ಠಿತಾ ಅಲಮತ್ಥದಸತರಾ, ತೇಹಿ ಅಲಮತ್ಥದಸತರೇಹಿ। **ಅಲಮತ್ಥದಸತರೋ**ತಿ ಅಲಮತ್ಥದಸತಾಯ ಉತ್ತರಿತರೋ, ಛೇಕೇಹಿ ಛೇಕತರೋ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತತರೋತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಅಥಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಪುಚ್ಛನ್ತಾ **ಏವಂ ಭೋ**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು। ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಅತ್ತನೋ ಸಪ್ಪುರಿಸತಾಯ ತಂ ಏಳೇಯ್ಯರಾಜಾನಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಿಕೇಪಿ ಉದಕಮ್ಪಿ ರಾಮಪುತ್ತಂ ಪಸಂಸಿ। ಅನ್ಧೋ ವಿಯ ಹಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ, ಚಕ್ಖುಮಾ ವಿಯ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ। ಯಥಾ ಅನ್ಧೋ ನೇವ ಅನನ್ಧಂ ನ ಅನ್ಧಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ ನೇವ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ನ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಂ ಜಾನಾತಿ। ಯಥಾ ಚಕ್ಖುಮಾ ಅನ್ಧಮ್ಪಿ ಅನನ್ಧಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಮ್ಪಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ। ತೋದೇಯ್ಯೋಪಿ ಸಪ್ಪುರಿಸತಾಯ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೇ ಅಞ್ಞಾಸೀತಿ ಇಮಮತ್ಥವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತುಟ್ಠಮಾನಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ **ಅಚ್ಛರಿಯಂ ಭೋ, ಗೋತಮಾ**ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಭಾಸಿತಂ ಅನುಮೋದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

೮. ಉಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಉಪಕೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ಮಣ್ಡಿಕಾಪುತ್ತೋ**ತಿ ಮಣ್ಡಿಕಾಯ ಪುತ್ತೋ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ, ''ಕಿಂ ನು ಖೋ ಸತ್ಥಾ ಮಯಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಉಪಗತೇ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ಉದಾಹು ಅವಣ್ಣ''ನ್ತಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ''ನೇರಯಿಕೋ ದೇವದತ್ತೋ ಕಪ್ಪಟ್ಠೋ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ''ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೪೮) ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಘಟ್ಟೇತುಕಾಮೋ ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಪರೂಪಾರಮ್ಭಂ ವತ್ತೇತೀ**ತಿ ಪರಗರಹಂ ಕಥೇತಿ। **ಸಬ್ಬೋ ಸೋ ನ ಉಪಪಾದೇತೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೋ ಕುಸಲಧಮ್ಮಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಅತ್ತನೋ ವಾ ವಚನಂ ಉಪಪಾದೇತುಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಅನುಪಪಾದೇನ್ತೋ ಗಾರಯ್ಹೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಕುಸಲಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಚ ವಚನಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಗಾರಯ್ಹೋ ಹೋತಿ। **ಉಪವಜ್ಜೋ**ತಿ ಉಪವದಿತಬ್ಬೋ ಚ ಹೋತಿ, ವಜ್ಜೇನ ವಾ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ, ಸದೋಸೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅಥ ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ವಾದಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಸೇವ ಗೀವಾಯ ಪಟಿಮುಞ್ಚನ್ತೋ **ಪರೂಪಾರಮ್ಭ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉಮ್ಮುಜ್ಜಮಾನಕಂಯೇವಾ**ತಿ ಉದಕತೋ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪನ್ತಂಯೇವ। **ತತ್ಥ ಅಪರಿಮಾಣಾ ಪದಾ**ತಿಆದೀಸು ತಸ್ಮಿಂ ಅಕುಸಲನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಪನೇ ಪದಾನಿಪಿ ಅಕ್ಖರಾನಿಪಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಿ ಅಪರಿಮಾಣಾಯೇವ। **ಇತಿಪಿದಂ ಅಕುಸಲ**ನ್ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಂ ಇದಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಂ ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಅಕುಸಲನ್ತಿ ಏವಂ ಅಕುಸಲಪಞ್ಞತ್ತಿಯಂ ಆಗತಾನಿಪಿ ಅಪರಿಮಾಣಾನಿ। ಅಥಾಪಿ ಅಞ್ಞೇನಾಕಾರೇನ ತಥಾಗತೋ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ದೇಸನಾ ಅಪರಿಮಾಣಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಯಥಾಹ - ''ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಾವಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ, ಅಪರಿಯಾದಿನ್ನಂ ಧಮ್ಮಪದಬ್ಯಞ್ಜನ''ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೧)। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಯಾವ ಧಂಸೀ ವತಾಯ**ನ್ತಿ ಯಾವ ಗುಣಧಂಸೀ ವತ ಅಯಂ। **ಲೋಣಕಾರದಾರಕೋ**ತಿ ಲೋಣಕಾರಗಾಮದಾರಕೋ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಯೋ ಹಿ ನಾಮ। **ಆಸಾದೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಘಟ್ಟೇತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತಿ। **ಅಪೇಹೀ**ತಿ ಅಪಗಚ್ಛ, ಮಾ ಮೇ ಪುರತೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಏವಞ್ಚ ಪನ ವತ್ವಾ ಗೀವಾಯ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಾಪೇಸಿಯೇವಾತಿ।

೯. ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೯. ನವಮೇ **ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ನಾಮಕಾಯೇನ। **ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ಸತಿಯಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಯಾ। **ಚಕ್ಖುನಾ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ। **ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಝಾನಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ,

ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ, ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಫಲಪಞ್ಞಾ, ಫಲಪಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ, ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಆಸವಾನಂ ಖಯಸಙ್ಖಾತಂ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಪಞ್ಞಾಯ ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಂ ನಾಮಾತಿ।

೧೦. ಉಪೋಸಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೦. ದಸಮೇ **ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತ**ನ್ತಿ ಯತೋ ಯತೋ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ, ತತೋ ತತೋ ತುಣ್ಹೀಭೂತಮೇವ। **ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಪಾಮೋಜ್ಜೋ ಘೋಮೇತುಕಾಮತಾಯ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಅಪಲಾಪಾ**ತಿ ಪಲಾಪರಹಿತಾ। ಇತರಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಸುದ್ಧಾ**ತಿ ನಿಮ್ಮಲಾ। **ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಸೀಲಾದಿಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ। **ಅಲ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ। **ಯೋಜನಗಣನಾನೀ**ತಿ ಏಕಂ ಯೋಜನಂ ಯೋಜನಮೇವ, ದಸಪಿ ಯೋಜನಾನಿ ಯೋಜನಾನೇವ। ತತೋ ಉದ್ಧಂ "ಯೋಜನಗಣನಾನೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಧ ಪನ ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಪುಟೋಸೇನಾಪೀ**ತಿ ಪುಟೋಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ, ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಯುತ್ತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪುಟಂಸೇನಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪುಟೋ ಅಂಸೇ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪುಟಂಸೋ, ತೇನ ಪುಟಂಸೇನ, ಅಂಸೇನ ಪಾಥೇಯ್ಯಪುಟಂ ವಹನ್ತೇನಾಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಇದಾನಿ ಏವರೂಪೇಹಿ ಏವರೂಪೇಹಿ ಚ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದೇವಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರಂ ದಿಬ್ಬವಿಹಾರೇನ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸಟ್ಠೇನ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವಸಾಧಕಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇನ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ। **ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ಅನಿಞ್ಜನಭಾವಸಾಧಕಂ ಆನೇಞ್ಜಂ ಆನೇಞ್ಜೇನ ಚ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ। **ಅರಿಯಪ್ಪತ್ತಾ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅರಿಯಭಾವಂ ಪತ್ತಾ। **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ದೇವಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತೀ**ತಿಆದೀಸು ಏವಂ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ಠತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ದೇವಪ್ಪತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ , ಚತೂಸು ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರೇಸು ಠತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ಪತ್ತೋ ನಾಮ, ಚತೂಸು ಅರೂಪಜ್ಝಾನೇಸು ಠತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ ನಾಮ। **ಇದಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಚ್ಚೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಂ ಅರಿಯಧಮ್ಮಂ ಪತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಿಯಪ್ಪತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

(೨೦) ೫. ಮಹಾವಗ್ಗೋ

೧. ಸೋತಾನುಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೧. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸೋತಾನುಗತಾನನ್ತಿ** ಪಸಾದಸೋತಂ ಓದಹಿತ್ವಾ ಞಾಣಸೋತೇನ ವವತ್ಥಪಿತಾನಂ। **ಚತ್ತಾರೋ ಆನಿಸಂಸಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಗುಣಾನಿಸಂಸಾ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ। ಇದಂ ಪನ ಭಗವತಾ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ ಆರದ್ಧಂ। ಕತರಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನಾತಿ? ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ ಅನುಪಸಙ್ಕಮನಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿವಸೇನ। ಪಞ್ಚಸತಾ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಬ್ಬಜಿತಾ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಲಿಙ್ಗವಚನವಿಭತ್ತಿಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾದೀಹಿ ಕಥೇನ್ತೋ ಅಮ್ಹೇಹಿ ಞಾತಮೇವ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞಾತಂ ಕಿಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ತೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ "ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕರೋಥ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾಥ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಾನಞ್ಚ ಸಜ್ಝಾಯನ್ತಾನಞ್ಚ ಇಮೇ ಏತ್ತಕಾ ಆನಿಸಂಸಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾತೀತಿ** ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯನ್ತಿಆದಿಕಂ ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಭೂತಂ ತನ್ತಿಧಮ್ಮಂ ವಳಞ್ಜೇತಿ। **ಸೋತಾನುಗತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಸೋತಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾತಿ** ಚಿತ್ತೇನ ಓಲೋಕಿತಾ। **ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾತಿ** ಅತ್ಥತೋ ಚ ಕಾರಣತೋ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಸುಟ್ಠು ಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತಾ। **ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಕಾಲಂ ಕುರುಮಾನೋತಿ** ನಯಿದಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಅನುಸ್ಸರಣಸತಿಯಾ ಅಭಾವೇನ ವುತ್ತಂ, ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಹಿ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। **ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ** ಸುದ್ಧಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। **ಧಮ್ಮಪದಾ ಪ್ಲವನ್ತೀತಿ** ಅನ್ತರಾಭವೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿನೋ, ಯೇಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ಸಜ್ಝಾಯಮೂಲಿಕಾ ವಾಚಾಪರಿಚಿತಬುದ್ಧವಚನಧಮ್ಮಾ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಪಸನ್ನೇ ಆದಾಸೇ ಛಾಯಾ ವಿಯ ಪ್ಲವನ್ತಿ, ಪಾಕಟಾ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। **ದನ್ಧೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತುಪ್ಪಾದೋತಿ** ಬುದ್ಧವಚನಾನುಸ್ಸರಣಸತಿಯಾ ಉಪ್ಪಾದೋ ದನ್ಧೋ ಗರು। ಅಥ ಸೋ ಸತ್ತೋ ಖಿಪ್ಪಂಯೇವ ವಿಸೇಸಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮೀ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇದ್ಧಿಮಾ ಚೇತೋವಸಿಪ್ಪತ್ತೋತಿ ಇದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸಿಭಾವಪತ್ತೋ ಖೀಣಾಸವೋ। **ಅಯಂ ವಾ ಸೋ ಧಮ್ಮವಿನಯೋತಿ** ಏತ್ಥ ವಿಭಾವನತ್ಥೋ ವಾ-ಸದ್ದೋ। **ಯತ್ಥಾತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಚರಿನ್ತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸಂ ವಸಿಂ। ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಮಯಾ ಪುಬ್ಬೇ ವಳಞ್ಜಿತನ್ತಿ ಬುದ್ಧವಚನಾನುಸ್ಸರಣವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ದೇವಪುತ್ತೋತಿ** ಪಞ್ಚಾಲಚಣ್ಡೋ ವಿಯ ಹತ್ಥಕಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಸನಙ್ಕುಮಾರಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಯ ಚ ಏಕೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕದೇವಪುತ್ತೋ। **ಓಪಪಾತಿಕೋ ಓಪಪಾತಿಕಂ ಸಾರೇತೀತಿ** ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ದೇವಪುತ್ತೋ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಾರೇತಿ। **ಸಹಪಂಸುಕೀಳಿಕಾತಿ** ಏತೇನ ನೇಸಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಕತಪರಿಚಯಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಮಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಸಾಲಾಯ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ। **ಏವಂ ವದೇಯ್ಯಾತಿ** ಸಾಲಾಯ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಾ ಪಠಮತರಂ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಚ್ಛಾ ಆಗತಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨. ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೨. ದುತಿಯೇ **ಠಾನಾನೀತಿ** ಕಾರಣಾನಿ। **ಠಾನೇಹೀತಿ** ಕಾರಣೇಹಿ। **ಸೋಚೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಸುಚಿಭಾವೋ। **ಸಂವಸಮಾನೋತಿ** ಏಕತೋ ವಸಮಾನೋ। **ನ ಸನ್ತತಕಾರೀತಿ** ನ ಸತತಕಾರೀ। **ನ ಸನ್ತತವುತ್ತಿ ಸೀಲೇಸೂತಿ** ಸತತಂ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸೀಲಜೀವಿತಂ ನ ಜೀವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಂವೋಹಾರಮಾನೋತಿ** ಕಥೇನ್ತೋ। **ಏಕೇನ ಏಕೋ ವೋಹರತೀತಿ** ಏಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕೋ ಹುತ್ವಾ ಕಥೇತಿ। **ವೋಕ್ಕಮತೀತಿ** ಓಕ್ಕಮತಿ। **ಪುರಿಮವೋಹಾರಾ ಪಚ್ಛಿಮವೋಹಾರನ್ತಿ** ಪುರಿಮಕಥಾಯ ಪಚ್ಛಿಮಕಥಂ, ಪುರಿಮಕಥಾಯ ಚ ಪಚ್ಛಿಮಕಥಾ, ಪಚ್ಛಿಮಕಥಾಯ ಚ ಪುರಿಮಕಥಾ ನ ಸಮೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಞಾತಿಬ್ಯಸನೇನಾತಿಆದೀಸು ಞಾತೀನಂ ಬ್ಯಸನಂ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಂ, ಞಾತಿವಿನಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ರೋಗಬ್ಯಸನೇ** ಪನ ರೋಗೋಯೇವ ಆರೋಗ್ಯವಿನಾಸನತೋ ಬ್ಯಸನಂ ರೋಗಬ್ಯಸನಂ। **ಅನುಪರಿವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ। **ಲಾಭೋ ಚಾ**ತಿಆದೀಸು ಏಕಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಲಾಭೋ ಅನುಪರಿವತ್ತತಿ, ಏಕಂ ಅಲಾಭೋತಿ ಏವಂ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। **ಸಾಕಚ್ಛಾಯಮಾನೋ**ತಿ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನವಿಸ್ಸಜ್ಜನವಸೇನ ಸಾಕಚ್ಛಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಯಥಾ**ತಿ ಯೇನಾಕಾರೇನ । **ಉಮ್ಮಗ್ಗೋ**ತಿ ಪಞ್ಹುಮ್ಮಗ್ಗೋ। **ಅಭಿನೀಹಾರೋ**ತಿ ಪಞ್ಹಾಭಿಸಙ್ಖರಣವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿನೀಹಾರೋ। **ಸಮುದಾಹಾರೋ**ತಿ ಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಂ। **ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚನೀಕಸನ್ತತಾಯ ಸನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ನ ಕಥೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಣೀತ**ನ್ತಿ ಅತಪ್ಪಕಂ। **ಅತಕ್ಕಾವಚರ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ತಕ್ಕೇನ ನಯಗ್ಗಾಹೇನ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ನ ಕಥೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಪುಣ**ನ್ತಿ ಸಣ್ಹಂ। **ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಕಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೩. ಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೩. ತತಿಯೇ **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ಹುತ್ವಾ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಮಾ ಅನುಸ್ಸವೇನಾ**ತಿಆದೀಸು ಅನುಸ್ಸವವಚನೇನ ಮಮ ಕಥಂ ಮಾ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಾರಮ್ಭೋ**ತಿ ಕರಣುತ್ತರಿಯಲಕ್ಖಣೋ ಸಾರಮ್ಭೋ। **ಅಲೋಭಾದಯೋ** ಲೋಭಾದಿಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಕುಸಲಧಮ್ಮೂಪಸಮ್ಪದಾಯಾ**ತಿ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಪಾದನತ್ಥಾಯ, ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇಮೇ ಚೇಪಿ, ಭದ್ದಿಯ, ಮಹಾಸಾಲಾ**ತಿ ಪುರತೋ ಠಿತೇ ಸಾಲರುಕ್ಖೇ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ ಉತ್ತಾನತ್ಥತ್ತಾ ಚ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। ಸತ್ಥರಿ ಪನ ದೇಸನಂ ವಿನಿವಟ್ಟೇನ್ತೇ ಭದ್ದಿಯೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಜಾತೋತಿ।

೪. ಸಾಮುಗಿಯಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಸಾಮುಗಿಯಾ**ತಿ ಸಾಮುಗನಿಗಮವಾಸಿನೋ। **ಬ್ಯಗ್ಘಪಜ್ಜಾ**ತಿ ತೇ ಆಲಪನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಕೋಲನಗರಸ್ಸ ಹಿ ಕೋಲರುಕ್ಖೇ ಹಾರೇತ್ವಾ ಕತತ್ತಾ ಕೋಲನಗರನ್ತಿ ಚ ಬ್ಯಗ್ಘಪಥೇ ಮಾಪಿತತ್ತಾ ಬ್ಯಗ್ಘಪಜ್ಜನ್ತಿ ಚ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿ। ಏತೇಸಞ್ಚ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸಾ ತತ್ಥ ವಸಿಂಸೂತಿ ಬ್ಯಗ್ಘಪಜ್ಜವಾಸಿತಾಯ ಬ್ಯಗ್ಘಪಜ್ಜವಾಸಿನೋ ಬ್ಯಗ್ಘಪಜ್ಜಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇ ಆಲಪನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನೀ**ತಿ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಅತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗಾನಿ ಪದಹಿತಬ್ಬವೀರಿಯಸ್ಸ ಅಙ್ಗಾನಿ, ಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀಲಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಸೀಲಪರಿಸೋಧನವೀರಿಯಸ್ಸೇತಂ ನಾಮಂ। ತಞ್ಹಿ ಸೀಲಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪರಿಪೂರಣತ್ಥಾಯ ಪಧಾನಿಯಙ್ಗನ್ತಿ ಸೀಲಪಾರಿಸುದ್ಧಿಪಧಾನಿಯಙ್ಗಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ । **ಯೋ ತತ್ಥ ಛನ್ದೋ**ತಿಆದೀಸು ಯೋ ತಸ್ಮಿಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನೇ ಕತ್ತುಕಾಮತಾಛನ್ದೋತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪನೇತ್ಥ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ವೀರಿಯಪಗ್ಗಹನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ರಜನೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಿತ್ತಂ ವಿರಾಜೇತೀ**ತಿ ರಾಗಪಚ್ಚಯೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇಸು ಯಥಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿರಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಕರೋತಿ। **ವಿಮೋಚನೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಚಿತ್ತಂ ವಿಮೋಚೇತೀ**ತಿ ಯೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮೋಚೇತಬ್ಬಂ, ತೇಸು ಯಥಾ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಕರೋತಿ। **ವಿರಾಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿರಾಜೇತಿ ನಾಮ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿರತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಫುಸತೀ**ತಿ ಹೇತುನಾ ನಯೇನ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಂ ಞಾಣಫಸ್ಸೇನ ಫುಸತೀತಿ।

೫. ವಪ್ಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ವಪ್ಪೋ**ತಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ಚೂಳಪಿತಾ ಸಕ್ಯರಾಜಾ। **ನಿಗಣ್ಠಸಾವಕೋ**ತಿ ವೇಸಾಲಿಯಂ ಸೀಹಸೇನಾಪತಿ ವಿಯ ನಾಳನ್ದಾಯಂ ಉಪಾಲಿಗಹಪತಿ ವಿಯ ಚ ನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ। **ಕಾಯೇನ ಸಂವುತೋ**ತಿ ಕಾಯದ್ವಾರಸ್ಸ

ಸಂವುತತ್ತಾ ಪಿಹಿತತ್ತಾ ಕಾಯೇನ ಸಂವುತೋ ನಾಮ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾವಿರಾಗಾತಿ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಖಯವಿರಾಗೇನ। **ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾತಿ** ಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪಾದೇನ। **ತಂ ಠಾನನ್ತಿ** ತಂ ಕಾರಣಂ। **ಅವಿಪಕ್ಕವಿಪಾಕನ್ತಿ** ಅಲದ್ಧವಿಪಾಕವಾರಂ। **ತತೋನಿದಾನನ್ತಿ** ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ। **ದುಕ್ಖವೇದನಿಯಾ ಆಸವಾ ಅಸ್ಸವೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಅಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯನ್ತಿ** ದುತಿಯೇ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಕಾಯಸಮಾರಮ್ಭಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಕಾಯಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯೇನ। **ಆಸವಾತಿ** ಕಿಲೇಸಾ। **ವಿಘಾತಪರಿಳಾಹಾತಿ** ಏತ್ಥ **ವಿಘಾತೋತಿ** ದುಕ್ಖಂ। **ಪರಿಳಾಹೋತಿ** ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕೋ ಪರಿಳಾಹೋ। **ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತೀತಿ** ಞಾಣವಜ್ಝಂ ಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಫಸ್ಸೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ ಖಯಂ ಗಮೇತಿ, ವಿಪಾಕವಜ್ಝಂ ಕಮ್ಮಂ ವಿಪಾಕಫಸ್ಸೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ಫುಸಿತ್ವಾ ಖಯಂ ಗಮೇತಿ। **ನಿಜ್ಜರಾತಿ** ಕಿಲೇಸಜೀರಣಕಪಟಿಪದಾ। ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಧ ಠತ್ವಾ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಖೀಣಾಸವೋ ಕಾತಬ್ಬೋ, ಚತ್ತಾರಿ ಮಹಾಭೂತಾನಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಚತುಸಚ್ಚವವತ್ಥಾನಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ಇದಾನಿ ಪನ ತಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸತತವಿಹಾರೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಏವಂ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ ಸಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಸ್ಸ। **ಸತತವಿಹಾರಾತಿ** ನಿಚ್ಚವಿಹಾರಾ ನಿಬದ್ಧವಿಹಾರಾ। **ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತೀತಿ** ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ರಾಗವಸೇನ ನ ಸೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಹೋತಿ। **ನ ದುಮ್ಮನೋತಿ** ಅನಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಪಟಿಘವಸೇನ ನ ದೋಮನಸ್ಸಜಾತೋ ಹೋತಿ। **ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ** ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಪರಿಗ್ಗಹಿತಾಯ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರಲಕ್ಖಣಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ತೇಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರತಿ।

ಕಾಯಪರಿಯನ್ತಿಕನ್ತಿ ಕಾಯನ್ತಿಕಂ ಕಾಯಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಯಾವ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಕಾಯೋ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಂ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಿಕನ್ತಿ** ಜೀವಿತನ್ತಿಕಂ ಜೀವಿತಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಯಾವ ಜೀವಿತಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತಂ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಠಮಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ಸಾ ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ವತ್ಥುರೂಪಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಾ ಪವತ್ತೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾ ಪಠಮವಯೇ ವೀಸತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ರಜ್ಜನದುಸ್ಸನಮುಯ್ಹನವಸೇನ ಅಧಿಮತ್ತಾ ಬಲವತೀ ಹೋತಿ, ಪಣ್ಣಾಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ, ಅಸೀತಿನವುತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ಮನ್ದಾ ಹೋತಿ। ತದಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ "ಚಿರರತ್ತಂ ಏಕತೋ ನಿಸೀದಿಮ್ಹಾ ನಿಪಜ್ಜಿಮ್ಹಾ"ತಿ ವದನ್ತೇಪಿ ನ ಜಾನಾಮಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಧಿಮತ್ತಾನಿಪಿ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣಾನಿ ನ ಪಸ್ಸಾಮ, ಸುಗನ್ಧದುಗ್ಗನ್ಧಂ ವಾ ಸಾದುಅಸಾದುಂ ವಾ ಥದ್ಧಮುದುಕಂ ವಾತಿ ನ ಜಾನಾಮಾತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ಇತಿ ನೇಸಂ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾ ಭಗ್ಗಾ ಹೋತಿ, ಮನೋದ್ವಾರಿಕಾ ಪವತ್ತತಿ। ಸಾಪಿ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ಮರಣಸಮಯೇ ಹದಯಕೋಟಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತತಿ। ಯಾವ ಪನೇಸಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಸತ್ತೋ ಜೀವತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯದಾ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ತದಾ "ಮತೋ ನಿರುದ್ಧೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ವಾಪಿಯಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ - ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಪಞ್ಚಉದಕಮಗ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾಪಿಂ ಕರೇಯ್ಯ। ಪಠಮಂ ದೇವೇ ವುಟ್ಠೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಉದಕಮಗ್ಗೇಹಿ ಉದಕಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋವಾಪಿಯಂ ಆವಾಟೇ ಪೂರೇಯ್ಯ। ಪುನಪ್ಪುನಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಉದಕಮಗ್ಗೇ ಪೂರೇತ್ವಾ ಗಾವುತಡ್ಢಯೋಜನಮತ್ತಂ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ತತೋ ತತೋ ವಿಸ್ಸನ್ದಮಾನಂ। ಅಥ ನಿದ್ಧಮನತುಮ್ಬೇ ವಿವರಿತ್ವಾ ಖೇತ್ತೇಸು ಕಮ್ಮೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಉದಕಂ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಂ, ಸಸ್ಸಪಾಕಕಾಲೇ ಉದಕಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಉದಕಂ ಪರಿಹೀನಂ, "ಮಚ್ಛೇ ಗಣ್ಹಾಮಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ತತೋ ಕತಿಪಾಹೇನ ಆವಾಟೇಸುಯೇವ ಉದಕಂ ಸಣ್ಠಹೇಯ್ಯ। ಯಾವ ಪನ ತಂ ಆವಾಟೇಸು ಹೋತಿ, ತಾವ ಮಹಾವಾಪಿಯಂ ಉದಕಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಯದಾ ಪನ ತತ್ಥ ಛಿಜ್ಜತಿ, ತದಾ "ವಾಪಿಯಂ ಉದಕಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪಠಮಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಪಞ್ಚಹಿ ಮಗ್ಗೇಹಿ ಉದಕೇ ಪವಿಸನ್ತೇ ಆವಾಟಾನಂ ಪೂರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಹಿ ಪಠಮಮೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ವತ್ಥುರೂಪೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಕಾಲೋ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ಪಞ್ಚಮಗ್ಗಾನಂ ಪೂರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಪವತ್ತೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ಪವತ್ತಿ, ಗಾವುತಡ್ಢಯೋಜನಮತ್ತಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಣಂ ವಿಯ ಪಠಮವಯೇ ವೀಸತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ ರಜ್ಜನಾದಿವಸೇನ ತಸ್ಸ ಅಧಿಮತ್ತಬಲವಭಾವೋ, ಯಾವ ವಾಪಿತೋ ಉದಕಂ ನ ನಿಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಪೂರಾಯ ವಾಪಿಯಾ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಸವಸ್ಸಕಾಲೇ ತಸ್ಸ ಠಿತಕಾಲೋ, ನಿದ್ಧಮನತುಮ್ಬೇಸು ವಿವಟೇಸು ಕಮ್ಮೇ ಕಯಿರಮಾನೇ ಉದಕಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಸ್ಸ ಪರಿಹಾನಿ, ಉದಕೇ ಭಟ್ಠೇ ಉದಕಮಗ್ಗೇಸು ಪರಿತ್ತಉದಕಸ್ಸ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಸೀತಿನವುತಿಕಾಲೇ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ಮನ್ದಕಾಲೋ, ಆವಾಟೇಸುಯೇವ ಉದಕಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯ ಹದಯವತ್ಥುಕೋಟಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮನೋದ್ವಾರೇ ವೇದನಾಯ ಪವತ್ತಿಕಾಲೋ, ಆವಾಟೇಸು ಪರಿತ್ತೇಪಿ ಉದಕೇ ಸತಿ "ವಾಪಿಯಂ ಉದಕಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಕಾಲೋ ವಿಯ ಯಾವ ಸಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ "ಸತ್ತೋ ಜೀವತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಆವಾಟೇಸು ಉದಕೇ ಛಿನ್ನೇ "ನತ್ಥಿ ವಾಪಿಯಂ ಉದಕ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾಯ ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಸತ್ತೋ ಮತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಂ ವೇದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ವೇದನಂ ವೇದಿಯಮಾನೋ"ತಿ।

ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದೇನ। **ಉದ್ಧಂ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಾ**ತಿ ಜೀವಿತಕ್ಖಯತೋ ಉದ್ಧಂ। **ಇಧೇವಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಪರತೋ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಇಧೇವ। **ಸೀತೀ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಪವತ್ತಿವಿಪ್ಫನ್ದನದರಥರಹಿತಾನಿ ಸೀತಾನಿ ಅಪ್ಪವತ್ತನಧಮ್ಮಾನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಥೂಣಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ ರುಕ್ಖಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಕುದ್ದಾಲಪಿಟಕಂ ಆದಾಯಾ**ತಿ ಕುದ್ದಾಲಞ್ಚ ಖಣಿತ್ತಿಞ್ಚ ಪಚ್ಛಿಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ದೇಸನಾ ಪನ ಕುದ್ದಾಲವಸೇನೇವ ಕತಾ। **ಮೂಲೇ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮೂಲಮ್ಹಿ ಕುದ್ದಾಲೇನ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ। **ಪಲಿಖಣೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಖಣಿತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ತಾ ಖಣೇಯ್ಯ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ರುಕ್ಖೋ ವಿಯ ಹಿ ಅತ್ತಭಾವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ರುಕ್ಖಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಛಾಯಾ ವಿಯ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ, ಛಾಯಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಕುದ್ದಾಲೋ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾ, ಪಿಟಕಂ ವಿಯ ಸಮಾಧಿ, ಖಣಿತ್ತಿ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಖಣಿತ್ತಿಯಾ ಮೂಲಾನಂ ಪಲಿಖಣನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಛೇದನಕಾಲೋ, ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಕರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಖನ್ಧವಸೇನ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ, ಫಾಲನಕಾಲೋ ವಿಯ ಆಯತನವಸೇನ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ, ಸಕಲೀಕರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಧಾತುವಸೇನ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ, ವಾತಾತಪೇನ ವಿಸೋಸನಕಾಲೋ ವಿಯ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಕರಣಕಾಲೋ, ಅಗ್ಗಿನಾ ಡಹನಕಾಲೋ ವಿಯ ಞಾಣೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಡಹನಕಾಲೋ, ಮಸಿಕರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ವತ್ತಮಾನಕ-ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಕಾಲೋ, ಮಹಾವಾತೇ ಓಫುನನಕಾಲೋ ವಿಯ ನದೀಸೋತೇ ಪವಾಹನಕಾಲೋ ವಿಯ ಚ ಛಿನ್ನಮೂಲಕಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕನಿರೋಧೋ, ಓಫುನನಪ್ಪವಾಹನೇಹಿ ಅಪಞ್ಞತ್ತಿಕಭಾವೂಪಗಮೋ ವಿಯ ಪುನಬ್ಭವೇ ವಿಪಾಕಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇನ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚಾತಿ ಸತ್ಥರಿ ದೇಸನಂ ವಿನಿವಟ್ಟೇನ್ತೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಪತ್ವಾ ಏತಂ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಉದಯತ್ಥಿಕೋ**ತಿ ವಡ್ಢಿಅತ್ಥಿಕೋ। **ಅಸ್ಸಪಣಿಯಂ ಪೋಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಞ್ಚ ಅಸ್ಸಪೋತಸತಾನಿ ಕಿಣಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಪೋಸೇಯ್ಯ। ಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಕಸ್ಸ ಅಸ್ಸಸ್ಸ ಪಞ್ಚಸತಮತ್ತಂ ಉಪಕರಣಂ ಗನ್ಧಮಾಲಾದಿವಸೇನ ಪೋಸಾವನಿಕಂಯೇವ ಅಗಮಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇ ಅಸ್ಸಾ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ರೋಗಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಏವಮಾಹ। **ಉದಯಞ್ಚೇವ ನಾಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವಡ್ಢಿಞ್ಚ ಗೇಹತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಿನ್ನಮೂಲಞ್ಚ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಲಭೇಯ್ಯ। **ಪಯಿರುಪಾಸಿ**ನ್ತಿ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಹಿಂ। **ಸ್ವಾಹಂ ಉದಯಞ್ಚೇವ ನಾಧಿಗಚ್ಛಿ**ನ್ತಿ ಸೋ ಅಹಂ ನೇವ ಉದಯಂ ನ ಗೇಹತೋ ದಿನ್ನಧನಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಂ, ಪಣಿಯಅಸ್ಸಜಗ್ಗನಕೋ ನಾಮ ಜಾತೋಸ್ಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

೬. ಸಾಳ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೬. ಛಟ್ಠೇ **ದ್ವಯೇನಾ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ। **ಓಘಸ್ಸ ನಿತ್ಥರಣ**ನ್ತಿ ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣಂ। **ತಪೋಜಿಗುಚ್ಛಾಹೇತೂ**ತಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಸಙ್ಖಾತೇನ ತಪೇನ ಪಾಪಜಿಗುಚ್ಛನಹೇತು । **ಅಞ್ಞತರಂ ಸಾಮಞ್ಞಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಏಕಂ ಸಮಣಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಂ। **ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಯಸಮಾಚಾರಾ**ತಿಆದೀಸು ಪುರಿಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕಚೇತಸಿಕಸೀಲಾನಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಪದೇನ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಜೀವತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಞಾಣದಸ್ಸನಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ ದಸ್ಸನಾಯ। **ಅನುತ್ತರಾಯ ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಾಯ, ಅರಹತ್ತಞಾಣಫಸ್ಸೇನ ಫುಸಿತುಂ ಅಭಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಸಾಲಲಟ್ಠಿ**ನ್ತಿ ಸಾಲರುಕ್ಖಂ। **ನವ**ನ್ತಿ ತರುಣಂ। **ಅಕುಕ್ಕುಚ್ಚಕಜಾತ**ನ್ತಿ "ಭವೇಯ್ಯ ನು ಖೋ, ನ ಭವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅಜನೇತಬ್ಬಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ। **ಲೇಖಣಿಯಾ ಲಿಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅವಲೇಖನಮತ್ತಕೇನ ಅವಲಿಖೇಯ್ಯ। **ಧೋವೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಘಂಸೇಯ್ಯ। **ಅನ್ತೋ ಅವಿಸುದ್ಧಾ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅಸುದ್ಧಾ ಅಪನೀತಸಾರಾ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಸಾಲಲಟ್ಠಿ ವಿಯ ಹಿ ಅತ್ತಭಾವೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ನದೀಸೋತಂ ವಿಯ ಸಂಸಾರಸೋತಂ, ಪಾರಂ ಗನ್ತುಕಾಮಪುರಿಸೋ ವಿಯ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಪುರಿಸೋ, ಸಾಲಲಟ್ಠಿಯಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಕಾಲೋ ವಿಯ ಬಹಿದ್ಧಾ ತಪಚರಣಂ ಗಾಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಿತಕಾಲೋ, ಅನ್ತೋ ಅಸುದ್ಧಕಾಲೋ ವಿಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಸೀಲಾನಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಕಾಲೋ, ಸಾಲಲಟ್ಠಿಯಾ ಸಂಸೀದಿತ್ವಾ ಅಧೋಗಮನಂ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಸಂಸಾರಸೋತೇ ಸಂಸೀದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಫಿಯಾರಿತ್ತಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯಾತಿ ಫಿಯಞ್ಚ ಅರಿತ್ತಞ್ಚ ಯೋಜೇಯ್ಯ। **ಏವಮೇವಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಸಾಲಲಟ್ಠಿ ವಿಯ ಅತ್ತಭಾವೋ, ನದೀಸೋತಂ ವಿಯ ಸಂಸಾರಸೋತಂ, ಪಾರಂ ಗನ್ತುಕಾಮಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಕಾಲೋ ವಿಯ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಸಂವರಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಕಾಲೋ, ಅನ್ತೋ ಸುವಿಸೋಧಿತಭಾವೋ ವಿಯ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಭಾವೋ, ಫಿಯಾರಿತ್ತಬನ್ಧನಂ ವಿಯ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಕರಣಂ, ಸೋತ್ಥಿನಾ ಪಾರಿಮತೀರಗಮನಂ ವಿಯ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸೀಲಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಗಮನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಕಣ್ಡಚಿತ್ರಕಾನೀತಿ ಸರಲಟ್ಠಿಸರರಜ್ಜುಸರಪಾಸಾದಸರಸಾಣಿಸರಪೋಕ್ಖರಣಿಸರಪದುಮಾನೀತಿ ಅನೇಕಾನಿ ಕಣ್ಡೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬಚಿತ್ರಾನಿ। **ಅಥ ಖೋ ಸೋ ತೀಹಿ ಠಾನೇಹೀ**ತಿ ಸೋ ಏವಂ ಬಹೂನಿ ಕಣ್ಡಚಿತ್ರಕಾನಿ ಜಾನನ್ತೋಪಿ ನ ರಾಜಾರಹೋ ಹೋತಿ, ತೀಹಿಯೇವ ಪನ ಠಾನೇಹಿ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ ಹೋತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿನಾ ಚ ಫಲಸಮಾಧಿನಾ ಚ ಸಮಾಹಿತೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಇದಂ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಚ್ಚೇಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ಅಯಂ ಪನ ಮಗ್ಗೇನೇವ ಅವಿರಾಧಿತಂ ವಿಜ್ಝತಿ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅವಿಜ್ಜಾಕ್ಖನ್ಧಂ ಪದಾಲೇತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪದಾಲೇತಿ ನಾಮಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಿನಾ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಕ್ಖನ್ಧೋ ಪದಾಲಿತೋ , ಇಧ ಪನ ಪದಾಲಿತಂ ಉಪಾದಾಯ ಪದಾಲೇತೀತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ।

೭. ಮಲ್ಲಿಕಾದೇವೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. ಸತ್ತಮೇ **ಮಲ್ಲಿಕಾ ದೇವೀ**ತಿ ಪಸೇನದಿರಞ್ಞೋ ದೇವೀ। **ಯೇನ ಮಿಧೇಕಚ್ಚೋ ಮಾತುಗಾಮೋ**ತಿ ಯೇನ ಇಧೇಕಚ್ಚಾ ಇತ್ಥೀ। **ದುಬ್ಬಣ್ಣಾ**ತಿ ಬೀಭಚ್ಛವಣ್ಣಾ। **ದುರೂಪಾ**ತಿ ದುಸ್ಸಣ್ಠಿತಾ। **ಸುಪಾಪಿಕಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಪಾಪಿಕಾ ಸುಟ್ಠು ಲಾಮಿಕಾ। **ದಸ್ಸನಾಯಾ**ತಿ ಪಸ್ಸಿತುಂ। **ದಲಿದ್ದಾ**ತಿ ಧನದಲಿದ್ದಾ। **ಅಪ್ಪಸ್ಸಕಾ**ತಿ ಸಕೇನ ಧನೇನ ರಹಿತಾ। **ಅಪ್ಪಭೋಗಾ**ತಿ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಭಣ್ಡಕರಹಿತಾ। **ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಪರಿವಾರಾ। **ಅಡ್ಢಾ**ತಿ ಇಸ್ಸರಾ। **ಮಹದ್ಧನಾ**ತಿ ವಳಞ್ಜನಕಧನೇನ ಮಹದ್ಧನಾ। **ಮಹಾಭೋಗಾ**ತಿ

ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಭಣ್ಡಭೋಗೇನ ಮಹಾಭೋಗಾ। **ಮಹೇಸಕ್ಖಾತಿ** ಮಹಾಪರಿವಾರಾ। **ಅಭಿರೂಪಾತಿ** ಉತ್ತಮರೂಪಾ। **ದಸ್ಸನೀಯಾತಿ** ದಸ್ಸನಯುತ್ತಾ। **ಪಾಸಾದಿಕಾತಿ** ದಸ್ಸನೇನ ಪಾಸಾದಿಕಾ। **ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯಾತಿ** ವಣ್ಣೇನ ಚೇವ ಸರೀರಸಣ್ಠಾನೇನ ಚ।

ಅಭಿಸಜ್ಜತೀತಿ ಲಗ್ಗತಿ। **ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತೀತಿ** ಪಕತಿಂ ಪಜಹತಿ। **ಪತಿತ್ಥೀಯತೀತಿ** ಕೋಧವಸೇನ ಥಿನಭಾವಂ ಥದ್ಧಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ನ ದಾತಾ ಹೋತೀತಿ** ನ ದಾಯಿಕಾ ಹೋತಿ। **ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಏತ್ಥ **ಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಮಞ್ಚಪಲ್ಲಙ್ಕಾದಿಸಯನಂ। **ಆವಸಥೋತಿ** ಆವಸಥಾಗಾರಂ। **ಪದೀಪೇಯ್ಯಂ** ವುಚ್ಚತಿ ವಟ್ಟಿತೇಲಾದಿಪದೀಪೂಪಕರಣಂ। ಇಸ್ಸಾಮನಿಕಾತಿ ಇಸ್ಸಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತಾ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ । **ಕೋಧನಾ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ** ಕೋಧಮನಾ ಅಹೋಸಿಂ। **ಅನಿಸ್ಸಾಮನಿಕಾ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ** ಇಸ್ಸಾವಿರಹಿತಚಿತ್ತಾ ಅಹೋಸಿಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

೮. ಅತ್ತನ್ತಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. ಅಟ್ಠಮೇ ಅತ್ತನ್ತಪಾದೀಸು ಅತ್ತಾನಂ ತಪತಿ ದುಕ್ಖಾಪೇತೀತಿ **ಅತ್ತನ್ತಪೋ।** ಅತ್ತನೋ ಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಂ **ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಂ।** ಪರಂ ತಪತೀತಿ **ಪರನ್ತಪೋ।** ಪರೇಸಂ ಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಂ **ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಂ। ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ನಿಚ್ಛಾತೋತಿ** ಛಾತಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ, ಸಾ ಅಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ ನಿಚ್ಛಾತೋ। ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬುತೋ।** ಅನ್ತೋ ತಾಪನಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಭಾವಾ ಸೀತಲೋ ಜಾತೋತಿ **ಸೀತೀಭೂತೋ।** ಝಾನಮಗ್ಗಫಲನಿಬ್ಬಾನಸುಖಾನಿ ಪಟಿಸಂವೇದೇತೀತಿ **ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ। ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾತಿ** ಸೇಟ್ಠಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ।

ಅಚೇಲಕೋತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। **ಓರಬ್ಭಿಕಾದೀಸು** ಉರಬ್ಭಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಏಳಕಾ, ಉರಬ್ಭೇ ಹನತೀತಿ **ಓರಬ್ಭಿಕೋ। ಸೂಕರಿಕಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಲುದ್ದೋತಿ** ದಾರುಣೋ ಕಕ್ಖಳೋ। **ಮಚ್ಛಘಾತಕೋತಿ** ಮಚ್ಛಬನ್ಧೋ ಕೇವಟ್ಟೋ। **ಬನ್ಧನಾಗಾರಿಕೋತಿ** ಬನ್ಧನಾಗಾರಗೋಪಕೋ। **ಕುರೂರಕಮ್ಮನ್ತಾತಿ** ದಾರುಣಕಮ್ಮನ್ತಾ।

ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋತಿ ಖತ್ತಿಯಾಭಿಸೇಕೇನ ಮುದ್ಧನಿ ಅಭಿಸಿತ್ತೋ। **ಪುರತ್ಥಿಮೇನ ನಗರಸ್ಸಾತಿ** ನಗರತೋ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ। **ಸನ್ಥಾಗಾರನ್ತಿ** ಯಞ್ಞಸಾಲಂ। **ಖರಾಜಿನಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾತಿ** ಸಖುರಂ ಅಜಿನಚಮ್ಮಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ। **ಸಪ್ಪಿತೇಲೇನಾತಿ** ಸಪ್ಪಿನಾ ಚೇವ ತೇಲೇನ ಚ। ಠಪೇತ್ವಾ ಹಿ ಸಪ್ಪಿಂ ಅವಸೇಸೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸ್ನೇಹೋ ತೇಲನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಣ್ಡುವಮಾನೋತಿ** ನಖಾನಂ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಕಣ್ಡುವಿತಬ್ಬಕಾಲೇ ತೇನ ಕಣ್ಡುವಮಾನೋ। **ಅನನ್ತರಹಿತಾಯಾತಿ** ಅಸನ್ಥತಾಯ। **ಸರೂಪವಚ್ಛಾಯಾತಿ** ಸದಿಸವಚ್ಛಾಯ। ಸಚೇ ಗಾವೀ ಸೇತಾ ಹೋತಿ, ವಚ್ಛೋಪಿ ಸೇತಕೋವ। ಸಚೇ ಕಪಿಲಾ ವಾ ರತ್ತಾ ವಾ, ವಚ್ಛಕೋಪಿ ತಾದಿಸೋವಾತಿ ಏವಂ ಸರೂಪವಚ್ಛಾಯ। **ಸೋ ಏವಮಾಹಾತಿ** ಸೋ ರಾಜಾ ಏವಂ ವದೇತಿ। **ವಚ್ಛತರಾತಿ** ತರುಣವಚ್ಛಕಭಾವಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಬಲವವಚ್ಛಾ। **ವಚ್ಛತರೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಬರಿಹಿಸತ್ಥಾಯಾತಿ** ಪರಿಕ್ಖೇಪಕರಣತ್ಥಾಯ ಚೇವ ಯಞ್ಞಭೂಮಿಯಂ ಅತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಚ।

ಚತುತ್ಥಪುಗ್ಗಲಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಥಾಗತೋತಿ**ಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। **ತಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ತಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸಮ್ಪದಂ ಧಮ್ಮಂ। **ಸುಣಾತಿ, ಗಹಪತಿ, ವಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಪಠಮಂ ಗಹಪತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತಿ? ನಿಹತಮಾನತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಚ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲತೋ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಜಾತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಮನ್ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಾನಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಹೀನಜಚ್ಚಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಾತಿತಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಗಹಪತಿದಾರಕಾ ಪನ ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಂ ಮುಞ್ಚನ್ತೇಹಿ ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಲೋಣಂ ಪುಪ್ಫಮಾನಾಯ ಭೂಮಿಂ ಕಸಿತ್ವಾ ತಾದಿಸಸ್ಸ ಮಾನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ನಿಹತಮಾನದಪ್ಪಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಾನಂ ವಾ ದಪ್ಪಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾ ಯಥಾಬಲಂ

ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಾ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾತುಂ। ಇತರೇಹಿ ಚ ಕುಲೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನ ಬಹುಕಾ, ಗಹಪತಿಕಾವ ಬಹುಕಾ। ಇತಿ ನಿಹತಮಾನತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಚ ಪಠಮಂ ಗಹಪತಿಂ ನಿದ್ದಿಸತೀತಿ।

ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ವಾತಿ ಇತರೇಸಂ ವಾ ಕುಲಾನಂ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ। **ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ**ತಿ ಪತಿಜಾತೋ। **ತಥಾಗತೇ ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭತೀ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸಾಮಿಮ್ಹಿ ತಥಾಗತೇ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವತ ಭಗವಾ"ತಿ ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭತಿ। **ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀ**ತಿ ಏವಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ। **ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ**ತಿ ಸಚೇಪಿ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥೇ ಘರೇ ಯೋಜನಸತನ್ತರೇಪಿ ವಾ ದ್ವೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ ವಸನ್ತಿ, ತಥಾಪಿ ನೇಸಂ ಸಕಿಞ್ಚನಸಪಲಿಬೋಧಟ್ಠೇನ ಘರಾವಾಸೋ ಸಮ್ಬಾಧೋವ। **ರಜಾಪಥೋ**ತಿ ರಾಗರಜಾದೀನಂ ಉಟ್ಠಾನಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತಂ। ಆಗಮನಪಥೋತಿಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಅಲಗ್ಗನಟ್ಠೇನ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ವಿಯಾತಿ **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ**। ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಹಿ ಕೂಟಾಗಾರರತನಪಾಸಾದದೇವವಿಮಾನಾದೀಸು ಪಿಹಿತದ್ವಾರವಾತಪಾನೇಸು ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೇಸು ವಸನ್ತೋಪಿ ನೇವ ಲಗ್ಗತಿ ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ಬಜ್ಝತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ। ಅಪಿಚ **ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ** ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಯಥಾಸುಖಂ ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ, **ರಜಾಪಥೋ** ಅಸಂವುತಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ರಜಾನಂ, ಕಿಲೇಸರಜಾನಂ ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನತೋ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ** ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಯಥಾಸುಖಂ ಓಕಾಸಸಬ್ಭಾವತೋ।

ನಯಿದಂ ಸುಕರಂ...ಪೇ॰... ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪಕಥಾ - ಯದೇತಂ ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಏಕಮ್ಪಿ ದಿವಸಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ,** ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಚ ಕಿಲೇಸಮಲೇನ ಅಮಲಿನಂ ಕತ್ವಾ ಚರಿಮಕಚಿತ್ತಂ ಪಾಪೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ, ಸಙ್ಖಲಿಖಿತಂ** ಲಿಖಿತಸಙ್ಖಸದಿಸಂ ಧೋತಸಙ್ಖಸಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಚರಿತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ನ ಸುಕರಂ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತೇನ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ...ಪೇ॰... ಚರಿತುಂ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಕೇಸೇ ಚ ಮಸ್ಸುಞ್ಚ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಸಾಯರಸಪೀತತಾಯ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರನ್ತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಮಾ ಅಗಾರಸ್ಸ ಹಿತಂ ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಂ ಅಗಾರಿಯನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಞ್ಚ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಅನಗಾರಿಯಾತಿ ಞಾತಬ್ಬಾ, ತಂ ಅನಗಾರಿಯಂ। **ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಂ।

ಅಪ್ಪಂ ವಾತಿ ಸಹಸ್ಸತೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಪ್ಪೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಸಹಸ್ಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾ। ಆಬನ್ಧನಟ್ಠೇನ ಞಾತಿಯೇವ **ಞಾತಿಪರಿವಟ್ಟೋ**। ಸೋ ವೀಸತಿಯಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಪ್ಪೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ವೀಸತಿಯಾ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಹಾ। **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಯಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಧಿಸೀಲಸಙ್ಖಾತಾ ಸಿಕ್ಖಾ, ತಞ್ಚ, ಯತ್ಥ ಚೇತೇ ಸಹ ಜೀವನ್ತಿ, ಏಕಜೀವಿಕಾ ಸಭಾಗವುತ್ತಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಂ ಭಗವತಾ ಪಞ್ಞತ್ತಸಿಕ್ಖಾಪದಸಙ್ಖಾತಂ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ತತ್ಥ ಸಿಕ್ಖನಭಾವೇನ ಸಮಾಪನ್ನೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ। **ಸಮಾಪನ್ನೋ**ತಿ ಸಿಕ್ಖಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೋ ಸಾಜೀವಞ್ಚ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ತದುಭಯಂ ಉಪಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಹಾಯಾತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। **ಇಮೇಸಂ ಭೇದಾಯಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ಇತೋತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಸುತಂ, ತೇಸಂ ಭೇದಾಯ। **ಭಿನ್ನಾನಂ ವಾ ಸನ್ಧಾತಾ**ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಿತ್ತಾನಂ ವಾ ಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಾದೀನಂ ವಾ ಕೇನಚಿದೇವ ಕಾರಣೇನ ಭಿನ್ನಾನಂ ಏಕಮೇಕಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಈದಿಸೇ ಕುಲೇ ಜಾತಾನಂ ಏವಂ ಬಹುಸ್ಸುತಾನಂ ಇದಂ ನ ಯುತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ಸನ್ಧಾನಂ ಕತ್ತಾ। **ಅನುಪ್ಪದಾತಾ**ತಿ ಸನ್ಧಾನಾನುಪ್ಪದಾತಾ, ದ್ವೇ ಜನೇ ಸಮಗ್ಗೇ ದಿಸ್ವಾ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವರೂಪೇ ಕುಲೇ ಜಾತಾನಂ ಏವರೂಪೇಹಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕಮೇತ"ನ್ತಿಆದೀನಿ ವತ್ವಾ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಂ ಕತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಗ್ಗೋ ಆರಾಮೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮಗ್ಗಾರಾಮೋ**। ಯತ್ಥ ಸಮಗ್ಗಾ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ವಸಿತುಮ್ಪಿ ನ ಇಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮಗ್ಗರಾಮೋತಿಪಿ ಪಾಳಿ, ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಗ್ಗರತೋ**ತಿ ಸಮಗ್ಗೇಸು ರತೋ, ತೇ ಪಹಾಯ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗನ್ತುಂ ನ ಇಚ್ಛತೀತಿ

ಅತ್ಥೋ। ಸಮಗ್ಗೇ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ನನ್ದತೀತಿ **ಸಮಗ್ಗನನ್ದೀ। ಸಮಗ್ಗಕರಣಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾತಿ** ಯಾ ವಾಚಾ ಸತ್ತೇ ಸಮಗ್ಗೇಯೇವ ಕರೋತಿ, ತಂ ಸಾಮಗ್ಗಿಗುಣಪರಿದೀಪಿಕಮೇವ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ನ ಇತರನ್ತಿ।

ನೇಲಾತಿ ಏಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋಸೋ, ನಾಸ್ಸಾ ಏಲನ್ತಿ ನೇಲಾ, ನಿದ್ದೋಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ "ನೇಲಙ್ಗೋ ಸೇತಪಚ್ಛಾದೋ"ತಿ (ಉದಾಂ ೬೫) ಏತ್ಥ ವುತ್ತನೇಲಂ ವಿಯ। **ಕಣ್ಣಸುಖಾತಿ** ಬ್ಯಞ್ಜನಮಧುರತಾಯ ಕಣ್ಣಾನಂ ಸುಖಾ, ಸೂಚಿವಿಜ್ಝನಂ ವಿಯ ಕಣ್ಣಸೂಲಂ ನ ಜನೇತಿ। ಅತ್ಥಮಧುರತಾಯ ಸಕಲಸರೀರೇ ಕೋಪಂ ಅಜನೇತ್ವಾ ಪೇಮಂ ಜನೇತೀತಿ **ಪೇಮನೀಯಾ।** ಹದಯಂ ಗಚ್ಛತಿ ಅಪ್ಪಟಿಹಞ್ಞಮಾನಾ ಸುಖೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪವಿಸತೀತಿ **ಹದಯಙ್ಗಮಾ ।** ಗುಣಪರಿಪುಣ್ಣತಾಯ ಪುರೇ ಭವಾತಿ **ಪೋರೀ।** ಪುರೇ ಸಂವಡ್ಢನಾರೀ ವಿಯ ಸುಕುಮಾರಾತಿಪಿ **ಪೋರೀ।** ಪುರಸ್ಸ ಏಸಾತಿಪಿ **ಪೋರೀ,** ನಗರವಾಸೀನಂ ಕಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಗರವಾಸಿನೋ ಹಿ ಯುತ್ತಕಥಾ ಹೋನ್ತಿ, ಪಿತಿಮತ್ತಂ ಪಿತಾತಿ, ಭಾತಿಮತ್ತಂ ಭಾತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವರೂಪೀ ಕಥಾ ಬಹುನೋ ಜನಸ್ಸ ಕನ್ತಾ ಹೋತೀತಿ **ಬಹುಜನಕನ್ತಾ।** ಕನ್ತಭಾವೇನೇವ ಬಹುಜನಸ್ಸ ಮನಾಪಾ ಚಿತ್ತವುಡ್ಢಿಕರಾತಿ **ಬಹುಜನಮನಾಪಾ।**

ಕಾಲೇ ವದತೀತಿ **ಕಾಲವಾದೀ,** ವತ್ತಬ್ಬಯುತ್ತಕಾಲಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ವದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಸಭಾವಮೇವ ವದತೀತಿ **ಭೂತವಾದೀ।** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಅತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಮೇವ ಕತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ಅತ್ಥವಾದೀ।** ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ಧಮ್ಮವಾದೀ।** ಸಂವರವಿನಯಪಹಾನವಿನಯಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ವದತೀತಿ **ವಿನಯವಾದೀ।** ನಿಧಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಠಪನೋಕಾಸೋ, ನಿಧಾನಮಸ್ಸಾ ಅತ್ಥೀತಿ **ನಿಧಾನವತೀ।** ಹದಯೇ ನಿಧೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಲೇನಾತಿ** ಏವರೂಪಿಂ ಭಾಸಮಾನೋಪಿ ಚ "ಅಹಂ ನಿಧಾನವತಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನ ಅಕಾಲೇನ ಭಾಸತಿ, ಯುತ್ತಕಾಲಂ ಪನ ಅವೇಕ್ಖಿತ್ವಾವ ಭಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾಪದೇಸನ್ತಿ** ಸಉಪಮಂ, ಸಕಾರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಯನ್ತವತಿನ್ತಿ** ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, ಯಥಾಸ್ಸಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಭಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ಥಸಂಹಿತನ್ತಿ** ಅನೇಕೇಹಿಪಿ ನಯೇಹಿ ವಿಭಜನ್ತೇನ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಅತ್ಥಸಮ್ಪನ್ನಂ ಭಾಸತಿ। ಯಂ ವಾ ಸೋ ಅತ್ಥವಾದೀ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ, ತೇನ ಅತ್ಥೇನ ಸಂಹಿತತ್ತಾ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭಾಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಬೀಜಗಾಮಭೂತಗಾಮಸಮಾರಮ್ಭಾತಿ ಮೂಲಬೀಜಂ ಖನ್ಧಬೀಜಂ ಫಳುಬೀಜಂ ಅಗ್ಗಬೀಜಂ ಬೀಜಬೀಜನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಸ್ಸ ಬೀಜಗಾಮಸ್ಸ ಚೇವ ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ನೀಲತಿಣರುಕ್ಖಾದಿಕಸ್ಸ ಭೂತಗಾಮಸ್ಸ ಚ ಸಮಾರಮ್ಭಾ, ಛೇದನಭೇದನಪಚನಾದಿಭಾವೇನ ವಿಕೋಪನಾ ಪಟಿವಿರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏಕಭತ್ತಿಕೋತಿ ಪಾತರಾಸಭತ್ತಂ ಸಾಯಮಾಸಭತ್ತನ್ತಿ ದ್ವೇ ಭತ್ತಾನಿ। ತೇಸು ಪಾತರಾಸಭತ್ತಂ ಅನ್ತೋಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಇತರಂ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕತೋ ಉದ್ಧಂ ಅನ್ತೋಅರುಣೇನ। ತಸ್ಮಾ ಅನ್ತೋಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಭುಞ್ಜಮಾನೋಪಿ ಏಕಭತ್ತಿಕೋವ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಏಕಭತ್ತಿಕೋ"ತಿ। ರತ್ತಿಯಾ ಭೋಜನಂ ರತ್ತಿ, ತತೋ ಉಪರತೋತಿ **ರತ್ತೂಪರತೋ।** ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕೇ ಯಾವ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನಾ ಭೋಜನಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ ನಾಮ, ತತೋ ವಿರತತ್ತಾ **ವಿರತೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ।**

ಜಾತರೂಪನ್ತಿ ಸುವಣ್ಣಂ। **ರಜತನ್ತಿ** ಕಹಾಪಣೋ ಲೋಹಮಾಸಕೋ ಜತುಮಾಸಕೋ ದಾರುಮಾಸಕೋತಿ ಯೇ ವೋಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಉಭಯಸ್ಸಾಪಿ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ, ನೇವ ತಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ, ನ ಉಪನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಸಾದಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಆಮಕಧಞ್ಞಪಟಿಗ್ಗಹಣಾತಿ ಸಾಲಿವೀಹಿಯವಗೋಧೂಮಕಙ್ಗುವರಕಕುದ್ರೂಸಕಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಸತ್ತವಿಧಸ್ಸಪಿ ಆಮಕಧಞ್ಞಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತೇಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ, ಆಮಸನಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಆಮಕಮಂಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಞ್ಞತ್ರ ಓದಿಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಆಮಕಮಂಸಮಚ್ಛಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮೇವ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ನೋ ಆಮಸನನ್ತಿ।

ಇತ್ಥಿಕುಮಾರಿಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಾತಿ ಏತ್ಥ **ಇತ್ಥೀ**ತಿ ಪುರಿಸನ್ತರಗತಾ, ಇತರಾ ಕುಮಾರಿಕಾ ನಾಮ, ತಾಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಮ್ಪಿ ಆಮಸನಮ್ಪಿ ಅಕಪ್ಪಿಯಮೇವ। **ದಾಸಿದಾಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾತಿ** ಏತ್ಥ ದಾಸಿದಾಸವಸೇನೇವ ತೇಸಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, "ಕಪ್ಪಿಯಕಾರಕಂ ದಮ್ಮಿ, ಆರಾಮಿಕಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪನ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಜೇಳಕಾ**ದೀಸುಪಿ **ಖೇತ್ತವತ್ಥು**ಪರಿಯೋಸಾನೇಸು ಕಪ್ಪಿಯಾಕಪ್ಪಿಯನಯೋ ವಿನಯವಸೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। **ವತ್ಥು** ನಾಮ ಯಸ್ಮಿಂ ಅಪರಣ್ಣಂ ರುಹತಿ। ಯತ್ಥ ವಾ ಉಭಯಮ್ಪಿ ರುಹತಿ, ತಂ ಖೇತ್ತಂ। ತದತ್ಥಾಯ ಅಕತಭೂಮಿಭಾಗೋ ವತ್ಥು। ಖೇತ್ತವತ್ಥುಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ವಾಪಿ-ತಳಾಕಾದೀನಿಪಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೇವ।

ದೂತೇಯ್ಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೂತಕಮ್ಮಂ ಗಿಹೀನಂ ಪಣ್ಣಂ ವಾ ಸಾಸನಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನಂ। **ಪಹಿಣಗಮನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಘರಾ ಘರಂ ಪೇಸಿತಸ್ಸ ಖುದ್ದಕಗಮನಂ। **ಅನುಯೋಗೋ** ನಾಮ ತದುಭಯಕರಣಂ। ತಸ್ಮಾ ದುತೇಯ್ಯಪಹಿಣಗಮನಾನಂ ಅನುಯೋಗೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಕಯವಿಕ್ಕಯಾ**ತಿ ಕಯಾ ಚ ವಿಕ್ಕಯಾ ಚ। **ತುಲಾಕೂಟಾ**ದೀಸು **ಕೂಟ**ನ್ತಿ ವಞ್ಚನಂ। ತತ್ಥ ತುಲಾಕೂಟಂ ತಾವ ರೂಪಕೂಟಂ, ಅಙ್ಗಕೂಟಂ, ಗಹಣಕೂಟಂ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟನ್ತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ರೂಪಕೂಟಂ** ನಾಮ ದ್ವೇ ತುಲಾ ಸಮರೂಪಾ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮಹತಿಯಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಖುದ್ದಿಕಾಯ ದೇತಿ। **ಅಙ್ಗಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಹತ್ಥೇನ ತುಲಂ ಅಕ್ಕಮತಿ, ದದನ್ತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ। **ಗಹಣಕೂಟಂ** ನಾಮ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಮೂಲೇ ರಜ್ಜುಂ ಗಣ್ಹಾತಿ , ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗೇ। **ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕೂಟಂ** ನಾಮ ತುಲಂ ಸುಸಿರಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಅಯಚುಣ್ಣಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಂ ಪಚ್ಛಾಭಾಗೇ ಕರೋತಿ, ದದನ್ತೋ ಅಗ್ಗಭಾಗೇ।

ಕಂಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿ, ತಾಯ ವಞ್ಚನಂ **ಕಂಸಕೂಟಂ**। ಕಥಂ? ಏಕಂ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಕತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾ ದ್ವೇ ತಿಸ್ಸೋ ಲೋಹಪಾತಿಯೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ಕರೋತಿ। ತತೋ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಅಡ್ಢಕುಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ "ಸುವಣ್ಣಭಾಜನಾನಿ ಕಿಣಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅಗ್ಘೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಸಮಗ್ಘತರಂ ದಾತುಕಾಮಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತೋ ತೇಹಿ "ಕಥಂ ಇಮೇಸಂ ಸುವಣ್ಣಭಾವೋ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ವೀಮಂಸಿತ್ವಾ ಗಣ್ಹಥಾ"ತಿ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಂ ಪಾಸಾಣೇ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಾತಿಯೋ ದತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ।

ಮಾನಕೂಟಂ ನಾಮ ಹದಯಭೇದ-ಸಿಖಾಭೇದ-ರಜ್ಜುಭೇದವಸೇನ ತಿವಿಧಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಹದಯಭೇದೋ** ಸಪ್ಪಿತೇಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಹೇಟ್ಠಾಛಿದ್ದೇನ ಮಾನೇನ "ಸಣಿಕಂ ಆಸಿಞ್ಚಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಭಾಜನೇ ಬಹುಂ ಪಗ್ಘರಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ಛಿದ್ದಂ ಪಿಧಾಯ ಸೀಘಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇತಿ। **ಸಿಖಾಭೇದೋ** ತಿಲತಣ್ಡುಲಾದಿಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಸಣಿಕಂ ಸಿಖಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ದದನ್ತೋ ವೇಗೇನ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಿಖಂ ಛಿನ್ದನ್ತೋ ದೇತಿ। **ರಜ್ಜುಭೇದೋ** ಖೇತ್ತವತ್ಥುಮಿನನಕಾಲೇ ಲಬ್ಭತಿ। ಲಞ್ಜಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಹಿ ಖೇತ್ತಂ ಅಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಮಹನ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಮಿನನ್ತಿ।

ಉಕ್ಕೋಟನಾದೀಸು **ಉಕ್ಕೋಟನ**ನ್ತಿ ಸಾಮಿಕೇ ಅಸ್ಸಾಮಿಕೇ ಕಾತುಂ ಲಞ್ಜಗ್ಗಹಣಂ। **ವಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಪರೇಸಂ ವಞ್ಚನಂ। ತತ್ರಿದಮೇಕಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಲುದ್ದಕೋ ಮಿಗಞ್ಚ ಮಿಗಪೋತಕಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಮೇಕೋ ಧುತ್ತೋ "ಕಿಂ ಭೋ ಮಿಗೋ ಅಗ್ಘತಿ, ಕಿಂ ಮಿಗಪೋತಕೋ"ತಿ ಆಹ। "ಮಿಗೋ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ, ಮಿಗಪೋತಕೋ ಏಕ"ನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಏಕಂ ಕಹಾಪಣಂ ದತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತೋ "ನ ಮೇ ಭೋ ಮಿಗಪೋತಕೇನತ್ಥೋ, ಮಿಗಂ ಮೇ ದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಹಿ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣೇ ದೇಹೀತಿ। ಸೋ ಆಹ - "ನನು ತೇ ಭೋ ಮಯಾ ಪಠಮಂ ಏಕೋ ಕಹಾಪಣೋ ದಿನ್ನೋ"ತಿ? ಆಮ ದಿನ್ನೋತಿ। ಇಮಮ್ಪಿ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಣ್ಹ, ಏವಂ ಸೋ ಚ ಕಹಾಪಣೋ ಅಯಞ್ಚ ಕಹಾಪಣಗ್ಘನಕೋ ಮಿಗಪೋತಕೋ"ತಿ ದ್ವೇ ಕಹಾಪಣಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಸೋ "ಕಾರಣಂ ವದತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಮಿಗಪೋತಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಿಗಂ ಅದಾಸೀತಿ। **ನಿಕತೀ**ತಿ ಯೋಗವಸೇನ ವಾ ಮಾಯಾವಸೇನ ವಾ ಅಪಾಮಙ್ಗಂ ಪಾಮಙ್ಗನ್ತಿ, ಅಮಣಿಂ ಮಣಿನ್ತಿ, ಅಸುವಣ್ಣಂ ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ಪತಿರೂಪಕೇನ ವಞ್ಚನಂ। **ಸಾಚಿಯೋಗೋ**ತಿ ಕುಟಿಲಯೋಗೋ। ಏತೇಸಂಯೇವ ಉಕ್ಕೋಟನಾದೀನಮೇತಂ ನಾಮಂ।

ತಸ್ಮಾ ಉಕ್ಕೋಟನಸಾಚಿಯೋಗೋ ವಞ್ಚನಸಾಚಿಯೋಗೋ ನಿಕತಿಸಾಚಿಯೋಗೋತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಕೇಚಿ ಅಞ್ಞಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪರಿವತ್ತನಂ ಸಾಚಿಯೋಗೋತಿ ವದನ್ತಿ, ತಂ ಪನ ವಞ್ಚನೇನೇವ ಸಙ್ಗಹಿತಂ।

ಛೇದನಾದೀಸು **ಛೇದನನ್ತಿ** ಹತ್ಥಚ್ಛೇದನಾದಿ। **ವಧೋತಿ** ಮಾರಣಂ। **ಬನ್ಧೋತಿ** ರಜ್ಜುಬನ್ಧನಾದೀಹಿ ಬನ್ಧನಂ। **ವಿಪರಾಮೋಸೋತಿ** ಹಿಮವಿಪರಾಮೋಸೋ, ಗುಮ್ಬವಿಪರಾಮೋಸೋತಿ ದುವಿಧೋ। ಯಂ ಹಿಮಪಾತಸಮಯೇ ಹಿಮೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಹುತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನಂ ಜನಂ ಮುಸನ್ತಿ, ಅಯಂ ಹಿಮವಿಪರಾಮೋಸೋ। ಯಂ ಗುಮ್ಬಾದೀಹಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಮುಸನ್ತಿ, ಅಯಂ ಗುಮ್ಬವಿಪರಾಮೋಸೋ। **ಆಲೋಪೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀನಂ ವಿಲೋಪಕರಣಂ। **ಸಹಸಾಕಾರೋತಿ** ಸಾಹಸಿಕಕಿರಿಯಾ, ಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉರೇ ಸತ್ಥಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಇಚ್ಛಿತಭಣ್ಡಗ್ಗಹಣಂ। ಏವಮೇತಸ್ಮಾ ಛೇದನ…ಪೇ॰… ಸಹಸಾಕಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ।

ಸೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತೀತಿ ಸ್ವಾಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತೇನ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ದ್ವಾದಸವಿಧೇನ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಪನ ದ್ವಾದಸವಿಧೇನ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಟ್ಠ ಪರಿಕ್ಖಾರಾ ವಟ್ಟನ್ತಿ - ತೀಣಿ ಚೀವರಾನಿ, ಪತ್ತೋ, ದನ್ತಕಟ್ಠಚ್ಛೇದನವಾಸಿ, ಏಕಾ ಸೂಚಿ, ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಪರಿಸ್ಸಾವನನ್ತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

> “ತಿಚೀವರಞ್ಚ ಪತ್ತೋ ಚ, ವಾಸಿ ಸೂಚಿ ಚ ಬನ್ಧನಂ।
> ಪರಿಸ್ಸಾವನೇನ ಅಟ್ಠೇತೇ, ಯುತ್ತಯೋಗಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ”ತಿ॥

ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಾಪಿ। ಕಥಂ? ತಿಚೀವರಂ ತಾವ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ವಿಚರಣಕಾಲೇ ಕಾಯಂ ಪರಿಹರತಿ ಪೋಸೇತೀತಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಂ ಹೋತಿ। ಚೀವರಕಣ್ಣೇನ ಉದಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ಪಿವನಕಾಲೇ, ಖಾದಿತಬ್ಬಫಲಾಫಲಂ ಗಹಣಕಾಲೇ ಚ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪರಿಹರತಿ ಪೋಸೇತೀತಿ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಂ ಹೋತಿ। ಪತ್ತೋಪಿ ತೇನ ಉದಕಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ನ್ಹಾನಕಾಲೇ ಕುಟಿಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಕಾಲೇ ಚ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೋ ಹೋತಿ, ಆಹಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೋ। ವಾಸಿಪಿ ತಾಯ ದನ್ತಕಟ್ಠಚ್ಛೇದನಕಾಲೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಂ ಅಙ್ಗಪಾದಚೀವರಕುಟಿದಣ್ಡಕಸಜ್ಜನಕಾಲೇ ಚ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಾ ಹೋತಿ, ಉಚ್ಛುಚ್ಛೇದನನಾಳಿಕೇರಾದಿತಚ್ಛನಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಾ। ಸೂಚಿಪಿ ಚೀವರಸಿಬ್ಬನಕಾಲೇ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಾ ಹೋತಿ, ಪೂವಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಖಾದನಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಾ। ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಚರಣಕಾಲೇ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಂ, ಉಚ್ಛುಆದೀನಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಹಣಕಾಲೇ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಂ। ಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ತೇನ ಉದಕಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ನ್ಹಾನಕಾಲೇ ಸೇನಾಸನಪರಿಭಣ್ಡಕರಣಕಾಲೇ ಚ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕಂ, ಪಾನೀಯಪಾನಕಪರಿಸ್ಸಾವನಕಾಲೇ ತೇನೇವ ತಿಲತಣ್ಡುಲಪುಥುಕಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದನಕಾಲೇ ಚ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕಂ। ಅಯಂ ತಾವ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖಾರಮತ್ತಾ।

ನವಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಪನ ಸೇಯ್ಯಂ ಪವಿಸನ್ತಸ್ಸ ತತ್ರಟ್ಠಕಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ವಾ ಕುಞ್ಚಿಕಾ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ದಸಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ನಿಸೀದನಂ ವಾ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏಕಾದಸಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಕತ್ತರಯಟ್ಠಿ ವಾ ತೇಲನಾಳಿಕಾ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ದ್ವಾದಸಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ಛತ್ತಂ ವಾ ಉಪಾಹನಂ ವಾ ವಟ್ಟತಿ। ಏತೇಸು ಚ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಿಕೋವ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ, ಇತರೇ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಮಹಿಚ್ಛಾ ಮಹಾಭಾರಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಏತೇಪಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾವ ಸನ್ತುಟ್ಠಾವ ಸುಭರಾವ ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿನೋವ। ಭಗವಾ ಪನ ನ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಕಥೇಸಿ, ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಿಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಕಥೇಸಿ। ಸೋ ಹಿ ಖುದ್ದಕವಾಸಿಞ್ಚ ಸೂಚಿಞ್ಚ ಪರಿಸ್ಸಾವನೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಅಂಸಕೂಟೇ ಲಗ್ಗೇತ್ವಾ ತಿಚೀವರಂ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಸುಖಂ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಪಟಿನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ನಾಮಸ್ಸ ನ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಲ್ಲಹುಕವುತ್ತಿತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ **ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚೀವರೇನಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನಾ**ತಿ ಕಾಯಪರಿಹರಣಮತ್ತಕೇನ। **ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೇನಾ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹರಣಮತ್ತಕೇನ। **ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ತಂ ಅಟ್ಠಪರಿಕ್ಖಾರಮತ್ತಕಂ ಸಬ್ಬಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಕಾಯಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ, "ಮಮ ವಿಹಾರೋ ಪರಿವೇಣಂ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ"ತಿಸ್ಸ ಸಙ್ಗೋ ವಾ ಬನ್ಧೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ। ಸೋ ಜಿಯಾ ಮುತ್ತೋ ಸರೋ ವಿಯ, ಯೂಥಾ ಅಪಕ್ಕನ್ತೋ ಮತ್ತಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ ಸೇನಾಸನಂ, ವನಸಣ್ಡಂ, ರುಕ್ಖಮೂಲಂ, ನವಂ ಪಬ್ಭಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ, ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ।

> "ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ,
> ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನ।
> ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಛಮ್ಭೀ,
> ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೨; ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸೋ ೧೨೮) -

ಏವಂ ವಣ್ಣಿತಂ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ।

ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ಸಾಧೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ**ತಿ ಪಕ್ಖಯುತ್ತೋ ಸಕುಣೋ। **ಡೇತೀ**ತಿ ಉಪ್ಪತತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಸಕುಣಾ ನಾಮ "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ರುಕ್ಖೋ ಪರಿಪಕ್ಕಫಲೋ"ತಿ ಞತ್ವಾ ನಾನಾದಿಸಾಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಖಪಕ್ಖತುಣ್ಡಾದೀಹಿ ತಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಾ ವಿಧುನನ್ತಾ ಖಾದನ್ತಿ, "ಇದಂ ಅಜ್ಜತನಾಯ, ಇದಂ ಸ್ವಾತನಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ನೇಸಂ ನ ಹೋತಿ। ಫಲೇ ಪನ ಖೀಣೇ ನೇವ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಆರಕ್ಖಂ ಠಪೇನ್ತಿ, ನ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಂ ವಾ ಪತ್ತಂ ವಾ ನಖಂ ವಾ ತುಣ್ಡಂ ವಾ ಠಪೇನ್ತಿ, ಅಥ ಖೋ ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖೇ ಅನಪೇಕ್ಖಾ ಹುತ್ವಾ ಯೋ ಯಂ ದಿಸಾಭಾಗಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತೇನ ಸಪತ್ತಭಾರೋವ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮೇವ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ನಿಸ್ಸಙ್ಗೋ ನಿರಪೇಕ್ಖೋಯೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ। **ಅರಿಯೇನಾ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸೇನ। **ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಕೇ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಅನವಜ್ಜಸುಖ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದೋಸಸುಖಂ।

ಸೋ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಸೋ ಇಮಿನಾ ಅರಿಯೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೧೫) ವುತ್ತಂ। **ಅಬ್ಯಾಸೇಕಸುಖ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅನಾಸಿತ್ತಸುಖಂ, ಅವಿಕಿಣ್ಣಸುಖನ್ತಿಪಿ ವುತ್ತಂ। ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಸುಖಂ ಹಿ ದಿಟ್ಠಾದೀಸು ದಿಟ್ಠಮತ್ತಾದಿವಸೇನ ಪವತ್ತತಾಯ ಅವಿಕಿಣ್ಣಂ ಹೋತಿ।

ಸೋ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇತಿ ಸೋ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಸಂವರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಇಮೇಸು ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾದೀಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಪುರತೋ ಗಮನಂ। **ಪಟಿಕ್ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾಗಮನಂ।

ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತೀತಿ ಸಾತ್ಥಕಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಸಪ್ಪಾಯಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಗೋಚರಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಅಸಮ್ಮೋಹಸಮ್ಪಜಞ್ಞನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಂ ವಸೇನ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾಯೇವ ತಾನಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಪಟಿಕ್ಕನ್ತಾನಿ ಕರೋತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ದೀಘನಿಕಾಯೇ ಸಾಮಞ್ಞಫಲವಣ್ಣನಾತೋ ವಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾತೋ ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಸೋ ಇಮಿನಾ ಚಾತಿಆದಿನಾ ಕಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ? ಅರಞ್ಞವಾಸಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅರಞ್ಞವಾಸೋ ನ ಇಜ್ಝತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇಹಿ ವಾ ವನಚರಕೇಹಿ ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅರಞ್ಞೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ "ಕಿಂ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪಾಪಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಞ್ಞವಾಸೇನಾ"ತಿ ಭೇರವಸದ್ದಂ ಸಾವೇನ್ತಿ, ಹತ್ಥೇಹಿ ಸೀಸಂ ಪಹರಿತ್ವಾ

ಪಲಾಯನಾಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ। “ಅಸುಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಪಾಪಕಮ್ಮಮಕಾಸೀ”ತಿ ಅಯಸೋ ಪತ್ಥರತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನೇತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅರಞ್ಞವಾಸೋ ಇಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಸೀಲಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾಳಕಂ ವಾ ತಿಲಕಂ ವಾ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪೀತಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತಂ ಖಯತೋ ವಯತೋ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ। ಅರಞ್ಞೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ ಅತ್ತಮನಾ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸನ್ತಿ। ಇತಿಸ್ಸ ಉದಕೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತತೇಲಬಿನ್ದು ವಿಯ ಯಸೋ ವಿತ್ಥಾರಿಕೋ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ **ವಿವಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸುಞ್ಞಂ, ಅಪ್ಪಸದ್ದಂ, ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತದೇವ ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ವಿಭಙ್ಗೇ “ವಿವಿತ್ತನ್ತಿ ಸನ್ತಿಕೇ ಚೇಪಿ ಸೇನಾಸನಂ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಅನಾಕಿಣ್ಣಂ ಗಹಟ್ಠೇಹಿ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ, ತೇನ ತಂ ವಿವಿತ್ತ”ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೨೬) ವುತ್ತಂ। ಸೇತಿ ಚೇವ ಆಸತಿ ಚ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸೇನಾಸನಂ**। ಮಞ್ಚಪೀಠಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇನಾಹ - “ಸೇನಾಸನನ್ತಿ ಮಞ್ಚೋಪಿ ಸೇನಾಸನಂ, ಪೀಠಮ್ಪಿ, ಭಿಸಿಪಿ, ಬಿಮ್ಬೋಹನಮ್ಪಿ, ವಿಹಾರೋಪಿ, ಅಡ್ಢಯೋಗೋಪಿ, ಪಾಸಾದೋಪಿ, ಹಮ್ಮಿಯಮ್ಪಿ, ಗುಹಾಪಿ, ಅಟ್ಟೋಪಿ, ಮಾಳೋಪಿ, ಲೇಣಮ್ಪಿ, ವೇಳುಗುಮ್ಬೋಪಿ, ರುಕ್ಖಮೂಲಮ್ಪಿ, ಮಣ್ಡಪೋಪಿ ಸೇನಾಸನಂ, ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸೇನಾಸನ”ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೨೭)। ಅಪಿಚ ವಿಹಾರೋ, ಅಡ್ಢಯೋಗೋ, ಪಾಸಾದೋ, ಹಮ್ಮಿಯಂ, ಗುಹಾತಿ ಇದಂ ವಿಹಾರಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ। ಮಞ್ಚೋ, ಪೀಠಂ, ಭಿಸಿ, ಬಿಮ್ಬೋಹನನ್ತಿ ಇದಂ ಮಞ್ಚಪೀಠಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ। ಚಿಮಿಲಿಕಾ, ಚಮ್ಮಖಣ್ಡೋ, ತಿಣಸನ್ಥಾರೋ, ಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರೋತಿ ಇದಂ ಸನ್ಥತಸೇನಾಸನಂ ನಾಮ। ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ ಏತಂ ಓಕಾಸಸೇನಾಸನಂ ನಾಮಾತಿ ಏವಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸೇನಾಸನಂ ಹೋತಿ। ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸೇನಾಸನಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಮೇವ।

ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಕುಣಸದಿಸಸ್ಸ ಚಾತುದ್ದಿಸಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅರಞ್ಞ**ನ್ತಿ “ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬಹಿ ಇನ್ದಖೀಲಾ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಅರಞ್ಞ”ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೨೯) “ಇದಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ವಸೇನ ಆಗತಂ ಅರಞ್ಞಂ। “ಆರಞ್ಞಕಂ ನಾಮ ಸೇನಾಸನಂ ಪಞ್ಚಧನುಸತಿಕಂ ಪಚ್ಛಿಮ”ನ್ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೬೫೪) ಇದಂ ಪನ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುರೂಪಂ। ತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಧುತಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಂ। **ರುಕ್ಖಮೂಲ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸೀತಚ್ಛಾಯಂ ವಿವಿತ್ತಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ। **ಪಬ್ಬತ**ನ್ತಿ ಸೇಲಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಉದಕಸೋಣ್ಡೀಸು ಉದಕಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸೀತಾಯ ರುಕ್ಖಚ್ಛಾಯಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ನಾನಾದಿಸಾಸು ಖಾಯಮಾನಾಸು ಸೀತೇನ ವಾತೇನ ಬೀಜಿಯಮಾನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ। **ಕನ್ದರ**ನ್ತಿ ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ, ತೇನ ದಾರಿತಂ ಉದಕಭಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಪದೇಸಂ, ಯಂ ನಿತಮ್ಬನ್ತಿಪಿ ನದೀನಿಕುಞ್ಜನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ರಜತಪಟ್ಟಸದಿಸಾ ವಾಲಿಕಾ ಹೋತಿ, ಮತ್ಥಕೇ ಮಣಿವಿತಾನಂ ವಿಯ ವನಗಹನಂ, ಮಣಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಂ ಉದಕಂ ಸನ್ದತಿ। ಏವರೂಪಂ ಕನ್ದರಂ ಓರುಯ್ಹ ಪಾನೀಯಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಗತ್ತಾನಿ ಸೀತಾನಿ ಕತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತೋ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ। **ಗಿರಿಗುಹ**ನ್ತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಬ್ಬತಾನಂ ಅನ್ತರಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ ಉಮಙ್ಗಸದಿಸಂ ಮಹಾವಿವರಂ। **ಸುಸಾನಲಕ್ಖಣಂ** ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೩೪) ವುತ್ತಂ। **ವನಪತ್ಥ**ನ್ತಿ ಗಾಮನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನುಪಚಾರಟ್ಠಾನಂ, ಯತ್ಥ ನ ಕಸನ್ತಿ ನ ವಪನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ - “ವನಪತ್ಥನ್ತಿ ದೂರಾನಮೇತಂ ಸೇನಾಸನಾನಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿಆದಿ। **ಅಬ್ಭೋಕಾಸ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಛನ್ನಂ। ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಪನೇತ್ಥ ಚೀವರಕುಟಿಂ ಕತ್ವಾ ವಸತಿ। **ಪಲಾಲಪುಞ್ಜ**ನ್ತಿ ಪಲಾಲರಾಸಿಂ । ಮಹಾಪಲಾಲಪುಞ್ಜತೋ ಹಿ ಪಲಾಲಂ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪಬ್ಭಾರಲೇಣಸದಿಸೇ ಆಲಯೇ ಕರೋನ್ತಿ, ಗಚ್ಛಗುಮ್ಬಾದೀನಮ್ಪಿ ಉಪರಿ ಪಲಾಲಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಪಚ್ಛಾಭತ್ತನ್ತಿ ಭತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ। **ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ**ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪರಿಯೇಸನತೋ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ। **ಪಲ್ಲಙ್ಕ**ನ್ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಊರುಬದ್ಧಾಸನಂ। **ಆಭುಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ। **ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯಾ**ತಿ ಉಪರಿಮಸರೀರಂ ಉಜುಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ, ಅಟ್ಠಾರಸ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕೇ ಕೋಟಿಯಾ ಕೋಟಿಂ ಪಟಿಪಾದೇತ್ವಾ। ಏವಞ್ಹಿ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಚಮ್ಮಮಂಸನ್ಹಾರೂನಿ ನ ಪಣಮನ್ತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಯಾ ತೇಸಂ ಪಣಮನಪಚ್ಚಯಾ ಖಣೇ ಖಣೇ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಾಸು ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಸು ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಪರಿಪತತಿ, ವುದ್ಧಿಂ ಫಾತಿಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾಭಿಮುಖಂ

ಸತಿಂ ಠಪಯಿತ್ವಾ, ಮುಖಸಮೀಪೇ ವಾ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ ವಿಭಙ್ಗೇ ವುತ್ತಂ - "ಅಯಂ ಸತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ ಸೂಪಟ್ಠಿತಾ ನಾಸಿಕಗ್ಗೇ ವಾ ಮುಖನಿಮಿತ್ತೇ ವಾ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ"ತಿ (ವಿಭಂ ೫೩೭)। ಅಥ ವಾ "**ಪರೀತಿ** ಪರಿಗ್ಗಹಟ್ಠೋ। **ಮುಖನ್ತಿ** ನಿಯ್ಯಾನಟ್ಠೋ। **ಸತೀತಿ** ಉಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೋ। ತೇನ ವುಚ್ಚತಿ - 'ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿ'"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ (ಪಟಿಂ ಮಂ ೧.೧೬೪) ವುತ್ತನಯೇನ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತ್ರಾಯಂ ಸಙ್ಖೇಪೋ "ಪರಿಗ್ಗಹಿತನಿಯ್ಯಾನಂ ಸತಿಂ ಕತ್ವಾ"ತಿ।

ಅಭಿಜ್ಝಂ ಲೋಕೇತಿ ಏತ್ಥ ಲುಜ್ಜನ-ಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಲೋಕೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚಸು ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ರಾಗಂ ಪಹಾಯ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೇನಾತಿ** ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಸೇನ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೇನ, ನ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸದಿಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತೀತಿ** ಅಭಿಜ್ಝಾತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಮೋಚೇತಿ, ಯಥಾ ನಂ ಸಾ ಮುಞ್ಚತಿ ಚೇವ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಚ ನ ಪುನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಬ್ಯಾಪಾದಪದೋಸಂ ಪಹಾಯಾತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಇಮಿನಾ ಚಿತ್ತಂ ಪೂತಿಕುಮ್ಮಾಸಾದಯೋ ವಿಯ ಪುರಿಮಪಕತಿಂ ಪಜಹತೀತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ**। ವಿಕಾರಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪದುಸ್ಸತಿ, ಪರಂ ವಾ ಪದೂಸೇತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ **ಪದೋಸೋ**। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಕೋಧಸ್ಸೇವ ಅಧಿವಚನಂ । ಥಿನಂ ಚಿತ್ತಗೇಲಞ್ಞಂ, ಮಿದ್ಧಂ ಚೇತಸಿಕಗೇಲಞ್ಞಂ। ಥಿನಞ್ಚ ಮಿದ್ಧಞ್ಚ **ಥಿನಮಿದ್ಧಂ**। **ಆಲೋಕಸಞ್ಞೀತಿ** ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ದಿವಾಪಿ ದಿಟ್ಠಆಲೋಕಸಞ್ಜಾನನಸಮತ್ಥಾಯ ವಿಗತನೀವರಣಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ । **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋತಿ** ಸತಿಯಾ ಚ ಞಾಣೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಇದಂ ಉಭಯಂ ಆಲೋಕಸಞ್ಞಾಯ ಉಪಕಾರಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ಉದ್ಧಚ್ಚಞ್ಚ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಞ್ಚ **ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ**। **ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋತಿ** ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ತರಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। "ಕಥಮಿದಂ ಕಥಮಿದ"ನ್ತಿ ಏವಂ ನಪ್ಪವತ್ತತೀತಿ **ಅಕಥಂಕಥೀ**। **ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಅನವಜ್ಜೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। "ಇಮೇ ನು ಖೋ ಕುಸಲಾ, ಕಥಮಿಮೇ ಕುಸಲಾ"ತಿ ಏವಂ ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ ನ ಕಙ್ಖತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ಇಮೇಸು ಪನ ನೀವರಣೇಸು ವಚನತ್ಥಲಕ್ಖಣಾದಿಭೇದತೋ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ (ವಿಸುದ್ಧಿ ೧.೭೧-೭೨) ವುತ್ತಂ। **ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾಯ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಞ್ಚ ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಉಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾತೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹೀತಿ**ಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ।

ಇಮೇ ಆಸವಾತಿಆದಿ ಅಪರೇನಾಪಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಚತುಸಚ್ಚಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಏತ್ತಾವತಾ ಹೇಟ್ಠಾ ತೀಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಬಾಹಿರಸಮಯಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಲಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಚತುತ್ಥೇನ ಅಙ್ಗೇನ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಭಾವಂ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ ದೇಸನಾಯ ಅರಹತ್ತೇನ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಿ। ಇದಾನಿ ದೇಸನಂ ಅಪ್ಪೇನ್ತೋ **ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

೯. ತಣ್ಹಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೯. ನವಮೇ **ಜಾಲಿನಿನ್ತಿ** ಜಾಲಸದಿಸಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಜಾಲಂ ಸಮನ್ತತೋ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತಂ ಆಕುಲಬ್ಯಾಕುಲಂ, ಏವಂ ತಣ್ಹಾಪೀತಿ ಜಾಲಸದಿಸತ್ತಾ ಜಾಲಿನೀತಿ ವುತ್ತಾ। ತಯೋ ವಾ ಭವೇ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಠಿತಾಯ ಏತಿಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಕೋಟ್ಠಾಸಭೂತಂ ಜಾಲಂ ಅತ್ಥೀತಿಪಿ ಜಾಲಿನೀ। **ಸರಿತನ್ತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸರಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ವಿಸಟನ್ತಿ** ಪತ್ಥಟಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। **ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಸತ್ತಂ ಲಗ್ಗಂ ಲಗಿತಂ। ಅಪಿಚ "**ವಿಸಮೂಲಾತಿ** ವಿಸತ್ತಿಕಾ। **ವಿಸಫಲಾತಿ** ವಿಸತ್ತಿಕಾ"ತಿಆದಿನಾಪಿ (ಮಹಾನಿ ೩; ಚೂಳನಿ ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ೨೨) ನಯೇನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಉದ್ಧಸ್ತೋತಿ** ಉಪರಿ ಧಂಸಿತೋ। **ಪರಿಯೋನದ್ಧೋತಿ** ಸಮನ್ತಾ ವೇಠಿತೋ। **ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತೋತಿ** ತನ್ತಂ ವಿಯ ಆಕುಲಜಾತೋ। ಯಥಾ ನಾಮ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಮೂಸಿಕಚ್ಛಿನ್ನಂ ಪೇಸಕಾರಾನಂ ತನ್ತಂ ತಹಿಂ ತಹಿಂ ಆಕುಲಂ ಹೋತಿ, "ಇದಂ ಅಗ್ಗಂ ಇದಂ ಮೂಲ"ನ್ತಿ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ, ಮೂಲೇನ ವಾ

ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸತ್ತಾ ಇಮಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಪರಿಯೋನದ್ಧಾ ಆಕುಲಬ್ಯಾಕುಲಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸರಣಮಗ್ಗಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ। **ಗುಲಾಗುಣ್ಠಿಕಜಾತೋ**ತಿ ಗುಲಾಗುಣ್ಠಿಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪೇಸಕಾರಕಞ್ಜಿಯಸುತ್ತಂ। ಗುಲಾ ನಾಮ ಸಕುಣಿಕಾ, ತಸ್ಸಾ ಕುಲಾವಕೋತಿಪಿ ಏಕೇ। ಯಥಾ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಆಕುಲಂ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ, ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರನ್ತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಭೂತೋ**ತಿ ಮುಞ್ಜತಿಣಂ ವಿಯ ಪಬ್ಬಜತಿಣಂ ವಿಯ ಚ ಭೂತೋ, ತಾದಿಸೋ ಜಾತೋ। ಯಥಾ ತಾನಿ ತಿಣಾನಿ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಕತರಜ್ಜುಂ ಜಿಣ್ಣಕಾಲೇ ಕತ್ಥಚಿ ಪತಿತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ತಿಣಾನಂ "ಇದಂ ಅಗ್ಗಂ ಇದಂ ಮೂಲ"ನ್ತಿ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ, ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ದುಕ್ಕರಂ। ತಮ್ಪಿ ಚ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇ ಠತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ, ಠಪೇತ್ವಾ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸರಣಮಗ್ಗಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏವಮಯಂ ಲೋಕೋ ತಣ್ಹಾಜಾಲೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ। ತತ್ಥ **ಅಪಾಯೋ**ತಿ ನಿರಯ-ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ-ಪೇತ್ತಿವಿಸಯ-ಅಸುರಕಾಯಾ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಹಿ ತೇ ವಡ್ಢಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಆಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಅಪಾಯಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತಥಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿಭಾವತೋ **ದುಗ್ಗತಿ**। ಸುಖಸಮುಸ್ಸಯತೋ ವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ **ವಿನಿಪಾತೋ**। ಇತರೋ ಪನ -

> "ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಧಾತುಆಯತನಾನ ಚ।
> ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ, ಸಂಸಾರೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

ತಂ ಸಬ್ಬಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ, ಅಥ ಖೋ ಚುತಿತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಚುತಿನ್ತಿ ಏವಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ ಗಣ್ಹಮಾನೋ ತೀಸು ಭವೇಸು ಚತೂಸು ಯೋನೀಸು ಪಞ್ಚಸು ಗತೀಸು ಸತ್ತಸು ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತೀಸು ನವಸು ಸತ್ತಾವಾಸೇಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ವಾತಕ್ಖಿತ್ತನಾವಾ ವಿಯ ಯನ್ತೇ ಯುತ್ತಗೋಣೋ ವಿಯ ಚ ಪರಿಬ್ಭಮತಿಯೇವ।

ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯಾತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಉಪಾದಾಯ। ಇದಞ್ಚ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಬಾಹಿರಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಬಾಹಿರಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಉಪಾದಾಯ, ಇದಮ್ಪಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅಸ್ಮೀತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತೀ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯದೇತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಉಪಾದಾಯ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಮೂಹಗ್ಗಾಹತೋ ಅಸ್ಮೀತಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತ್ಥಸ್ಮೀತಿ ಹೋತೀ**ತಿಆದೀಸು ಪನ ಏವಂ ಸಮೂಹತೋ ಅಹನ್ತಿ ಗಹಣೇ ಸತಿ ತತೋ ಅನುಪನಿಧಾಯ ಚ ಉಪನಿಧಾಯ ಚಾತಿ ದ್ವಿಧಾ ಗಹಣಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ **ಅನುಪನಿಧಾಯಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಆಕಾರಂ ಅನುಪಗಮ್ಮ ಸಕಭಾವಮೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಇತ್ಥಸ್ಮೀತಿ ಹೋತಿ, ಖತ್ತಿಯಾದೀಸು ಇದಂಪಕಾರೋ ಅಹನ್ತಿ ಏವಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ತಾವ ಅನುಪನಿಧಾಯ ಗಹಣಂ। **ಉಪನಿಧಾಯ ಗಹಣಂ** ಪನ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ ಸಮತೋ ಚ ಅಸಮತೋ ಚ। ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಏವಂಸ್ಮೀತಿ ಅಞ್ಞಥಾಸ್ಮೀ**ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಂಸ್ಮೀ**ತಿ ಇದಂ ಸಮತೋ ಉಪನಿಧಾಯ ಗಹಣಂ, ಯಥಾಯಂ ಖತ್ತಿಯೋ ಯಥಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ಏವಮಹಮ್ಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಥಾಸ್ಮೀ**ತಿ ಇದಂ ಪನ ಅಸಮತೋ ಗಹಣಂ, ಯಥಾಯಂ ಖತ್ತಿಯೋ ಯಥಾಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ, ತತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಅಹಂ, ಹೀನೋ ವಾ ಅಧಿಕೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಾನಿ ತಾವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ।

ಅಸಸ್ಮೀತಿ ಸತಸ್ಮೀತಿ ಇಮಾನಿ ಪನ ದ್ವೇ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಸಂ, ನಿಚ್ಚಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸೀದತೀತಿ ಸತಂ, ಅನಿಚ್ಚಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಸ್ಮಾ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಇತೋ ಪರಾನಿ ಸನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಂಸಯಪರಿವಿತಕ್ಕವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। **ಸನ್ತಿ ಹೋತೀ**ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಅಹಂ ಸಿಯನ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಪುರಿಮಚತುಕ್ಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। **ಅಪಿಹಂ ಸನ್ತಿ**ಆದೀನಿ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಅಪಿ ನಾಮ ಅಹಂ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ ಏವಂ ಪತ್ಥನಾಕಪ್ಪನವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ತಾನಿಪಿ ಪುರಿಮಚತುಕ್ಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ**ಆದೀನಿ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಅನಾಗತವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಪುರಿಮಚತುಕ್ಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಮೇತೇ -

“ದ್ವೇ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸಾ ಸೀಸಞ್ಞೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಸೀಸಮೂಲಕಾ।
ತಯೋ ತಯೋತಿ ಏತಾನಿ, ಅಟ್ಠಾರಸ ವಿಭಾವಯೇ॥

ಏತೇಸು ಹಿ ಅಸಸ್ಮಿ, ಸತಸ್ಮೀತಿ ಏತೇ ದ್ವೇ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸಾ ನಾಮ। ಅಸ್ಮಿ, ಸನ್ತಿ, ಅಪಿಹಂ ಸನ್ತಿ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಏತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸುದ್ಧಸೀಸಾ ಏವ। ಇತ್ಥಸ್ಮೀತಿಆದಯೋ ತಯೋ ತಯೋತಿ ದ್ವಾದಸ ಸೀಸಮೂಲಕಾ ನಾಮಾತಿ ಏವಮೇತೇ ದ್ವೇ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸುದ್ಧಸೀಸಾ ದ್ವಾದಸ ಸೀಸಮೂಲಕಾತಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಧಮ್ಮಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಮಾನಿ ತಾವ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ। ಬಾಹಿರಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇಮಿನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ರೂಪೇನ ವಾ…ಪೇ॰… ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ವಾತಿ ಏಸ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ತಾದಿಸಮೇವ।

ಇತಿ ಏವರೂಪಾನಿ ಅತೀತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅತೀತೇ ಅದ್ಧನಿ ಛತ್ತಿಂಸ। **ಅನಾಗತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ** ಏಕಮೇಕಸ್ಸೇವ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚ ಅನಾಗತೇ ಅದ್ಧನಿ ಛತ್ತಿಂಸ। **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾತಿ** ಏಕಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಯಥಾಸಮ್ಭವತೋ ಬಹೂನಂ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಅದ್ಧನಿ ಛತ್ತಿಂಸಾವ। ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ ಪನ ನಿಯಮೇನೇವ ಅತೀತೇ ಅದ್ಧನಿ ಛತ್ತಿಂಸ, ಅನಾಗತೇ ಛತ್ತಿಂಸ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಛತ್ತಿಂಸ। ಅನನ್ತಾ ಹಿ ಅಸದಿಸತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಭೇದಾ ಸತ್ತಾ। **ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಂ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಅಟ್ಠಸತಸಙ್ಖಾತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಂ ಹೋತೀತಿ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

೧೦. ಪೇಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೦. ದಸಮೇ **ನ ಉಸ್ಸೇನೇತೀತಿ** ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ನ ಉಕ್ಖಿಪತಿ। **ನ ಪಟಿಸೇನೇತೀತಿ** ಪಟಿವಿರುದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಕಲಹಭಣ್ಡನವಸೇನ ನ ಉಕ್ಖಿಪತಿ। **ನ ಧೂಪಾಯತೀತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತವಸೇನ ನ ಧೂಪಾಯತಿ। **ನ ಪಜ್ಜಲತೀತಿ** ಬಾಹಿರಸ್ಸ ಉಪಾದಾಯ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತವಸೇನ ನ ಪಜ್ಜಲತಿ। **ನ ಸಮ್ಪಜ್ಝಾಯತೀತಿ** ಅಸ್ಮಿಮಾನವಸೇನ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಝಾಯತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಳಿನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತನ್ತಿ।

ಮಹಾವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ಚತುತ್ಥಪಣ್ಣಾಸಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

೫. ಪಞ್ಚಮಪಣ್ಣಾಸಕಂ

(೨೧) ೧. ಸಪ್ಪುರಿಸವಗ್ಗೋ

೧-೬. ಸಿಕ್ಖಾಪದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೧. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಸಪ್ಪುರಿಸ**ನ್ತಿ ಲಾಮಕಪುರಿಸಂ ತುಚ್ಛಪುರಿಸಂ ಮೂಳ್ಹಪುರಿಸಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅನ್ಧೀಕತಂ ಬಾಲಂ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸತರ**ನ್ತಿ ಅತಿರೇಕೇನ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಂ। ಇತರೇ ದ್ವೇ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಯಥಾ ಚೇತ್ಥ, ಏವಂ ಇತೋ ಪರೇಸು ಪಞ್ಚಸು। ಏತೇಸು ಹಿ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಚವೇರವಸೇನ ದೇಸಿತಂ, ದುತಿಯಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಮ್ಮವಸೇನ, ತತಿಯಂ ಕಾಯವಚೀದ್ವಾರವಸೇನ, ಚತುತ್ಥಂ ಮನೋದ್ವಾರವಸೇನ, ಪಞ್ಚಮಂ ಅಟ್ಠಮಿಚ್ಛತ್ತವಸೇನ, ಛಟ್ಠಂ ದಸಮಿಚ್ಛತ್ತವಸೇನ।

೭-೧೦. ಪಾಪಧಮ್ಮಸುತ್ತಚತುಕ್ಕವಣ್ಣನಾ

೨೦೭-೨೧೦. ಸತ್ತಮೇ **ಪಾಪ**ನ್ತಿ ಲಾಮಕಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಪುಗ್ಗಲಂ। **ಕಲ್ಯಾಣ**ನ್ತಿ ಭದ್ದಕಂ ಅನವಜ್ಜಪುಗ್ಗಲಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಅಟ್ಠಮೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ನವಮೇ **ಪಾಪಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಲಾಮಕಧಮ್ಮಂ। **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ದಸಮೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಗ್ಗೇ ದಸಸುಪಿ ಸುತ್ತೇಸು ಅಗಾರಿಯಪ್ಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ। ಸಚೇಪಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಹೋನ್ತಿ, ವಟ್ಟತಿಯೇವಾತಿ।

ಸಪ್ಪುರಿಸವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

(೨೨) ೨. ಪರಿಸಾವಗ್ಗೋ

೧. ಪರಿಸಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೧. ದುತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮೇ ಪರಿಸಂ ದೂಸೇನ್ತೀತಿ **ಪರಿಸದೂಸನಾ**। ಪರಿಸಂ ಸೋಭೇನ್ತೀತಿ **ಪರಿಸಸೋಭನಾ**।

೨. ದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೨. ದುತಿಯೇ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನಾಪಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾಯ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಸಾ ಚ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ।

೩. ಅಕತಞ್ಞುತಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೩. ತತಿಯೇ **ಅಕತಞ್ಞುತಾ ಅಕತವೇದಿತಾ**ತಿ ಅಕತಞ್ಞುತಾಯ ಅಕತವೇದಿತಾಯ। ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೪-೮. ಪಾಣಾತಿಪಾತೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೧೪-೨೧೮. ಚತುತ್ಥಂ ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಾನಂ ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ಪಞ್ಚಮಂ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಾನಂ ಆದಿತೋ ಚತುನ್ನಂ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾನಂ ವಸೇನ, ಛಟ್ಠಂ ಅವಸೇಸಾನಂ ಚತುನ್ನಂ, ಸತ್ತಮಂ ಅನರಿಯವೋಹಾರಅರಿಯವೋಹಾರಾನಂ। ತಥಾ ಅಟ್ಠಮನವಮದಸಮಾನಿ ಸಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ ಅಸ್ಸದ್ಧಮ್ಮಾನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ಸಬ್ಬಸುತ್ತೇಸು ಪನ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾವ ಕಥಿತಾ। ನವಸು ಸುತ್ತೇಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ "ಸಗ್ಗೇ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತಯೋ ಪನ ಮಗ್ಗಾ ತೀಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿಯೇವಾತಿ।

ಪರಿಸಾವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

(೧೩) ೩. ದುಚ್ಚರಿತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೨೧-೧೩೧. ತತಿಯಸ್ಸ ಪಠಮಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ। ದಸಮೇ ಯೋ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕಬ್ಯಂ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ಚಿನ್ತಾಕವಿ** ನಾಮ। ಯೋ ಸುತ್ವಾ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ಸುತಕವಿ** ನಾಮ। ಯೋ ಏಕಂ ಅತ್ಥಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ಅತ್ಥಕವಿ** ನಾಮ। ಯೋ ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ವಙ್ಗೀಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಪಟಿಭಾನೇನ ಕರೋತಿ, ಅಯಂ **ಪಟಿಭಾನಕವಿ** ನಾಮಾತಿ।

ದುಚ್ಚರಿತವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

(೨೪) ೪. ಕಮ್ಮವಗ್ಗೋ

೧. ಸಂಖಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೨. ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕಣ್ಹನ್ತಿ** ಕಾಳಕಂ ದಸಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಮ್ಮಂ। **ಕಣ್ಹವಿಪಾಕನ್ತಿ** ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಕಾಳಕವಿಪಾಕಂ। **ಸುಕ್ಕನ್ತಿ** ಪಣ್ಡರಕಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಕಮ್ಮಂ । **ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕನ್ತಿ** ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ ಪಣ್ಡರಕವಿಪಾಕಂ। **ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕನ್ತಿ** ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮಂ। **ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕವಿಪಾಕನ್ತಿ** ಸುಖದುಕ್ಖವಿಪಾಕಂ। ಮಿಸ್ಸಕಕಮ್ಮಞ್ಹಿ ಕತ್ವಾ ಅಕುಸಲೇನ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಕುಸಲೇನ ಪವತ್ತೇ ಸುಖಂ ವೇದಿಯತಿ। ಕುಸಲೇನ ರಾಜಕುಲೇಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಅಕುಸಲೇನ ಪವತ್ತೇ ದುಕ್ಖಂ ವೇದಿಯತಿ। **ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಕರಂ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತಞ್ಹಿ ಯದಿ ಕಣ್ಹಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹವಿಪಾಕಂ ದದೇಯ್ಯ। ಯದಿ ಸುಕ್ಕಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಸುಕ್ಕವಿಪಾಕಂ ದದೇಯ್ಯ। ಉಭಯವಿಪಾಕಸ್ಸ ಪನ ಅಪ್ಪದಾನತೋ ಅಕಣ್ಹಂ ಅಸುಕ್ಕನ್ತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

೨. ವಿತ್ಥಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೩. ದುತಿಯೇ **ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝನ್ತಿ** ಸದೋಸಂ। **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ** ಕಾಯದ್ವಾರಚೇತನಂ। **ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀತಿ** ಆಯೂಹತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಲೋಕನ್ತಿ** ಸದುಕ್ಖಂ ಲೋಕಂ। **ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಾ ಫಸ್ಸಾತಿ** ಸದುಕ್ಖಾ ವಿಪಾಕಫಸ್ಸಾ। **ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ವೇದನಂ ವೇದಿಯತೀತಿ** ಸಾಬಾಧಂ ವಿಪಾಕವೇದನಂ ವೇದಿಯತಿ। **ಏಕನ್ತದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಏಕನ್ತೇನೇವ ದುಕ್ಖಂ, ನ ಸುಖಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸತ್ತಾ ನೇರಯಿಕಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ** ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ತೇನ ಕೇವಲಂ ನೇರಯಿಕಸತ್ತೇ ದಸ್ಸೇತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಪನ ತಂಸರಿಕ್ಖಕಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾತಿ**ಆದೀಸು ಪನ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ತಾವ ಕಾಲೇನ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕಾಲೇನ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ। **ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಕಾಮಾವಚರದೇವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಮಹೇಸಕ್ಖತರಾ ದೇವತಾ ದಿಸ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಸನತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ, ಪಾರುತಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಸ್ಸ ಓತಾರಣಂ, ಅಞ್ಜಲಿಪಗ್ಗಣ್ಹನನ್ತಿಆದೀನಂ ವಸೇನ ಕಾಲೇನ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತಾನಂ ಕಾಲೇನ ಸುಖಂ। **ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾತಿ** ಏತ್ಥ ವೇಮಾನಿಕಪೇತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇ ನಿರನ್ತರಮೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸುಖಂ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದುಕ್ಖಂ ವೇದಿಯನ್ತಿ। ನಾಗಸುಪಣ್ಣಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಾದಯೋ ಪನ ಮನುಸ್ಸಾ ವಿಯ ವೋಕಿಣ್ಣಸುಖದುಕ್ಖಾವ ಹೋನ್ತಿ। **ಪಹಾನಾಯ ಯಾ ಚೇತನಾತಿ** ಏತ್ಥ ವಿವಟ್ಟಗಾಮಿನೀ ಮಗ್ಗಚೇತನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಹಿ ಕಮ್ಮಕ್ಖಯಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ।

೩. ಸೋಣಕಾಯನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. ತತಿಯೇ **ಸಿಖಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋತಿ** ಸೀಸಮಜ್ಝೇ ಠಿತಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಸಿಖಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಗೋತ್ತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। **ಪುರಿಮಾನೀತಿ** ಅತೀತಾನನ್ತರದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುರಿಮಾನಿ, ದುತಿಯಾದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ **ಪುರಿಮತರಾನಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಸೋಣಕಾಯನೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ। **ಕಮ್ಮಸಚ್ಚಾಯಂ ಭೋ ಲೋಕೋತಿ** ಭೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಕಮ್ಮಸಭಾವೋ। **ಕಮ್ಮಸಮಾರಮ್ಭಟ್ಠಾಯೀತಿ** ಕಮ್ಮಸಮಾರಮ್ಭೇನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹನ್ತೋವ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನಾಯೂಹನ್ತೋ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀತಿ ದೀಪೇತಿ। ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೪-೯. ಸಿಕ್ಖಾಪದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೩೫. ಚತುತ್ಥಾದೀನಿಪಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ। ಮಗ್ಗಙ್ಗೇಸು ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಸತಿಯಾ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಮಾ ಉಭಯಮೇವ ಕಮ್ಮಂ। ಸೇಸಾ ಅಙ್ಗಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನ

ಸಬ್ಬಮ್ಪೇತಂ ಅವಿಸೇಸೇನ ಚೇತನಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಮ್ಮನ್ತೇವ ವಣ್ಣಿತಂ।

೧೦. ಸಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೧. ದಸಮೇ **ಇಧೇವಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಾಸನೇ। ಅಯಂ ಪನ ನಿಯಮೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಾದಯೋಪಿ ಹಿ ಸಮಣಾ ಇಧೇವ, ನ ಅಞ್ಞತ್ಥ। **ಸುಞ್ಞಾ**ತಿ ರಿತ್ತಾ ತುಚ್ಛಾ। **ಪರಪ್ಪವಾದಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕಾ, ದ್ವೇ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಿಕಾ, ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಸತ್ತ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ, ಪಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಾತಿ ಇಮೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ಆಗತದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಯೋ ಇತೋ ಬಾಹಿರಾನಂ ಪರೇಸಂ ಪವಾದಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ನಾಮ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಫಲಟ್ಠಕಸಮಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞಾ। ನ ಹಿ ತೇ ಏತ್ಥ ಸನ್ತಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏತೇಹೇವ ಸುಞ್ಞಾ , ಚತೂಹಿ ಪನ ಮಗ್ಗಟ್ಠಕಸಮಣೇಹಿಪಿ, ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೇಹಿಪೀತಿ ದ್ವಾದಸಹಿಪಿ ಸಮಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞಾ ಏವ। ಇದಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ ಮಹಾಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪) ವುತ್ತಂ -

> “ಏಕೂನತಿಂಸೋ ವಯಸಾ ಸುಭದ್ದ,
> ಯಂ ಪಬ್ಬಜಿಂ ಕಿಂಕುಸಲಾನುಏಸೀ।
> ವಸ್ಸಾನಿ ಪಞ್ಞಾಸ ಸಮಾಧಿಕಾನಿ,
> ಯತೋ ಅಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸುಭದ್ದ।
> ಞಾಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪದೇಸವತ್ತೀ,
> ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮಣೋಪಿ ನತ್ಥಿ”॥

“ದುತಿಯೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥಿ, ತತಿಯೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥಿ, ಚತುತ್ಥೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥಿ, ಸುಞ್ಞಾ ಪರಪ್ಪವಾದಾ ಸಮಣೇಹಿ ಅಞ್ಞೇಹೀ”ತಿ । ಏತ್ಥ ಹಿ ಪದೇಸವತ್ತೀತಿ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಂ ಫಲಟ್ಠನ್ತಿ ತಯೋಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ “ಸಮಣೋಪಿ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಆಹ, ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಂ ಮಗ್ಗಟ್ಠಂ ಫಲಟ್ಠನ್ತಿ ತಯೋಪಿ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ “ದುತಿಯೋಪಿ ಸಮಣೋ ನತ್ಥೀ”ತಿ ಆಹ। ಇತರೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏಕಾದಸಮಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಕಮ್ಮವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

(೧೫) ೫. ಆಪತ್ತಿಭಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸಙ್ಘಭೇದಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. ಪಞ್ಚಮಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಪಿ ನು ತಂ, ಆನನ್ದ, ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ** ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ವೂಪಸನ್ತಭಾವಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಕುತೋ ತಂ, ಭನ್ತೇತಿ**, ಭನ್ತೇ, ಕುತೋ ಕಿನ್ತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ವೂಪಸಮಿಸ್ಸತೀತಿ ವದತಿ। **ಕೇವಲಕಪ್ಪನ್ತಿ** ಸಕಲಂ ಸಮನ್ತತೋ। **ಸಙ್ಘಭೇದಾಯ ಠಿತೋತಿ** ಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಾದತ್ಥಾಯ ಕಥಿತಂ ಪಟಿಕಥೇನ್ತೋವ ಠಿತೋ। **ತತ್ರಾಯಸ್ಮಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ಠಿತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಅನುರುದ್ಧೋ। **ನ ಏಕವಾಚಿಕಮ್ಪಿ ಭಣಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞತೀತಿ** "ಮಾ, ಆವುಸೋ, ಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏವಂ ಅವಚಾ"ತಿ ಏಕವಚನಮ್ಪಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ। **ವೋಯುಞ್ಜತೀತಿ** ಅನುಯುಞ್ಜತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಅತ್ಥವಸೇತಿ** ಕಾರಣವಸೇ। **ನಾಸೇಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಉಪೋಸಥಪ್ಪವಾರಣಂ ಉಪಗನ್ತುಂ ಅದತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಪಾಳಿವಸೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨. ಆಪತ್ತಿಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. ದುತಿಯೇ **ಖುರಮುಣ್ಡಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಪಞ್ಚ ಸಿಖಣ್ಡಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಖುರೇನ ಮುಣ್ಡಂ ಕರಿತ್ವಾ। **ಖರಸ್ಸರೇನಾತಿ** ಕಕ್ಖಳಸದ್ದೇನ। **ಪಣವೇನಾತಿ** ವಜ್ಝಭೇರಿಯಾ। **ಥಲಟ್ಠಸ್ಸಾತಿ** ಏಕಮನ್ತೇ ಠಿತಸ್ಸ। **ಸೀಸಚ್ಛೇಜ್ಜನ್ತಿ** ಸೀಸಚ್ಛೇದಾರಹಂ। **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾತಿ** ಯಂ ನಾಮ। **ಸೋ ವತಸ್ಸಾಹನ್ತಿ** ಸೋ ವತ ಅಹಂ ಅಸ್ಸಂ, ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಪಾಪಂ ನ ಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತೀತಿ** ಧಮ್ಮಾನುರೂಪಂ ಪಟಿಕರಿಸ್ಸತಿ, ಸಾಮಣೇರಭೂಮಿಯಂ ಠಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಳವತ್ಥಂ ಪರಿಧಾಯಾತಿ** ಕಾಳಪಿಲೋತಿಕಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ। **ಮೋಸಲ್ಲನ್ತಿ** ಮುಸಲಾಭಿಘಾತಾರಹಂ। **ಯಥಾಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಇಧ ಆಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸುದ್ಧನ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತೋ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ನಾಮ। **ಭಸ್ಮಪುಟನ್ತಿ** ಛಾರಿಕಾಭಣ್ಡಿಕಂ। **ಗಾರಯ್ಹಂ ಭಸ್ಮಪುಟನ್ತಿ** ಗರಹಿತಬ್ಬಛಾರಿಕಾಪುಟೇನ ಮತ್ಥಕೇ ಅಭಿಘಾತಾರಹಂ। **ಯಥಾಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಇಧ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಕರೋತಿ ನಾಮ। **ಉಪವಜ್ಜನ್ತಿ** ಉಪವಾದಾರಹಂ। **ಪಾಟಿದೇಸನೀಯೇಸೂತಿ** ಪಟಿದೇಸೇತಬ್ಬೇಸು। ಇಮಿನಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸೇಸಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಙ್ಗಹಿತಾ। **ಇಮಾನಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚತ್ತಾರಿ ಆಪತ್ತಿಭಯಾನೀತಿ**, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಆಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಭಯಾನಿ ನಾಮಾತಿ।

೩. ಸಿಕ್ಖಾನಿಸಂಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೫. ತತಿಯೇ ಸಿಕ್ಖಾ ಆನಿಸಂಸಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸಿಕ್ಖಾನಿಸಂಸಂ**। ಪಞ್ಞಾ ಉತ್ತರಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪಞ್ಞುತ್ತರಂ**। ವಿಮುತ್ತಿ ಸಾರೋ ಏತ್ಥಾತಿ **ವಿಮುತ್ತಿಸಾರಂ**। ಸತಿ ಆಧಿಪತೇಯ್ಯಾ ಏತ್ಥಾತಿ **ಸತಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ**। ಏತೇಸಂ ಹಿ ಸಿಕ್ಖಾದಿಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಆನಿಸಂಸಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ವುಸ್ಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಆಭಿಸಮಾಚಾರಿಕಾತಿ** ಉತ್ತಮಸಮಾಚಾರಿಕಾ। ವತ್ತವಸೇನ ಪಞ್ಞತ್ತಸೀಲಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ತಸ್ಸಾ ಸಿಕ್ಖಾಯಾತಿ** ತಥಾ ತಥಾ ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ತಸ್ಮಿಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇ।

ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಿಕಾತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿಭೂತಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಸೀಲಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸಬ್ಬಸೋತಿ** ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ। **ಧಮ್ಮಾತಿ** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಾ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮವೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಸಹವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಫುಸಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಞಾಣಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂಯೇವ ಸತಿ ಸೂಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತೀತಿ** ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತೇಯೇವ ಸತಿ ಸುಟ್ಠು ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ। **ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮವೇಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಇಧಾಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಫುಸಿತಂ ವಾ ಧಮ್ಮಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

೪. ಸೇಯ್ಯಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಪೇತಾತಿ** ಕಾಲಕತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಉತ್ತಾನಾ ಸೇನ್ತೀತಿ** ತೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಉತ್ತಾನಕಾವ ಸಯನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ **ಪೇತಾ** ನಾಮ, ತೇ ಅಪ್ಪಮಂಸಲೋಹಿತತ್ತಾ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾತಜಟಿತಾ ಏಕೇನ ಪಸ್ಸೇನ ಸಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಉತ್ತಾನಾವ ಸೇನ್ತಿ। **ಅನತ್ತಮನೋ ಹೋತೀತಿ** ತೇಜುಸ್ಸದತ್ತಾ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ದ್ವೇ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ, ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ನಙ್ಗುಟ್ಠಂ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಪಚ್ಛಿಮಪಾದನಙ್ಗುಟ್ಠಾನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುರಿಮಪಾದಾನಂ ಮತ್ಥಕೇ ಸೀಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯತಿ। ದಿವಸಮ್ಪಿ ಸಯಿತ್ವಾ ಪಬುಜ್ಝಮಾನೋ ನ ಉತ್ತಸನ್ತೋ ಪಬುಜ್ಝತಿ, ಸೀಸಂ ಪನ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದಾದೀನಂ ಠಿತೋಕಾಸಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸಚೇ ಕಿಞ್ಚಿ ಠಾನಂ ವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, "ನಯಿದಂ ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ, ನ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪ"ನ್ತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಹುತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಸಯತಿ, ನ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ - "ಅನತ್ತಮನೋ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅವಿಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಪನ "ತುಯ್ಹಂ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಸೂರಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅನುರೂಪಮಿದ"ನ್ತಿ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ ಉಟ್ಠಾಯ ಸೀಹವಿಜಮ್ಭನಂ ವಿಜಮ್ಭಿತ್ವಾ ಕೇಸರಭಾರಂ ವಿಧುನಿತ್ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅತ್ತಮನೋ ಹೋತೀ"ತಿ।

೫. ಥೂಪಾರಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸಿತ್ವಾ ಕಾಲಕತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಥೂಪಕರಣಂ ಅನುಜಾನಾತಿ, ನ ಸೀಲವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖುಸ್ಸಾತಿ? ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಾ। ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ ಥೂಪೇ ಅನುಞ್ಞಾಯಮಾನೇ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ತಾವ ಥೂಪಾನಂ ಓಕಾಸೋ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ತಥಾ ಅಞ್ಞೇಸು ಠಾನೇಸು। ತಸ್ಮಾ "ಅನಚ್ಛರಿಯಾ ತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ನಾನುಜಾನಾತಿ। ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ರಾಜಾ ಏಕೋವ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತೇನಸ್ಸ ಥೂಪೋ ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಹೋತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನಸೀಲವತೋ ಪನ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಯ ಮಹನ್ತಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಛಟ್ಠಸತ್ತಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ।

೮. ಪಠಮವೋಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಅನರಿಯವೋಹಾರಾತಿ** ಅನರಿಯಾನಂ ಕಥಾ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಆಪತ್ತಿಭಯವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ಪಞ್ಚಮಪಣ್ಣಾಸಕಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

(೧೮) ೮. ಅಭಿಞ್ಞಾವಗ್ಗೋ

೧-೩. ಅಭಿಞ್ಞಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೪-೧೭೮. ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಚ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಗ್ಗಹವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಞ್ಚ। **ವಿಜ್ಜಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿ ಚಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣವಿಜ್ಜಾ ಚ ಸೇಸಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಧಮ್ಮಾ ಚ। ದುತಿಯೇ **ಅನರಿಯಪರಿಯೇಸನಾ**ತಿ ಅನರಿಯಾನಂ ಏಸನಾ ಗವೇಸನಾ। **ಜರಾಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಜರಾಸಭಾವಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

೪. ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತೋ**ತಿ ಮಾಲುಕ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ತವ ಓವಾದಯಾಚನೇ। ಇಮಿನಾ ಥೇರಂ ಅಪಸಾದೇತಿಪಿ ಉಸ್ಸಾದೇತಿಪಿ। ಕಥಂ? ಅಯಂ ಕಿರ ದಹರಕಾಲೇ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಲಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅರಞ್ಞವಾಸಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ "ಏತ್ಥ ದಹರೇ ಕಿಂ ವಕ್ಖಾಮ, ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತೋ ವಿಯ ತುಮ್ಹೇಪಿ ತರುಣಕಾಲೇ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಲಗ್ಗಿತ್ವಾ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಣನ್ತೋ ಥೇರಂ ಅಪಸಾದೇತಿ ನಾಮ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಥೇರೋ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇವ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಏತ್ಥ ದಹರೇ ಕಿಂ ವಕ್ಖಾಮ, ಅಯಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಮಾಲುಕ್ಯಪುತ್ತೋ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಯಾಚತಿ। ತುಮ್ಹೇ ತಾವ ತರುಣಕಾಲೇಪಿ ವೀರಿಯಂ ನ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಣನ್ತೋ ಥೇರಂ ಉಸ್ಸಾದೇತಿ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ।

೫-೧೦. ಕುಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೯-೧೮೩. ಪಞ್ಚಮೇ **ಆಧಿಪಚ್ಚೇ ಠಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇನ್ತಿ। ಛಟ್ಠೇ **ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಸರೀರವಣ್ಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಕಾಯಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಭಿಕ್ಖುವಾರೇ **ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಗುಣವಣ್ಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಬಲಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ವೀರಿಯಬಲೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಜವಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಞಾಣಜವೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಸತ್ತಮೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಅಭಿಞ್ಞಾವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

(೧೭) ೭. ಕಮ್ಮಪಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೯೪-೨೮೩. ಕಮ್ಮಪಥವಗ್ಗೇಪಿ ದಸಪಿ ಕಮ್ಮಪಥಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಾವ ಕಥಿತಾ।

(೧೮) ೮. ರಾಗಪೇಯ್ಯಾಲವಣ್ಣನಾ

೧೭೪-೭೮೩. ರಾಗಪೇಯ್ಯಾಲಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಮನೋರಥಪೂರಣಿಯಾ ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚತುಕ್ಕನಿಪಾತಸ್ಸ ಸಂವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।